

San Lucas

Chī tzo'kca huā'mā' tachihuūn

¹ Lhūhua' tī tatzo'kli tū a'kspulalh na quilacpu'na'i'tātca'n.

² Tū quincātahanin ixpālacata Cristo ē tū lak-tzī'nca xalītzucuni' hasta chuhua'j, ū'tza' tatzo'kli. Nā tī talaktzī'lh xalītzucuni' nā tamāsu'yulh.

³ Nā chuntza' quimini'ni'lh ictzo'knun. Makās līlacatejtin xa'iclīcāxtlahuamā'lh chī na'ictzo'knuni'yān, Teófilo,

⁴ ē chuntza' naca'tzīya' ixlīcāna' tū māsu'yunīcanī'ta'.

Ángel māca'tzīnīni'lh nalacatuncuhuī' Juan Mā'kpaxīni'

⁵ A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac Judea, ixuī'lh chā'tin pālej; ixtacuhuīni' Zacarías. Cātā'tapa'ksīlh pālejni' tī cāmāpācuhuīca Abías. Nā ixpuscāt Zacarías ixuanican Elisabet ē xla' ī'xū'nātā'nat Aarón.

⁶ Ixchā'tu'ca'n tamākentaxtūlh ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tatlahualh tū jā tze.

⁷ Jā ixtaka'lhī ixlacstīnca'n ixpālacata Elisabet jāla ka'lhīlh ē nā lakkōlu'ntza' ixtahuanī't ixchā'tu'ca'n.

⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Zacarías ē ixtā'pālejni' ixtatlahuamā'nalh ixtascujūtca'n na ixlacatīn Dios.

⁹ Ixtahuī'latca'n ixtamāxtu suerte natalacsaca tī natanū nac templo nalhcuyu siyentzu ē ū'tza' līlacsaca Zacarías.

10 A'cxni' ī'lhcuymā'ca nac pūmacamāstā'n, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatalacxtimīnī't tatachokolh nac tanquilhtīn ē ixta'orarlīmā'nalh.

11 Palaj tunca tasu'yuni'lh Zacarías chā'tin ixángel Dios. Ixyālh ixpecāna'j pūmacamāstā'n jā ī'lhcuycan siyentzu.

12 A'cxni' Zacarías laktzī'lh, tamakchuyīlh ē jicua'nli.

13 Ángel huanilh:

—Zacarías, jā cajicua'nti. Dios kexmatli tū squi'nīnī'ta'. Mimpuscāt Elisabet naka'lhī ī'ska'ta' ē namāpācuhi'ya' Juan.

14 Nalīpāxuhua'ya' hui'x ē lhūhua' tachi'xcuhi't natalīpāxuhua tzamā' ska'ta'

15 ixpālacata ka'tla' nalītaxtu na ixlacatīn Dios. Jā makstīn catihua'lh cu'chu' nūn cerveza ē nūn pulhqui tū līka'chīcan. Nalītatzuma ixlīstacna' Espīritu Santo a'cxni' jā ixā'tahui'la.

16 Nacālakpalīni' ixtalacapāstacni'ca'n lhūhua' israelitas ē chuntza' natatzucupala natakexmatni' Dios ixMāpa'ksīni'ca'n.

17 Tzamā' chi'xcu' napūlani' Māpa'ksīni'. Naka'lhī ixespīritu ē ixlītlī'huī'qui Elías. Nacāmālakpalīni' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhi't ē chuntza' natapāxquī' ixlacstīnca'n. Xla' nacāmaxquī' xatze talacapāstacni' tī jā takexmata. Chuntza' natakāxtahui'la tachi'xcuhi't a'cxni' namin Māpa'ksīni'.

18 Zacarías kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī na'iclicā'tzī palh ixlīcāna' huā'mā'? Quit kōlu'tza' ē nā quimpscāt lē'ntza' quilhtamacuj.

19 Ángel kelhtīni'lh:

—Quit Gabriel ē icyālh na ixlacatīn Dios. Quimacamilh na'ictā'chihuīna'nān ē na'icmaxquī'yān huā'mā' xatze tachihuīn.

²⁰ Chuhua'j hui'x nakō'ko'na'. Jāla catichihuī'na' hasta a'cxni' na'a'cchā'n ixmālhcuuyu' miska'ta' ixpālacata jā quina'ka'ī'ni' quintachihuīn tū nakentaxtu a'cxni' nachā'n mālhcuyu'.

²¹ A'cxni' tamakapalīh Zacarías, tī ixtaka'lhīmā'nalh na ixtanquilhtīn templo talītamakchuyīlh jā palaj taxtulh.

²² A'cxni' taxtulh, Zacarías jātza' la ixcātā'chihuīna'n. Ē ū'tza' talīca'tzīlh ixlakachuyanī't na ixpūchakān templo. Xmān ixcāmacahuani' ixpālacata jāla cātā'chihuīna'n.

²³ A'cxni' sputkō'lh ixtascujūt nac templo, Zacarías taspi'tli na ixchic.

²⁴ Ā'līstān ka'lhīni'lh Elisabet tī ixpuscāt ixuanī't. Jā taxtulh nac chic hasta ixlīlakaquitzis mālhcuyu'. Puhuanli:

²⁵ “Māpa'ksīni' chuntza' quintlahuani'nī't ixpālacata jātza' naquintalakmaka'n.”

Ángel māca'tzīnīni'lh chī nalacatuncuhuī' Jesús

²⁶ Ixka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' a'cxni' Zacarías ixlakachuyanī't, ē Dios macamilh ángel Gabriel lacatin nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret.

²⁷ Lakmilh chā'tin tzu'ma'jāt tī ixuanican María ē ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka chā'tin chí'xcu' tī ixuanican José ē ī'xū'nātā'nat David.

²⁸ Ángel tanūlh jā ixuī'lh María ē huanilh:

—¿Iclakminān hui'x tī sicua'lanātlahuacanī'ta'! Māpa'ksīni' maktaka'lhāni'; Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuanī'ta'n ē jā ixlīpō'ktuca'n puscan.

²⁹ A'cxni' María laktzī'lh ángel, lī'a'cnīlh huā'mā' tachihuīn.

³⁰ Ángel kelhtīlh:

—María, jā cajicua'nti; Dios pāxquī'yān.

³¹ Chuhua'j naka'lhīni'na' ē naka'lhī'ya' chā'tin ska'ta' ka'hua'cha. Namāpācuhuīya' Jesús.

³² Ka'tla' ixlacatzucut ē namāpācuhuīcan ī'Ska'ta' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. Māpa'ksīni' Dios nahui'lī ixlīpuxcu' chuntza' chī ixpap David

³³ ē pō'ktu quilhtamacuj nacāmāpa'ksī israelitas. Ixlītlī'hui'qui jā makstin catisputli.

³⁴ Palaj tunca María kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī līla quit? Jāna'j icā'tamakaxtoka.

³⁵ Ángel kelhtīlh:

—Espíritu Santo nalakminān ē ixlītlī'hui'qui quinDiosca'n Xaka'tla' nalītamacsti'li'yān hua'chi poklhnu'. Ū'tza' nalī'a'nan tzamā' ska'ta' tī natahui'la xmān ixla' Dios nahuan ē namāpācuhuīcan ī'Ska'ta' Dios.

³⁶ Nā mintalakapasni' Elisabet nā naka'lhī ī'ska'ta' ka'hua'cha masqui lē'ntza' quilhtamacuj ē huancan jātza' catika'lhīlh ī'ska'ta'. Ka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' chī ka'lhīni'n

³⁷ ixpālacata Dios tzē natlahua ixlīpō'ktu catūxcuhuālh.

³⁸ A'cxni' María kelhtīlh ē huanilh:

—Quit ixla' Dios. Camākentaxtūlh ixtalacascuī'nīn. Calalh chuntza' chī quihua'ni'nī'ta'.

Ángel a'lh.

María laka'lh Elisabet

³⁹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' María taxtulh ē palaj tunca a'lh lacatin nac cā'lacchicni' xala' nac Judea.

⁴⁰ Tanūlh na ixchic Zacarías ē tā'chihuīna'lh Elisabet.

⁴¹ A'cxni' Elisabet kexmatni'lh ixtachihuīn María, ska'ta' tasakā'lilh na ixpūlacni' Elisabet ē lītatzumalh Espíritu Santo ixlīstacna'.

⁴² A'cxni' Elisabet chihuīna'nli palha' ē huanli:

—Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuanī'ta'n hui'x ē jā ā'makapitzīn puscan ē nā sicua'lanātlahuanī't miska'ta'.

⁴³ ¿Tīchu quit naquilīlakmin ixtzī' quiMāpa'ksīni'? Quit jā tū quilacatzucut.

⁴⁴ Xmān ickexmatli mintachihuīn ē quiska'ta' līpāxuhualh ē tasakā'lilh na quimpūlacni'.

⁴⁵ Hui'x līpāxuhua'ya' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta' ē namākentaxtū tū huaninī'ta'n Māpa'ksīni'.

⁴⁶ Palaj tunca María huanli:

Quilīstacna' makapāxuīmā'lh Māpa'ksīni'.

⁴⁷ Quilīstacna' līpāxuhua' ixpālacata quiMakapūtaxtūnu' Dios.

⁴⁸ Dios cuenta quintlahuani'nī't quit tī ixtasācua' xcamanīn.

Chuhua'j ē nā pō'ktu quilhtamacuj tachi'xcuhuī't natahuan iclīpāxuhua quit.

⁴⁹ Dios tī ka'lhī lītli'hui'qui ka'tla' tū quintlahuani'nī't.

Xla' xataxicua'lanātlahua.

⁵⁰ Pō'ktu quilhtamacuj nacālakalhu'man tī talakachi'xcuhuī'.

⁵¹ Ixlītli'hui'qui lītlahuanī't lhūhua' catūhuālh. Cāskāhuī'lh tī ka'tla' ixtamakca'tzī.

52 Cāmāpānūni'lh ixlītlī'hui'quica'n tī ka'tla' ixtahuanī't ē tī tapuhuan ā'chulā' ixlacasqui'nca.

53 Tī ixtatzi'ncsmā'nalīh cālīmāka'sīlh xatze līhua' ē jā tū cāmacā'ni'lh lacricujnu'.

54 Cāmaktāyanī't xala' nac Israel tī tamākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios ē jā makstin makxteklī ixtalalakalhu'man.

55 Chuntza' tlhualh chī cāhuaninī't quimpapca'n Abraham ē ixnatā'natna'.

Pō'ktu quilhtamacuj nacāmaktāya.

56 María tahuī'lh na ixchic Elisabet a'ktu'tun mālhcuyu' ē ā'līstān taspī'tli na ixchic.

Chī lacatuncuhuī'lh Juan Mā'kpaxīni'

57 A'cxni' a'cchā'lh ixmālhcuyu', tahuī'lh ī'ska'ta' Elisabet. Ka'hua'cha huanli.

58 Ixamicujnu' ē ixtalapakasni'n tamīlh natatā'pāxuhua a'cxni' taca'tzīlh tze tū Dios tlhuanī'lh Elisabet.

59 Ixlīlakatzayan quilhtamacuj ta'a'lh tatlahua ixtahui'latca'n nachu'cucan ska'ta' ē ixui'līni'cu'tuncan ixtacuhuīni' Zacarías chī ixtāta'.

60 Ixtzī' cāhuanīlh:
—Jā chuntza' catihui'līca. Ixtacuhuīni' Juan nahuanican.

61 Kelhasqui'nīca:
—¿Tū ixpālacata? Jā tī a'nan mintalakapasni' tī huanican Juan.

62 Palaj tunca tamacahuani'lh ixtāta' ska'ta' nat-aca'tzī tūyā tacuhuīni' nahui'līni'.

63 Xatāta' squi'nli a'ktin ca'psnap ē tzo'kli: “Ixtacuhuīni' Juan.” Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh.

64 Palaj tunca Zacarías tzucupālh chihuīna'n ē laktaquilhpūtalh Dios.

65 Ū'tza' talī'a'cnīlh ixamicujnu' ē tahuankō'lh huā'mā' calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' xala' lakakēstīn nac Judea.

66 Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talacapāstacli ē talākelhasqui'nīlh:

—Huā'mā' ska'ta' ¿tīyā chi'xcu' nahuan?

Ixtasu'yu ī'sicua'lanātlahuanī't Māpa'ksīni' ē ū'tza' talīhuanli.

Zacarías makapāxuīlh Dios

67 Espíritu Santo lītatzumalh ixlīstacna' Zacarías ē chihuīna'nli chī Dios māsu'yuni'lh ē huanli:

68 Camakapāxuīca Māpa'ksīni' tī ixDiosca'n israelitas ixpālacata quincālakalhu'mani' quina'n tī ixraza ē quincāmakapūtaxtūn.

69 Quincāmaxquī'nī'ta'n chā'tin Makapūtaxtūnu'; ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ū'tza' xla' chā'tin chī ixnatā'natna' David tī mākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn Dios.

70 Chuntza' chī huanli a'kchihuīna'nī'n xamakās, chuntza' līhui'līlh Dios.

71 Huanli naquincālīmakapūtaxtūyān ixlītlī'hui'qui quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē ixlīpō'ktuca'n tī jā quincātalaktzī'ncu'tunān.

72 Huampālh nacālakalhu'mani' quimpapca'n ē jā napātza'nkā chī talācāxlanīn.

73 Tzamā' talācāxlan tū Dios ixtlahuani'nī't quimpapca'n Abraham,

74 ū'tza' ixquincālīmāpānūni'n quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē chuntza' ixtlahuáuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixjicua'nui.

75 Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj lactze nahuanāuj nac cā'quilhtamacuj, hua'chi jā ixtitlahuáuj tū jā tze.

76 Ē hui'x, quiska'ta', namāpācuhuīca'na' ixa'kchihuīna' Dios tī ā'chulā' xaka'tla' ē napūlani'ya' Māpa'ksīni' ē namālaclhtzaja jā na'a'n.

77 Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuhuī't ē chuntza' natalīca'tzī namin Makapūtaxtūnu' ē nacāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n.

78 Dios quincāpāxquī'yān ē quincālakahu'manān. Ū'tza' quincālīmacamini'yān chā'tin tī naquincāmakapūtaxtūyān.

Xla' namāxkakē quintejca'n.

79 Quina'n hua'chi cā'pucsua' hui'lānauj ē hua'chi palajtza' nanīyāuj.

Naquincāmāsu'yuni'yān chī ixtej Dios.

80 Tzamā' ska'ta' stacli ē ixca'tzī ixlīpō'ktu catūxcuhuālh tū ixla' Dios. A'cxni' ka'tla'tza' huanli, ixuī'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't hasta a'cxni' tzuculh cāmāsu'yuni' israelitas.

2

Chī lacatuncuhuī'lh Jesús

Mt. 1:18-25

¹ A'cxni' jāna'j ixtahui'la Jesús, emperador Augusto māpa'ksīlh a'ktin censo calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

² A'cxni' Cirenio gobernador ixuanī't nac Siria a'cxni' pūla tlhualh censo.

³ Ixlacasqui'nca chā'tunu' cata'a'lh na ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtatahui'lanī't ixpapca'n ē a'ntza' nacātzo'kni'can ixtacuhuīni'ca'n.

⁴ Ū'tza' lītaxtulh José nac cā'lacchicni' Nazaret xala' nac estado Galilea ē a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' Belén xala' nac estado Judea. A'ntza'

xatahui'lani' David ē ixpālacata José ī'xū'nātā'nat ixuanī't, ixlacasqui'nca a'ntza' natzo'kcan ixtacuhuīni'.

⁵ A'lh nac Belén natzo'kcan ixtacuhuīni'. Tā'a'lh María tī ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka xla' ē xla' ixka'lhīni'ntza'.

⁶ Tū a'kspulalh a'cxni' ixuī'lh nac Belén, a'cchā'lh ixmālhcuju' ska'ta'.

⁷ Tahuī'lh ixka'hua'cha ixlīmaksāsti' María. Līpāchī'lh ixtanchut ē māpī'lh jā mojōcan paja tū tahua'cahuāyuj. A'ntza' ixtahuī'lh ixpālacata jā tamaclalh chic jā natamakhtata.

Ángeles ē pastores

⁸ Ixtahuī'lāna'lh pastores lacatzuna'j nac Belén. Pō'ktu tzī'sa ixtamaktaka'lh mā'nalh nac potrero ixpurecua'n.

⁹ Xamaktin tasu'yulh chā'tin ixángel Dios ē cālītamacsti'li'lh ixtaxkaket Māpa'ksīni'. Tajicua'nli.

¹⁰ Ángel cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Iccālīmini'yān xatze tamāca'tzīni'n ē ū'tza' natalīka'lhī tapāxuhuān ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹¹ Chuhua'j huā'mā' tzī'sa tahuī'la'cha' chā'tin ska'ta' nac cā'lacchicni' jā ixtahuī'lanī't David. Xla' ū'tza' Makapūtaxtūnu' ē tī huanican Cristo Māpa'ksīni'.

¹² Namaclayā'tit chā'tin ska'ta' lītapāchī'nī't ixtanchut ē māpī'canī't jā mojōcan paja tū tahua'cahuāyuj. Ē ū'tza' nalīlakapasā'tit.

¹³ Xamaktin tatasu'yulh lhūhua' ángeles xalanī'n nac a'kapūn tī ixtamakapāxuīmā'nalh Dios. Tahualh:

14 —¡Calaktaquilhpūtaca Dios tī huī'lh nac a'kapūn ē tzej calatapā'tit nac cā'quilhtamacuj milīpō'ktuca'n tī Dios cālakalhu'manī'ta'n!

15 Palaj tunca a'cxni' ángeles tataspi'tli nac a'kapūn, pastores tatzuculh talāhuani:

—Ca'auj chuhua'j nac Belén ē nalaktzī'nāuj tū a'kspulalh ē tū Māpa'ksīni' Dios quincātamāca'tzīnīn.

16 Palaj ta'a'lh ē cāmaclaca María ē José ē ska'ta' jā ixmāpī'canī't ē jā chī'yāhuacan cahuāyuj.

17 A'cxni' talaktzī'lh, tahuanli tū ixtahuanī't ángeles ixpālacata ska'ta'.

18 Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtachi-huīnca'n pastores.

19 María ixlacapāstacmā'lh ixlīpō'ktu tū a'kspulanī't ē tū ixuanicanī't ē ixpuhuan.

20 Pastores tataspi'tli ē ixtalakachi'xcuui'mā'nalh Dios ē ixtamakapāxuimā'nalh ixpālacata a'kspulalh chī cāhuanica.

Ska'ta' Jesús māsu'yuca xaka'tla' nac templo

21 Ixlīlakatzayan quilhtamacuj tlahuani'ca circuncisión ska'ta' ē huī'līni'ca ixtacuhuīni' Jesús. Ū'tza' huā'mā' tacuhuīni' tū ángel huanilh María a'cxni' jāna'j ixka'lhīni'n.

22 Ixlītu'pu'xam quilhtamacuj tamākentaxtūlh ixtahuī'latca'n puscan chī Moisés ixui'līnī't līmāpa'ksīn natache'kē' ixlīka'hua'jua' puscāt. Talē'lh ska'ta' nac Jerusalén namāsu'yuni'can Māpa'ksīni' Dios.

23 Chuntza' tatlhualh ixpālacata tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Dios:

Chā'tunu' ska'ta' xaka'hua'cha tī līmaksāsti', ū'tza' iyla' Māpa'ksīni' Dios nahuan.

24 Chuntza' María ē José ta'a'lh natalakatāyana'n. Chuntza' chī huan na ixlīmāpa'ksīn Dios ixlacasqui'nca namaxquī'can xaka'hua'cha ē xatzu'ma'jāt tórtola o tantu' tantzasnān.

25 Ixuī'lh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simeón. Tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ixlakachi'xcuhuī' Dios ē ixka'lhīmā'lh ixMakapūtaxtūnu'ca'n israelitas. Espíritu Santo ixtā'huī'lh.

26 Ixmāsu'yuni'nī'ttza' jā ixtinīlh palh jā pūla ixlaktzī'lh Cristo tī Māpa'ksīni' Dios namacamin.

27 Espíritu Santo mālacpuhuanilh na'a'n nac templo a'cxni' līminca ska'ta' Jesús nac templo namākentaxtū ixtahui'latca'n ē tū māpa'ksīlh līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés.

28 Simeón cha'xli ska'ta' ē lakachi'xcuhuī'lh Dios ē huanli:

29 QuiMāpa'ksīni', chuhua'j līpāxuhua na'icnī ixpālacata mākentaxtū'nī'ta' tū quihua'ni'nī'ta' quit tī mintasācua'.

30 Iclīlaktzī'nī'ttza' quilakastapun tzamā' Makapūtaxtūnu'

31 tī hui'x māsā'nī'ta' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

32 Ū'tza' nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzē natatlā'huan nac cā'quilhtamacuj chuntza' chī pūcās nacāmāxkakēni' tī talatlā'huan jā cā'pucsua'.

Israelitas tī mintachi'xcuhuī't nacālakachi'xcuhuī'can ixpālacata xla'.

33 José ē ixtzī' Jesús talī'a'cnīlh tū huanli Simeón ixpālacata ska'ta'.

34 Simeón squi'ni'lh Dios cacāsicua'lanātlahualh ē huanilh María tī ixtzī' Jesús:

—Cala'ktzi'. Dios lacsacnī't huā'mā' ska'ta'. A'cxni' chī'xcu'tza' nahuan, lhūhua' israelitas nata'a'ka'ī' ē xla' nacāmaktāya. Tī jā nata'a'ka'ī', xlaca'n natalālīhuani. Xla' namāsu'yu ixtalacasqui'nīn Dios ē tachi'xcu'huīt natalakmaka'n.

35 Chuntza' naca'tzīkō'can chī lacapāstaca chā'tunu' na ixlīstacna'ca'n. Hui'x nalīpuhuana' chuntza' chī kentin machīta nalakpusa na milīstacna' —huanli Simeón.

36 Nā ixuī'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixa'kchihuīna' Dios ē ixtacuhuīni' Ana. Xla' ixtzu'ma'jāt Fanuel xala' ixraza Aser. Ixlē'ntza' quilhtamacuj. Tzu'ma'jātcus ixuanī't a'cxni' tamakaxtoklī ē tā'tahuī'lh ixkōlu' a'ktojon cā'ta.

37 Chuhua'j ixlītā'ti'pu'xamatā'ti' cā'ta tī nīmaka'ncanī't. Jā ixtaxtu xaka'tla' nac templo. Pō'ktu quilhtamacuj ixlaktaquilhpūtāmā'lh Māpa'ksīni' Dios. Makatunu' jā ixuā'yan ixpālacata ixtlahua oración.

38 A'cxni' José ē María tatanūlh xaka'tla' nac templo, huā'mā' puntzuna' Ana cālaktalacatzuna'jīlh. A'cxni' maxquī'kō'lh tapāxcatca'tzīn Dios, tzuculh līchihuīna'n ska'ta' tī huanican Jesús. Cālītā'chihuīna'nkō'lh tī ixtaka'lhīmā'nalh ixmakapūtaxtūnu'ca'n ē tī xalanī'n nac Jerusalén.

Tataspi'tli nac Nazaret

39 A'cxni' José ē María tamākentaxtūlh ixlīpō'ktu tū māpa'ksīlh Moisés tū tzo'kli na ixlīmāpa'ksīn

Dios, talē'mpāl̄h ska'ta' nac Nazaret xala' nac Galilea ixcā'lacchicni'ca'n.

⁴⁰ Ska'ta' ī'stacmā'lh ē ixtatli'hui'clhtēlha ē skalalh ixuantēlha ē Dios ā'chulā' ī'sicua'lanātlahua.

Ka'hua'cha Jesús xaka'tla' nac templo

⁴¹ Cā'ta cā'ta José ē María ixta'a'n nac Jerusalén ixpālacata ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pas-cūa.

⁴² A'cxni' Jesús ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta, ixlīpō'ktuca'n ta'a'lh nac Jerusalén ixpālacata cā'tani' chuntza' chī ixtalīismanīnī'ttza'.

⁴³ A'cxni' a'ksputlitza' cā'tani' ē ix-taquītaspi'tmā'nalh ē Jesús tachokolh nac Jerusalén. Ixtzī' ē José jā cuenta tatlahualh.

⁴⁴ Ixtapuhuan Jesús cātā'mimā'lh'tza' ā'makapitzīn ē chuntza' ta'a'lh nac tej a'ktin quilhtamacuj. A'cxni' taputzalh ixpu'nanca'n ixtalakapasnī'nca'n ē ixamicujca'n,

⁴⁵ jā tamaclalh. Palaj tunca tataspi'tli nac Jerusalén; ta'a'lh taputza.

⁴⁶ Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj tamaclalh Jesús xaka'tla' nac templo. Ixcālaclhpu'nahuī'lh ixmākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ixcākelxmatmā'lh ē ixcākelhasqui'nīmā'lh.

⁴⁷ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtalacapāstacni' ē chī ixcākelhtīmā'lh.

⁴⁸ A'cxni' talaktzī'lh María ē José, talī'a'cnīlh ē ixtzī' huanilh:

—Quinka'hua'cha, ¿tū ixpālacata quilātlahuani'nī'ta'uj chuntza'? Quit ē mintāta' iclīpuhuamā'na'uj ē icmiuj iccāputzayān.

⁴⁹ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata quilāputzayāuj? ¿Ē jā ca'tziyā'tit ixlacasqui'nca na'ictahui'la na ixchic quinTāta' Dios?

⁵⁰ Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun.

⁵¹ Palaj tunca xla' cātā'taspi'tli nac Nazaret ē cākexmatni'lh. Ixtzī' lhūhua' ixlacapāstaca ixlīpō'ktu huā'mā' ē māqui'kō'lh na ixlīstacna'.

⁵² Jesús ī'stacamā'lh ē ā'chulā' ixka'lhīmā'lh tala-capāstacni'. Nā tze ixuanī't na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

3

Juan Mā'kpaxīni' ixa'kchihuīna'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't

Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28

¹ Ixlīlakacāujquitzis cā'ta ixuī'lh līgobrador Tiberio ē Poncio Pilato gobernador ixuanī't nac Judea. Herodes gobernador ixuanī't nac Galilea, ē ixtā'tin Felipe gobernador ixuanī't nac Iturea ē nac Traconite, ē Lisaniás gobernador ixuanī't nac Abilinia.

² Anás ē Caifás xamāpa'ksīni'nī'n pālejni' ixtahuanī't. A'cxni' ixlīpō'ktuca'n ixtamāpa'ksīni'mā'nalh, a'cxni' Dios tā'chihuīna'lh Juan ixka'hua'cha Zacarías tī ixuī'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

³ Juan a'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān Jordán. Cāhuanilh tachi'xcuhuī't ixtalak-palīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē ixta'a'kpaxli nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n.

⁴ Huā'mā' a'kspulalh chī ixtzo'knunī't tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixuanican Isaías. Chuntza' tzo'kli:

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan
catihuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.

⁵ Ixlīpō'ktu jā jā cāxtim natatzumana'n ē pūsca'nan
nahuankō'.

Jā lhka'hui'li' tej lacatza'j nala.

Jā jā lakaxtim, lakaxtim nahuan.

⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't natalaktzī'n tī Dios
macamilh Makapūtaxtūnu'”

⁷ A'cxni' lhūhua' tachi'xcuui't tataxtulh
ixpālacata Juan nacāmā'kpaxī, xla' cālacaquilhnīlh ē
cāhuanilh:

—¿Hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n!
¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasītzi' Dios tū
mimā'lh?

⁸ Catlahua'tit tū tze; nalītasu'yu palh ixlīcāna' lak-
palīnī'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n. Jā catihuan-
tīt mē'cstuca'n: “Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham.
Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjicuanī'yāuj ixtasītzi'
Dios.” Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuaniyān
Dios tzē nacālakpalī huā'mā' chihuixni' ē natahuan
ī'xū'nātā'natna' Abraham.

⁹ Hua'chī xacacanī'ttza' ā'chaj ē natzucucan
natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā
māstā' ixtahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē
nalhcuyucan.

¹⁰ Tachi'xcuui't takelhasqui'nīlh:

¿Tū na'ictlahuayāuj?

¹¹ Juan cākelhtīlh:

—Tī ka'lhī a'ktu' ixcamisa camaxqui'lh a'ktin tī jā
tū ka'lhī. Tī ka'lhī ixlīhua' catā'hua'lh tī jā tū ka'lhī.

12 Nā tamilh mātā'jīni'nī'n nata'a'kpaxa ē takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahuáj quina'n?

13 Juan cākelhtīlh:

—Nasqui'nā'tit xmān tū ixtapalh līxokot.

14 Soldados nā takelhasqui'nīlh:

—Ē quina'n ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahuayāuj?

Cākelhtīlh:

—Jā tilīmālacsu'yu'yā'tit tū jā ixlīcāna' ē jā tilītucsnu'nā'tit naka'lhā'na'nā'tit. Calīpāxuhua'tit mintatljca'n.

15 Tachi'xcuhuī't ixtaca'tzīcu'tun ixpālacata Juan. Xlaca'n ixtapuhuamā'nalh palhāsā' Juan, ū'tza' Cristo tī Dios lacsacnī't.

16 Juan cāhuanilh:

—Ixlīcāna' quit iccālīmā'kpaxīyān xcān. Tī namin, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxīyān Espíritu Santo ē ā'makapitzīn macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhi'.

17 Xla' chuntza' chī tī ka'lhī ixpūmālakosūn na ixmacan nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harina. Nasaca trigo ē namāqui' nahua' ē paja nalhcuyu nac macscut tū jā mixa.

18 Chuntza' cāhuanilh Juan xatze tachihuīn ē nā cāmālacpuhuanīlh tachi'xcuhuī't.

19 Nā lacaquilhnīlh gobernador Herodes ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixuanī't ixtā'tin Felipe. Herodes ixka'lhī hua'chi ixpuscāt. Nā lacaquilhnīlh ixpālacata lhūhua' tū tlahualh tū jā tze.

20 Ū'tza' Herodes līsītzi'lh ē ā'chulā' tlahualh ē Juan mǎnūca nac pūlāchī'n.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11

21 A'cxni' Juan ixmā'kpaxīni'n, nā Jesús milh na'a'kpaxa. Lihuan ixorarlīmā'lh, a'kapūn ta-laquī'lh

22 ē mincha' Espiritu Santo. Tasu'yulh hua'chi lakatin tantzasnān ixuyjmā'lh na ixlactza'j Jesús ē kexmatca a'ktin tachihuīn tū huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān.

Ixnapapana' Jesucristo

Mt. 1:1-17

23 A'cxni' Jesús tzuculh tlahua ixtascujūt, ixka'lhī chī pu'xamacāuj cā'ta. Huā'tzā' tatzō'kni' ixnapapana' Jesús. Ixpuhuancan Jesús ixka'hua'cha José. José ixka'hua'cha ixuanī't Elí

24 tī ixka'hua'cha Matat tī ixka'hua'cha Leví. Leví ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Jana tī ixka'hua'cha José.

25 José ixka'hua'cha ixuanī't Matatías tī ixka'hua'cha Amós tī ixka'hua'cha Nahum tī ixka'hua'cha Esli tī ixka'hua'cha Nagai.

26 Nagai ixka'hua'cha ixuanī't Maat tī ixka'hua'cha Matatías tī ixka'hua'cha Semei tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Judá.

27 Judá ixka'hua'cha ixuanī't Joana tī ixka'hua'cha Resa tī ixka'hua'cha Zorobabel tī ixka'hua'cha Salatiel tī ixka'hua'cha Neri.

28 Neri ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Adi tī ixka'hua'cha Cosam tī ixka'hua'cha Elmodam tī ixka'hua'cha Er.

29 Er ixka'hua'cha ixuanī't Josué tī ixka'hua'cha Eliezer tī ixka'hua'cha Jorim tī ixka'hua'cha Matat.

30 Matat ixka'hua'cha ixuanī't Leví tī ixka'hua'cha Simeón tī ixka'hua'cha Judá tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Jonán tī ixka'hua'cha Eliaquim.

31 Eliaquim ixka'hua'cha ixuanī't Melea tī ixka'hua'cha Mainán tī ixka'hua'cha Matata tī ixka'hua'cha Natán.

32 Natán ixka'hua'cha ixuanī't David tī ixka'hua'cha Isaí tī ixka'hua'cha Obed tī ixka'hua'cha Booz tī ixka'hua'cha Salmón tī ixka'hua'cha Naasón.

33 Naasón ixka'hua'cha ixuanī't Aminadab tī ixka'hua'cha Aram tī ixka'hua'cha Esrom tī ixka'hua'cha Fares tī ixka'hua'cha Judá.

34 Judá ixka'hua'cha ixuanī't Jacob tī ixka'hua'cha Isaac tī ixka'hua'cha Abraham tī ixka'hua'cha Taré tī ixka'hua'cha Nacor.

35 Nacor ixka'hua'cha ixuanī't Serug tī ixka'hua'cha Ragau tī ixka'hua'cha Peleg tī ixka'hua'cha Heber tī ixka'hua'cha Sala.

36 Sala ixka'hua'cha ixuanī't Cainán tī ixka'hua'cha Arfaxad tī ixka'hua'cha Sem tī ixka'hua'cha Noé tī ixka'hua'cha Lamec.

37 Lamec ixka'hua'cha ixuanī't Matusalén tī ixka'hua'cha Enoc tī ixka'hua'cha Jared tī ixka'hua'cha Mahalaleel tī ixka'hua'cha Cainán.

38 Cainán ixka'hua'cha ixuanī't Enós tī ixka'hua'cha Set tī ixka'hua'cha Adán tī ixka'hua'cha Dios.

4

*Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús
Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13*

1 Ixlīstacna' Jesús ixlītzuma Espíritu Santo ē taspi'tli na ixquilhtūn nac xcān Jordán. Espíritu Santo lē'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

2 A'ntza' ixuī'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Milh skāhuī'ni' nalīlaktzī'n palh tzē ixa'kskāhuī'lh Jesús. Jesús jā huā'yalh a'klhūhua' quilhtamacuj ē ixtzi'ncsmā'htza'.

3 Palaj tunca huanilh skāhuī'ni':

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, camāpa'ksi' tzamā' chi-huix pāntzīn cahuanli.

4 Jesús kelhtīlh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā xmān pāntzīn catīlīlatamā'lh chā'tin chi'xcu' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

Ā'chulā' cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.

5 Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús a'ktin nac sipej tālhmā'n. A'ntza' xamaktin māsu'yuni'kō'lh ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

6 Huanilh:

—Na'icmaxquī'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē namāpa'ksīya'. Pō'ktu quila' ē nā tzē na'icmaxquī' catīxcuhuālh.

7 Palh hui'x naquintatzokostani'ya' ē naquilaktaquilhpūtaya', na'icmaxquī'kō'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē mila' nahuan.

8 Jesús kelhtīlh:

—Catapānu', Skāhuī'ni'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Natatzokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' lacasquī'n.

9 Ā'līstān skāhuī'ni' lē'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén ē yāhualh na ixa'kspūn xaka'tla' templo. Huanilh:

—Palh hui'x ī'ska'ta' Dios, catamakahuasyujti nac ti'ya't.

¹⁰ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Dios nacāmāpa'ksī ixángeles natamaktaka'lhān.

¹¹ Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhuī'lh nac chihuix.

¹² Jesús kelhtīl:

—Nā chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Jā tilīlaktzī'na' mīMāpa'ksīni' Dios.

¹³ Skāhuī'ni' jātza' maclani'lh chī nalīlaktzī'n Jesús ē tapānūlh puntzuna'.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15

¹⁴ Jesús taspī'tli nac Galilea ē ixka'lhī ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixlīchihuīna'mā'ca ixpālacata tū tlahualh Jesús.

¹⁵ Ixcāmāsu'yuni'mā'lh na ixtemploca'n israelitas ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakachi'xcuhuī'mā'nalh.

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6

¹⁶ Palaj tunca Jesús taspī'tli nac cā'lacchicni' tū huanican Nazaret jā ī'stacnī't. Tanūlh nac templo a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan chī ixlīsmanīcanī't. Tāyalh nalīkelhtahua'ka ixtachihuīn Dios.

¹⁷ Maxquī'ca tū tzo'kli profeta Isaías. A'cxni' mālakapitzilh, maclalh jā ixtatzo'kni':

¹⁸ IxEspīritu Māpa'ksīni' quintā'huī'lh ixpālacata quilacsacnī't na'iccāmāca'tzīnī xatze tachi-huīn lacxcamanīnī'n.

Nā quimacamilh na'iccāmāko'xamāka'tlī' tī talīpuhuan ē na'iccāmāxtu tī cāchī'canī't.

Icmilh na'iccāmālacahuānī lakatzī'nī'n ē
na'iccāmaktāya tī tapātīni'mā'nalh.

19 Nā quimacamilh na'iccāmāsu'yuni'yān ixquilhtamacuj Māpa'ksīni'.

20 A'cxni' Jesús mālakachahualh libro, maxquī'lh chā'tin tī ixmaktaka'lmā'lh templo ē tahuī'lh.

21 Ixlīpō'ktuca'n nac templo ixtalaktzī'mā'nalh, ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj mākentaxtūcanī't na milacatīnca'n tzamā' tū kexpa'ttitcus.

22 Ixlīpō'ktuca'n tahuanli tze Jesús ē talī'a'cnīlh ixtachihuīn tzēhuanī't tū cāhuanilh. Ixtalāhuanimā'nalh:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José?

23 Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' naquilāhuaniyāuj huā'mā' tachihuīn: “Hui'x doctor ē pūla namā'tzeyīca'na' milīmān.” Nā naquilāhuaniyāuj: “Chuhua'j catlahua' huā'tzā' na minti'ya't chuntza' chī quincātahuanin tlahuanī'ta' nac Capernaum.”

24 Chihuīna'mpālh ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān nūn tī chā'tin a'kchihuīna' tī nalaktzī'ncu'tuncan na ixcā'lacchicni' jā stacli.

25 Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' ixtahui'lāna'lh tī nīmaka'ncanī't nac país Israel a'cxni' ixlatlā'huan Elías ē a'cxni' a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lalh xcān. Calhāxcuhuālh ixtzi'ncsnīmā'ca.

26 Dios jā cālakmacā'lh Elías jā tī chā'tin tī nīmaka'ncanī't xalanī'n nac Israel. Lakmacā'nca chā'tin xamini' nac Sarepta tū ixlacatzuna'j cā'lacchicni' Sidón.

27 Nā chuntza' ixa'nac nac Israel lhūhua' tī ixtapātīnīmā'nalh ta'jatāt tū makamasa quinquīnītca'n ē a'cxni' ixui'lacha' a'kchihuīna' Eliseo. Jā tī chā'tin xlaca'n mātzeyīca, xmān Naamán tī chā'tin xamini' nac Siria.

28 A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatanūmā'nalh nac templo tasītzī'lh.

29 Tatā'kaquī'lh ē tatamacxtulh Jesús nac cā'lacchicni'. Talē'lh hasta na ixa'cpūn sipej nac cā'lacchicni' natamacā'n makjū.

30 Jesús tētaxtulh ixpu'nanca'n ē a'lh.

Chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'

Mr. 1:21-28

31 Palaj tunca Jesús a'lh nac Capernaum xala' nac estado Galilea. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan.

32 Talī'a'cnīlh chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixlīchihuīna'mā'lh līmāpa'ksīn.

33 Ixui'lh nac templo chā'tin chi'xcu' tī ixchi'panī't jā tzeya ū'ni'. Ta'salh ē huanli:

34 —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālakmij? ¿Ē ū'tza' līta't naquilāmālacspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē xatasicua'lanātlahua hui'x.

35 Jesús lacaquilhnīlh jā tzeya ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla! ¡Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

Jā tzeya ū'ni' māyujūlh chi'xcu' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't ē makxtekli chi'xcu'. Jā tū lani'lh.

36 Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tuchūyā tachihuīn tzamā'? ¡Huā'mā' chi'xcu' līchihuīna'n līmāpa'ksīn ē cātamāxtulh jā tzeya ū'nī'n!

37 Calhāxcuhuālh na ixlaczuna'j nac Capernaum talīchihuīna'nli Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31

38 A'cxni' Jesús taxtulh nac templo, a'lh ē tanūlh na ixchic Simón. Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē huanica Jesús camātzeyīlh.

39 Jesús taquilhpūtalh jā ixmā'lh ē lacaquilhnīlh ta'jatāt ē tapānūni'lh chī ixmacscutla. Xamaktin tā'kaquī'lh puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n

Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34

40 A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chī'chini', ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatātla kempālhūhua' ta'jatāt cālīmini'ca Jesús. Cāmacaxa'malh ē cāmātzeyīlh.

41 Lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'nī'n ē cāmātzeyīlh. A'cxni' jā tzeya ū'nī'n cāmāxtuni'lh na ixlīstacna'ca'n, tahananilh:

—Hui'xī'Ska'ta' Dios.

Jesús cālacaquilhnīlh jā tzeya ū'nī'n ē jā cāmāxtekli natachihuīna'n ixpālacata xlaca'n taca'tzīlh ū'tza' Cristo tī Dios lacsacnī't.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Mr. 1:35-39

42 A'cxni' xkakalh, Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' ē a'lh jā jā tī ixa'nan. Tachi'xcuhuī't ixtaputzamā'nalh ē tamaclalh jā ixuī'lh. Jā ixtamakxtekcun ca'a'lh makat.

43 Jesús cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ā'makapitzīn xalanī'n ā'lacatin

cā'lacchicni'. Na'iccāmāsu'yuni' chī Dios māpa'ksī. Ū'tza' quilīmacamilh.

⁴⁴ Chuntza' ixcāmāsu'yuni'tēlha Jesús nac templos xalanī'n nac Galilea.

5

Lhūhua' squī'ti' cāchi'paca

Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20

¹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixuī'lh na ixquilhtūn lago ixtacuhuīni' Genesaret. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tamilh ē ixtalālacxquitimā'nalhtza' ixpālacata natalaktalacatzuna'jī Jesús. Ixtakexmatcu'tun ixtachihuīn Dios.

² Jesús cālaktzī'lh a'ktu' barcos na ixquilhtūn lago ē jā tū chā'tin ixpūtojōma'lh. Ixtēcu'ca'n ixta'a'nī't ixtache'kē' xaka'tla' ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'.

³ Palaj tunca Jesús tahua'ca'lh a'ktin nac barco tū ixla' Simón ē huanli camātampūxtuca macsti'na'j na ixquilhtūn. Palaj tunca Jesús tahuī'lh nac barco ē a'ntza' tzuculh cāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't.

⁴ A'cxni' cāmāsu'yuni'kō'lh, huanilh Simón:

—Calī'pi huā'mā' barco jā pūlhmā'n ē camojō'tit mimpūtayanca'n napūchi'payā'tit squī'ti'.

⁵ Simón kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tintascactza' icmojōmā'nauj ē jā tū icchi'panī'tauj. Masqui chuntza', palh hui'x quilāhuaniyāuj na'icmojōpalayāuj quimpūtayanca'n.

⁶ A'cxni' tatlualh chuntza', lhūhua' squī'ti' talaknūcha' nac pūtayan ē ixtaxtī'tmā'lh'tza'.

⁷ Palaj tunca tamacahuani'lh ixtā'chi'pananī'n squī'ti' a'ktin nac barco natamin natamaktāyana'n.

Squī'ti' lītatzumalh a'ktu' barco hasta ixtatā'ctzicu'tuntza'.

⁸ A'cxni' Simón Pedro laktzī'lh, tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', caquintapānū'ni' ixpālacata quit jā tzeya chi'xcu'.

⁹ Chuntza' huanilh ixpālacata Simón ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'chi'pamā'nalh squī'ti' talī'a'cnīlh ixpālacata lhūhua' squī'ti' tū tachi'palh.

¹⁰ Nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo ē tī ixtā'chi'pananī'n squī'ti' Simón nā xlaca'n tajicua'nli. Jesús huanilh Simón:

—Jā cajicua'nti. Chī mintascujūt ixuanī't milīchi'pana' squī'ti', chuhua'j mintascujūt nahuan nacāmā'a'ka'ī'nī'ya' tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

¹¹ A'cxni' tachā'lh barcos nac ti'ya't, palaj tunca ta'a'kxtekmaka'lh ixbarco'a'n ē tastālani'lh Jesús.

*Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt
Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45*

¹² A'cxni' Jesús ixuī'lh nac cā'lacchicni', lakchā'lh chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmasī quinquinītca'n ē tū huanican lepra. A'cxni' ta'jatatlani' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

¹³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt tzamā' chi'xcu'.

¹⁴ Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin catihuanilh. Huanilh:

—Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camāsu'yu'ni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyanī'ta'tza'. Nalīlakatāyana'n chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuhuī't tzeyanī'ta'tza'.

¹⁵ Masqui Jesús huanilh jā tī chā'tin ixuanilh, ā'chulā' calhāxcuhuālh tachi'xcuhuī't takexmatli xpālacata Jesús. Līhūhua' ixtatakēstoka natakexmata ē xpālacata ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatatca'n.

¹⁶ Jesús tamakatīlh ē a'lh ā'lacatin jā jā tī ixa'nan ē a'ntza' tlhualh ixoración.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12

¹⁷ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixmāsu'yumā'lh ē ixtakexmatui'lāna'lh ā'makapitzīn fariseos ē tī xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Ixtaminī'ta'ncha' xalanī'n nac Jerusalén ē lhūhua' cā'lacchicni' xalanī'n nac Galilea ē Judea. Ixtasu'yu ixlītlī'hui'qui Dios xpālacata Jesús ixcāmātzeyīmā'lh ta'jatatlanī'n.

¹⁸ Palaj tunca a'cxni' tachā'lh tachi'xcuhuī't ē talīmilh nac talajni' chā'tin ta'jatatlani' tī ī'xcahuī'huananī't. Ixtamānūcu'tun ixpūchakān chic natamāpī' na ixlacatīn Jesús.

¹⁹ Lhūhua' ixtahuanī't tachi'xcuhuī't ē jāla ixtatanū nac chic. Ū'tza' talītahua'ca'lh ixa'kstīn nac chic ē ta'a'kstīxua'kli chic. A'ntza' talacmānūlh ixtalajni' ta'jatatlani' na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't hasta na ixlacapūn Jesús.

²⁰ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī', xla' huanilh ta'jatatlani':

—Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mincuenta.

21 Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xlaca'n tatzuculh tapuhuan: “¿Tichūyā chi'xcu' tī mālakchā'nimā'lh Dios? Nūn chā'tin tzē naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.”

22 Jesús ixca'tzī chī ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n?

23 Icuanihtza'ta'jatatlani': “Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmi'li' mintalajni' ē catlā'hua'nti”, chuntza' nalītasu'yu palh ixlīcāna' tzeyanli.

24 Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhu't.

Palaj tunca huanilh chi'xcu' tī ī'xcahuī'huananī't:

—Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmi'li' mintalajni' ē capit na minchic.

25 Xamaktin tā'kaquī'lh ta'jatatlani' na ixlacatīnca'n ē sacli ixtalajni' ē a'lh na ixchic. Makapāxuītēlha Dios.

26 Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē tamakapāxuīlh Dios. Nā tājicua'nli ē tahuanli:

—Huā'mā' quilhtamacuj laktzī'nī'tauj ka'tla' lī'a'cnīn.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17

27 Ā'līstān Jesús taxtulh ē laktzī'lh chā'tin mātā'jīni'. Ixtacuhuīni' Leví ē ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan. Huanica:

—Caquistāla'ni'.

²⁸ Palaj tunca tāyalh ē makxtekkō'lh ē stālani'lh Jesús.

²⁹ Ā'līstān Leví tlahualh a'ktin ka'tla' cā'tani' na ixchic nalakachi'xcuhui' Jesús. Lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn chi'xcuhui'n ixtatā'huā'yamā'nalh.

³⁰ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli jā tze tū tlahualh Jesús. Tatzuculh tatā'chihuīna'n ī'scujnu'nī'n Jesús ē tahuanihl:

—¿Tū ixpālacata tā'huā'yanā'tit mātā'jīni'nī'n ē tī jā tzeyā chi'xcuhui'n?

³¹ Jesús cākelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla, jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n.

³² Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhui't tī taca'tzī jā lactze xlaca'n ē chuntza' natalakpalī ixtalacāpāstacni'ca'n.

*Kelhasqui'nīca Jesús tū ixpālacata jāla talīhuā'yalh
Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22*

³³ Palaj tunca xlaca'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—Tī tastālani'lh Juan, jā tahuā'yan a'cxni' tatlaha ixoraciona'n. Nā chuntza' fariseos. Miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan ē tako'tnūn. ¿Tū ixpālacata?

³⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē chā jā catitahuā'yalh tī cā'invitarlīca jā tamakaxtokmā'ca? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan.

³⁵ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' jātza' catitahuā'yancu'tunli ix-amigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuīna'mā'ca.)

³⁶ Nā chuntza' cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Jā tī chā'tin nasita xasāsti' lu'xu' nalilactza'pa' tū xamasni'. Palh chuntza' ixtlahuaca jātza' tze catihuanli xasāsti' lu'xu' ē xamasni' ā'chulā' nataxtī'ta.

³⁷ Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan nac xasāsti' ko'xka' ē chuntza' a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva.

³⁸ Ū'tza' nalīmojōcan xasāsti' xaxcān uva nac xasāsti' ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva, ko'xka' nataxta'nca ē jā catitaxtī'tli.

³⁹ Nā chuntza' xaxcān uva tū makāstza' xcu'tani't, ā'chulā' canī ē jā xasāsti'. Tī nahua' xaxcu'ta jātza' catihua'cu'tunli xasāsti'. Nahuan: “Ā'chulā' tze xaxcu'ta.”

6

Scujnu'nī'n tatē'ī'lh tza'ktza' a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan

Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28

¹ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús ixtalatlā'huan nac cā'tacuxtu ē ī'scujnu'nī'n tatē'ī'lh pātu'yūn tza'ktza'. Palaj tunca tapa'sli ē tahua'lh.

² Makapitzīn fariseos cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata scujpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? Jā minī'ni'.

³ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlahualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsmā'nalh.

⁴ Tanūlh na ixchic Dios ē tayalh pāntzīn tū ixlīlakatāyacanī't Dios. Hua'lh ē cātā'hua'lh tī ixtatā'a'mā'nalh, masqui jā minī'ni' nahua' catīhuālh chi'xcu', xmān pālej.

⁵ Nā cāhuanilh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē tzē na'icmāpa'ksīni' tū natlahuacan a'cxni' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chi'xcu' tī macascahuahua ixuanī't

Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6

⁶ A'ktin quilhtamacuj huampala tū pūjaxcan a'cxni' Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Ixui'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācnī't.

⁷ Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús palh ixmātzeyīni'lh huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' tzē ixtalīmālacsu'yulh.

⁸ Xla' ca'tzīlh tū ixtapuhuan ē huanilh chi'xcu' tī ixmacascācnī't:

—Catāqui' ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

Chi'xcu' tāquī'lh ē tāyalh a'ntza'.

⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. ¿Tū ā'chulā' minī'ni' na'ictlahua tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē na'icmakapūtaxtū chi'xcu' o na'icmaktī ixlīstacna'?

¹⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't ē huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

Chi'xcu' stu'ncli ixmacan ē tzetza' ixuanī't.
 11 Xlaca'n tasītzī'lh ē tatzuculh talālītā'chihuīna'n
 tū natatlahuani' Jesús.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' apóstoles

Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19

12 Tzamā' quilhtamacuj Jesús a'lh a'ktin nac
 sipej na'orarlī. Pō'ktu tzi'sa ixorarlīmā'lh.

13 Ixlīlakalī cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cālacsacli kel-
 hacāujtu' ē cāmāpācuhuīlh apóstoles.

14 Xlaca'n cāhuanican Simón tī ixlī'a'ktu'
 ixtacuhuīni' Pedro ē Andrés ī'stancu Simón ē
 Jacobo ē Juan ē Felipe ē Bartolomé

15 ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo
 ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido
 cananistas.

16 Ē Judas ixtā'tin Jacobo ē Judas Iscariote tī
 ā'līstān macamāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't

Mt. 4:23-25

17 Jesús cātā'yujli xlaca'n nac sipej ē tā'tachokolh
 ī'scujnu'nī'n jā pūsca'nan. Ixuī'lh lhūhua'
 tachi'xcuhuī't calhāxcuhuālh nac Judea ē
 xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n ixquilhtūn
 mar lacatzuna'j jā ixuanican Tiro ē Sidón.
 Xlaca'n ixtachā'nī't natakexmata Jesús ixpālacata
 ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatatca'n.

18 Tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'ni' nā cāmātzeyīca
 xlaca'n.

19 Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtaxa'macu'tun
 Jesús ixpālacata xla' cālīcu'chū'kō'lh ixlīli'hui'qui.

Tī tapāxuhua ē tī talīpuhuan

Mt. 5:1-12

20 Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ī'scuju'nī'n ē cāhuanilh:

—Pāxuhua'yā'tit tī jā ka'tla' makca'tzīyā'tit. Dios nacāmāpa'ksīyān.

21 'Pāxuhua'yā'tit tī putzapā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' nacāmaktāyayān.

'Pāxuhua'yā'tit tī calhua'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'listān napāxuhua'yā'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

22 'Napāxuhua'yā'tit a'cxni' tachi'xcu'huī't jā cātalaktzī'ncu'tunān ē a'cxni' nacātamāxtumlī'yān quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Napāxuhua'yā'tit a'cxni' cātalakapalayān ē a'cxni' nacātalakmaka'nān ixpālacata natapuhuan jā tze hui'xina'n, ē ixlīpō'ktu quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

23 Capāxuhua'tit ē caka'lhī'tit tapāxuhuān a'cxni' chuntza' napātīni'nā'tit. Nac a'kapūn naka'lhī'yā'tit pō'ktu tū tze. Tī cātamakapātīnīmā'n hui'xina'n, nā chuntza' ixnapapana'ca'n tamakapātīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios.

24 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n lacricujnu' ixpālacata tlahua'tittza' mintapāxuhuānca'n.

25 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lhūhua' ka'lhī'yā'tit chuhua'j ixpālacata nacāmakasputāni'.

'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lītzī'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'listān mintalīpuhuātca'n nacāmakacalhuanān.

26 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n palh ixlīpō'ktu talakachi'xcu'huī'yān. Makāstza' chuntza' ixnapapana'ca'n ixtatlahuani' a'kchihuīna'nī'n tī tahuanlı tū jā ixlīcāna'.

*Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n
Mt. 5:38-48; 7:12*

27 Jesús cāhuanipāl̄h:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī quilākexmatāuj:
Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē
nacāmaktāyayā'tit tī jā cālaktzī'ncu'tunān.

28 Casqui'ni'tit Dios cacāsicua'lanātlahualh tī
cachīhuālh cātalīchihuīna'nān ē nacālī'orarlīyā'tit
ixpālacataca'n tī cātalakapalayān.

29 Palh catīhuālh nalacala'sāni' na milacapīn,
natamakxteka' ā'lacapī kentin nalacala'sāni'.
Palh catīhuālh namāmakxtuyān minchamarra,
camaxqui' masqui milu'xu'.

30 Camaxqui' catīxcuhuālh tī squi'ni'yān ē
palh catīhuālh namāmakxtuyān tū mila', jātza'
tīsqui'ni'ya'.

31 Chuntza' natlahua'ni'ya' ā'chā'tin chuntza' chī
lacasqui'na' xla' natlahua'ni'yān hui'x.

32 'Palh hui'xina'n xmān cāpāxquī'yā'tit tī
tapāxquī'yān, ¿ē tze ya chi'xcuui'n hui'xina'n
na ixlcatīn Dios? Tī jā tze nā chuntza' talāpāxquī'.

33 Palh xmān cāmaktāyayā'tit tī tamaktāyayān
hui'xina'n, ¿ē tze ya chi'xcuui'n hui'xina'n na ixla-
catīn Dios? Lacxtim talāmaktāya tī jā tze.

34 Palh xmān namāsācua'nī'yā'tit tī tzē
nacāmāsācua'nī'palayān, ¿ē tze ya chi'xcuui'n
hui'xina'n na ixlcatīn Dios? Tī jā tze nā
tamāsācua'nī tī ixtā'chuntza'ca'n ixpālacata taca'tzī
namāstā'pala.

35 Hui'xina'n nacāpāxquī'yā'tit
mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit
ē nacāmāsācua'nī'yā'tit ē jā catiputzalh tū
nacātalīxokonunī'yān. Chuntza' naka'lhī'yā'tit
ka'tla' mintatlajca'n nac a'kapūn ē nalītaxtuyā'tit

ixlacstīn tī xala' tālhmā'n ē tī ka'tla'. Nā xla' cālakalhu'man tampi'lhīni'nī'n ē tī jā tze.

³⁶ Cacālakalhu'mantit tachi'xcu'hu'i't chuntza' chī minTāta'ca'n Dios nā cālakalhu'manān.

Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn

Mt. 7:1-5

³⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. Jā timakapātīnīni'nā'tit ē Dios jā caticāmakapātīnīn hui'xina'n. Nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit ē Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān.

³⁸ Cacāmaxquī'tit ā'makapitzīn ē nā Dios nacāmaxquī'yān hui'xina'n. Xla' nacāmaxquī'yān chī tī tzej pūlhcāna'n ē nalacchiqui pūculhtila ē namātzuma hasta natakelhmaka'n ē namojō na mimurralhca'n. Lacxtim chī hui'xina'n namaxquī'yā'tit ā'chā'tin, chuntza' Dios nacāmaxquī'yān.

³⁹ Jesús cāhuanilh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

—Chā'tin lakatzī'n ¿ē tzē napūlani' ixtā'lakatzī'n? ¿Ē jā catikostajōlh a'ktin nac lhu'cu'?

⁴⁰ Chā'tin tī kelhtahua'kamā'lhcus jāla mālakhā'nī ixmākelhtahua'kē'ni'. A'cxni' nasca'tkō', tzē namālakhā'nī.

⁴¹ ¿Chī tzē nalīlaktzī'na' macsti'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'hui' na milakastapun?

⁴² Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catimaxtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin. ¡A'kskāhuī'ni'na'! Pūla camāxtu' xaka'tla' pa'lhxtum na milakastapun ē

chuntza' tzej nalaktzī'na' namāxtuya' macsti'na'j
pa'lhxtum tū tanūmā'lh na ixlakastapun mintā'tin.

Qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't

Mt. 7:17-20; 12:34-35

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tū xatze qui'hui' tū namāstā' ixtahua'ca't tū
jā tze. Pūlactin qui'hui' tū jā tze jāla namāstā' xatze
ixtahua'ca't.

⁴⁴ Pūlactin qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't. Jāla
pu'xcan higo nac lhtucu' qui'hui' ē jāla cāpu'xcan
uvas cā'lhtucu'n.

⁴⁵ Tze nala tū nahuan tī tzeyā chi'xcu' ixpālacata
tze ixtalacapāstacni'. Jā tze tū nahuan tī jā tzeyā
chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'. Chuntza'
chī pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaca, chuntza'
nachihuīna'n.

Kempātu' ixlītzucuni' chic

Mt. 7:24-27

⁴⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palh quilāmāpācuhuīyāuj: “Māpa'ksīni”, ¿tū
ixpālacata jā tlaha'yā'tit tū quit iccālīmāpa'ksīyān?

⁴⁷ Tī namin naquinkexmatni' ē natlahua tū
quilīmāpa'ksīn, na'iccāhuaniyān chī tasu'yu.

⁴⁸ Xla' lītasu'yu hua'chī chā'tin chi'xcu' tī
yāhualh ixchic. Pūla ponknu'lh pūlhmā'n ē tzej
yāhualh ixtantūn. A'cxni' stacli ka'tla' xcān, snū'n
tahui'lani'lh chic. Ē jā lacachiquilh ixpālacata tzej
ixyāhuacanī't.

⁴⁹ Tī quinkexmatni' ē jā natlahua tū
quilīmāpa'ksīn, ū'tza' lītasu'yu hua'chī chā'tin
chi'xcu' tī yāhualh ixchic ē jā pūlhmā'n ponknu'lh.
A'cxni' stacli ka'tla' xcān ē snū'n tahui'lani'lh chic,
a'kā'lh ē mū'xtulh ē laclakō'lh.

7

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Mt. 8:5-13

¹ A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh tachi'xcuhuī't, a'lh nac Capernaum.

² A'ntza' ixuī'lh chā'tin capitán xala' nac Roma. Ixka'lhī chā'tin ixtasācua' tī laktza' ixpāxquī'. Ū'tza' ta'jatatlalh hasta ixnīcu'tumā'lh'tza'.

³ A'cxni' capitán kexmatli līchihuīna'mā'ca Jesús, cāmacā'lh ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n israelitas natahuani camilh ē camātzeyīlh ixtasācua'.

⁴ Xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tatzuculh tahuani:

—Minī'ni' ixmaktāya' huā'mā' capitán

⁵ ixpālacata quincālakachi'xcuhuī'yān quina'n israelitas. Ū'tza' mātlahuīni'lh quintemploca'n.

⁶ Palaj tunca Jesús cātā'a'lh.

A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nancha' ixchic capitán, cāmacā'lh ā'makapitzīn amigos natahuani Jesús:

—Māpa'ksīni', jā catamakchuyi'. Hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' nac quinchic.

⁷ Ū'tza' iclīpuhuan palhāsā' jā minī'ni' chī icquīputzān. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'.

⁸ Nā quit quintamāpa'ksī xalaka'tla' ē quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camilh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuā'lh, xla' natlahua tū icuanī.

9 A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, lī'a'cnīlh ē cālaktalakspi'tli tī ixtastālani'tēlha ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jā iclakapasa nūn chā'tin israelita tī quina'ka'ī'ni' chī huā'mā' chī'xcu'.

10 A'cxni' lacscujnī'n tataspi'tli nac chic, talaktzī'lh ixtzeyani'ttza' tasācua'.

Jesús mālacastālancuanīlh ixka'hua'cha chā'tin tī nīmaka'ncanī't

11 Ā'listān Jesús a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Naín ē cātā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē līlhūhua'.

12 A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nalh nac cā'lacchicni' ē laktzī'lh ixlīmimā'ca nīn namā'cnūcan. Ixtzī' ka'hua'cha tī ixnīnī't tanīmaka'tza' ixuanī't. Xmān chā'tin ixuanī't ixka'hua'cha. Līlhūhua' xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ixtatā'a'mā'nalh.

13 A'cxni' laktzī'lh tī tanīmaka'tza', Māpa'ksīni' lakalhu'manli ē huanilh:

—Jā cacalhua'nti.

14 Palaj tunca Jesús laktalacatzuna'jilh ē xa'malh tū ixpūmā'lh. Tī ixtalē'mā'nalh tatāyalh. Jesús huanilh nīn:

—Ka'hua'cha, quit icuaniyān: ¡Catā'kaqui'!

15 Palaj tunca tā'kxpāquī'lh ē tahuī'lh tī ixnīnī'ttza' ē tzuculh chihuīna'n. Jesús macamaxquī'lh ixtzī'.

16 A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tachi'xcuhuī't tajicua'nkō'lh ē tatzuculh talakachi'xcuhuī' Dios ē tahuanli:

—Tasuyulh chā'tin ka'tla' a'kchihuīna' na quimpu'na'ī'tātca'n.

Nā tahuanli:

—Dios quincālakalhu'manān.

17 Calhāxcuhuālh nac Judea ē ixlacatzuna'jātna', ixlīpō'ktu taca'tzīlh tū tlahualh Jesús.

Ixlacscujnī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Mt. 11:2-19

18 Ī'scujnu'nī'n Juan tamāca'tzīnīlh tū ixtlahuamā'lh Jesús. Palaj tunca cāta'sani'lh chā'tu' Ī'scujnu'nī'n

19 ē cāmacā'lh natakelhasqui'nī Jesús palh ixlīcāna' xla' Cristo tī namin o palh nataka'lhī ā'chā'tin.

20 Tzamā' chā'tu' ixlacscujnī'n Juan talakmilh Jesús ē tahuanihlh:

—Juan Mā'kpaxīni' quincātalakmacamin ē ū'tza' ca'tzīcu'tun palh ixlīcāna' hui'x Cristo tī namin o palh na'icka'lhī'yāujcus ā'chā'tin.

21 Chū'tza' tzamā' puntzuna' Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n ē cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeya ū'ni'. Nā lhūhua' lakatzī'nī'n cāmālacahuānīlh.

22 Chuntza' cākelhtīlh Jesús:

—Cataspi'ttit ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē nā lū'ntu'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquinī'tca'n, xlaca'n tatzeyanli. Tī jā ixtakexmata chuhua'j takexmata ē nā cāmālacastālanīcanī't tī ixtanīnī'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālīmakapūtaxtūcan tī talīpuhuamā'nalh.

23 Līpāxuhua tī ta'a'ka'ī' chī Dios quimacamilh.

24 A'cxni' ixta'a'nī't ixlacscujnī'n Juan, Jesús tzu-culh cātā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't ixpālacata Juan ē cāhuanihlh:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chi'xcu' tī hua'chi pūlactin pa'lhma' tū lacachiquilh ū'ni'?

²⁵ ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin chi'xcu' tī tzēhuanī't lhakā'nanī't. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tī pō'ktu quilhtamacuj tzēhuanī't talhakā'nanī't ē pō'ktu quilhtamacuj tapaxialhna'n, xla'ca'n tahuilāna'lh na ixchicca'n lacricujnu'.

²⁶ ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlīcāna'. Ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'.

²⁷ Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata Juan:

Na'icmacā'n quina'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

²⁸ Iccāhuanīyān na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhuī't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan Mā'kpaxīni'. Tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā Juan.

²⁹ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ē mātā'jīni'nī'n tī Juan iccāmā'kpaxīni't, xla'ca'n ixtalāhuani tze Dios ixpālacata tū iccāhuanīni't Juan.

³⁰ Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī jā iccāmā'kpaxīni't Juan, xla'ca'n talakmaka'lh tū Dios iccātlahuani'cu'tun.

³¹ Māpa'ksīni' huanli:

—¿Chī na'iccālīmālakchā'nīyāuj chi'xcuhuī'n tī tahuilāna'lh chuhua'j? ¿Chī tatasu'yu?

³² Tatasu'yu hua'chi lacstīn tī takamāna'mā'nalh nac lītamāuj. Ta'ta'sa ē tahuani ixtā'lacstīn: “A'cxni' quina'n icmakata'sauj līskoli', hui'xina'n jā lakatītīt ē jā tlītīt. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui, hui'xina'n jā lakatītīt ē jā calhua'ntīt. ¿Tūchu lacasqui'nā'tīt?” tahuān.

³³ Chuntza' līla'yā'tīt hui'xina'n. Hua'nā'tīt Juan Mā'kpaxīni' ka'lhī jā tzeya ū'ni' ixpālacata jā hua' pāntzīn ē jā ko'ta.

³⁴ Ā'līstān quit icmilh ē quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Quit icuā'yalh ē icua'lh xcān ē catūxcuahuālh quimālacnūni'ca. Hua'nā'tīt quit laka iclihuā'yan ē laka iclīko'tnūn, quit ixamigoca'n mātā'jīni'nī'n ē tī jā tze.

³⁵ Tī ta'a'ka'ī', xlaca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit — huanli Jesús.

Jesús ixuī'lh na ixchic Simón tī fariseo

³⁶ Chā'tin fariseo ixtā'huā'yancu'tun Jesús. Jesús a'lh na ixchic ē tahuī'lh nac mesa.

³⁷ Tzamā' nac cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin puscāt tī jā lacatejtīn. A'cxni' ca'tzīlh Jesús ixa'nī't huā'yan na ixchic chā'tin fariseo, puscāt lē'lh a'ktin frasco aceite tū xamu'csu.

³⁸ Ixcalhuamā'lh ē a'cxni' tahuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús ē yujli ixlakaxta'jat na ixtujan. Ū'tza' līche'kē'lh ixtujan Jesús. Palaj tunca līmāscāquīlh ixya'j ē tantūmu'sulh ē lītlahualh aceite tū mu'csun.

³⁹ A'cxni' laktzī'lh huā'mā', fariseo tī ixtā'huā'yamā'lh Jesús, puhuanli: “Palh ixlīcāna'cahuālh huā'mā' chi'xcu' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't, ixca'tzīlh tīchu xla' ē tichūyā puscāt xa'malh. Ixca'tzīlh palh jā tzeya puscāt.”

⁴⁰ Palaj tunca Jesús huanilh fariseo:

—Simón, icuanicu'tunān a'ktin tachihuīn.

Fariseo kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquihua'ni'.

41 Jesús huanilh:

—Ixtahui'lāna'lh chā'tu' chi'xcuhui'n. Ixchā'tu'ca'n ixtamaklaclē'n chā'tin māsācua'nīni'. Chā'tin maklaclē'lh quinientos denarios (tū tumīn xala' makāstza'). Ā'chā'tin maklaclē'lh tu'pu'xamacāuj.

42 Xlaca'n jāla taxokolh, ē māsācua'nīni' cāmāspūtūnu'ni'lh ixchā'tu'ca'n. Chuhua'j caquihua'ni', ħtīchu ā'chulā' napāxquī' chī ixchā'tu'ca'n?

43 Simón kelhtīni'lh:

—Icpuhuan chi'xcu' tī ā'chulā' ixmaklaclē'nī't.

Jesús huanilh:

—Ixlīcāna'.

44 Palaj tunca Jesús laktalakspi'tli puscāt ē huanilh Simón:

—ħĒ laktzī'na' huā'mā' puscāt? Ictanūlh na minchic ē jā quimaxquī'nī'ta' xcān na'iclīlakche'kē' quintujan. Huā'mā' puscāt quilīlacmu'nulh ixlakaxta'jat na quintujan ē cālīmāscāquīlh ixya'j.

45 Hui'x jā quimacamu'sunī'ta' a'cxni' ictanūlh. Xla' jā jaxnī't chī quintantūmu'sumā'lh.

46 Hui'x jā quilītlahua' aceite na quina'kxāk; xla' quilītantūtlahualh ixperfume.

47 Ū'tza' iclīhuaniyān lhūhua' ixtapāxquī'n puscāt ē ū'tza' līmāsu'yu chī Dios mātza'nkēna'ni'nī'ttza' ix-cuenta masquī lhūhua'. Tī laka pāxquī'nin māsū'yu lhūhua' ix-cuenta cāmātza'nkēna'ni'lh.

48 Palaj tunca Jesús huanilh puscāt:

—Icmātza'nkēna'ni'yān mincuenta.

49 Tī ixcā'invitarlīcanī't tatzuculh talāhuani:

—¿Tīchu huā'mā' chi'xcu' tī tzē cāmātza'nkēna'ni' quincuentaca'n?

⁵⁰ Jesús huanilh puscāt:

—Makapūtaxtūcanī'ta'tza' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Capit cā'tapāxuhuān.

8

Puscan tī tamaktāyalh Jesús

¹ Ā'līstān Jesús ixtētaxtumā'lh lalalhūhua' nac cā'lacchicni' ē nac ranchos. Ixmāsu'yutēlha ē ixcālītā'chihuīna'ntēlha chī Dios māpa'ksīni'nkō'. Kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ixtatā'a'mā'nalh.

² Nā ixtatā'a'mā'nalh ā'makapitzīn puscan tī ixcāmāxtuni'canī't jā tzeya ū'ni' ē tī ixcāmātzeyīcanī't ixta'jatatca'n. Na ixpu'na'i'tātca'n ixa'mā'lh María tī ixlīkempātu' ixtacuhuīni' Magdalena. Ū'tza' tī cāmāxtuni'ca kelhatojon jā tzeya ū'ni'.

³ Nā ixtā'a'n Juana, ixpuscāt Chuza tī xapuxcu' ixtasācua' Herodes. Nā ixtatā'a'mā'nalh Susana ē lhūhua' ā'makapitzīn puscan tī ixtalīmaktāyanī't ixtumīnca'n.

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9

⁴ Xalanī'n lalalhūhua' cā'lacchicni' tataxtulh natakexmata Jesús. A'cxni' tatalacxtimīlh lhūhua' tachi'xcuhuī't, cāhuanilh tū līca'tzīni'can.

⁵ Cāhuanilh:

—Chā'tin cha'nāna' taxtulh nacha'nan ixlīcha'nat. Lihuan ixmakahuanimā'lh ixlīcha'nat makapitzīn tayujli nac tej ē cālacchi'ntaca ē tasacua'lh spūnī'n.

⁶ Ā'makapitzīn tayujli na ixkelhni' chihuix jā xmān macsti'na'j ixka'lhī ti'ya't. A'cxni' pu'nli tzamā' līcha'nat jā maclalh xcān ē scācli ixpālacata jā pūlh mā'n ixka'lhī ti'ya't.

⁷ Ā'makapitzīn huampala tayujpālh nac cā'lhtucu'n ē jāla stacli ixpālacata tamā'ktzī'lh lhtucu'.

⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli nac tze ti'ya't ē pu'nli. A'cxni' stacli, tahua'ca'lh. A'cxni' ī'ca, lhūhua' taxtulh xmān pūlactin līcha'nat tū ix-makahuanicanī't hasta a'ktin ciento tahua'ca'lh.

A'cxni' huankō'lh huā'mā' Jesús cāhuanilh palha':
—Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit.

Jesús līchihuīna'lh xmān tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12

⁹ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun.

¹⁰ Cāhuanilh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Ā'makapitzīn iccālīchihuīna'n xmān tū līca'tzīni'can. Chuntza' masqui takexmatli jā catitaca'tzīlh tū huanicu'tun, ē masqui talaktzī'n ē hua'chi jā talacahuāna'n.

Tū huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun

Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20

¹¹ Jesús cāhuanipālh:

—Huā'mā' tamāsu'yun huanicu'tun chuntza': līcha'nat, ū'tza' ixtachihuīn Dios;

¹² ē tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tī takexmata tachihuīn. Namīn skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēnī ē jā catita'a'ka'ī'lh ē jāla catita'a'kapūtaxtulh.

13 Ti'ya't nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn tachi'xcuhui't. Xlaca'n takexmata ē tapuhuan tze, ē talakatī. Jā makās ta'a'ka'ī'. A'cxni' jā cālaktzī'ncu'tuncan ixpālacata ixtachihuīn Dios, palaj natamakxteka.

14 'Huā'mā' lhtucu', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn huampala tachi'xcuhui't. Masqui takexmata tachihuīn, jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nalh ixtascujūtca'n ē ixtumīnca'n ē chī natalakastāna'n. Chuntza' jāla tzej tasca'ta. Ū'tza' hua'chi līcha'nat tū tamā'ktzī'lh lhtucu'. Jāla staca.

15 'Tū yujli nac xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tachi'xcuhui't tī tzej takexmatli tachihuīn. Ta'a'ka'ī' ē takexmatni' ē tzeya chi'xcuhui'n natahuan. Jā tamakxteka ixtachihuīn Dios.

Pūcās

Mr. 4:21-25

16 Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī māpasī pūcās ē nahui'lī ixtampīn chā'xta. Ē nūn catihui'līca ixtampīn tama'. Namāhua'ca'can tālhmā'n ixpālacata tī tatanūmā'nalh natalaktzī'n.

17 Ixlīpō'ktu tū iccāmāsu'yuni'yān mina'cstuca'n, ā'līstān ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn.

18 'Chuntza' tzej cakexpa'ttit ixpālacata tī tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, ū'tza' ā'chulā' naca'tzī; ē tī jā tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, xla' namāpātza'nkēnīcan tū kexmatli.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35

19 Palaj tunca tamilh ixtzī' ē ixtā'timīn jā ixuī'lh Jesús ē jāla talaktalacatzuna'jilh ixpālacata līlhūhua' tachi'xcu'huī't ixuī'lh.

20 Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn. Tatā'chihuīna'ncu'tunān.

21 Xla' cāhuanilh:

—Tī kexmata ixtachihuīn Dios ē mākentaxtū, ū'tza' quintzī' ē quintā'timīn.

Jesús cāmāca'cslīh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41

22 Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús cātā'tojōlh ī'scujnu'nī'n a'ktin nac barco. Cāhuanilh:

—Ca'auj tuntacut nac xcān.

Ta'a'lh.

23 Līhuan ixtatacutmā'nalh, lhtatalh Jesús. Palaj tunca tzuculh ū'nun ē ixlītatzumamā'lhtza' xcān barco hasta ixtā'cnūmā'lhtza'.

24 Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh Jesús ē tahuanih:

—¡Mākelhtahua'kē'ni'! ¡Icjicsua'mā'naudj!

Palaj tunca Jesús tā'kaquī'lh ē cālacaquilhnīlh ū'ni' ē ixpupunu' xcān, ē taca'csnankō'lh.

25 Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Chī līla'tit? ¿Ē jā a'ka'ī'yā'tit?

Xlaca'n tajicua'nli ē talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā chi'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē xcān ē takexmatni'.

Chi'xcu' xala' nac Gadara tī lhūhua' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20

26 Ā'līstān tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Gadara. A'ntza' ixtuntacut nac xcān ē na ixlaktza'j Galilea.

27 A'cxni' Jesús tacutli nac barco, chā'tin chi'xcu' xala' a'ntza' laktalacatzuna'jīlh. Makās xla' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n. Jā maktin lhakā'lh ixlu'xu' ē jā tahuī'lh nac chic. Xmān nac lhu'cu' ixtahuī'la.

28 A'cxni' chi'xcu' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh na ixlacatīn ē ta'salh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh? Hui'x Jesús ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mincuenta tū ictlahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

29 Chuntza' huanilh ixpālacata Jesús ixmāpa'ksīmā'lh jā tzeya ū'ni' cataxtuni'lh. Maklhūhua' chi'palh jā tzeya ū'ni'. Ixlīmacachī'can cadenas ē nā ixlītantūchī'can cadenas ē xla' ixcālacpu'xa. Jā tzeya ū'ni' makatzā'lalh nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

30 Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī hua'ni'ca'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión.

Chuntza' huanilh ixpālacata Legión huanicu'tun lhūhua', ē lhūhua' jā tzeya ū'nī'n ixtatanūni'nī't.

31 Huā'mā' jā tzeya ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús jā cacāmacā'lh nac pūpātīn.

32 Lhūhua' pa'xnī'n ixtahuā'yamā'nalh na ixlacapūn sipej. Jā tzeya ū'nī'n tasqui'nli cacāmakstekca natatanū na ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n ē Jesús cāmakstekli.

33 Palaj tunca jā tzeya ū'nī'n tataxtunikō'lh chi'xcu' ē tapūlactojōlh na ixpūlacni'ca'n

pa'xni'n. Xlaca'n tatamakjūlh nac cā'lacatampān ē tatamakahuasli ē tatojōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh.

³⁴ A'cxni' maktaka'lhna'nī'n pa'xni' talaktzī'lh tū ixa'kspulanī't, tajicua'nli ē tatu'jnulh ē tamāca'tzīnīni'lh nac cā'lacchicni' ē ixlacatzuna'j huā'mā' cā'lacchicni'.

³⁵ Tachi'xcu'huī't tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaktzī'n tū ixa'kspulanī't.

A'cxni' tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, talaktzī'lh chī'xcu' tī jātza' ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Ixcāmāxtuni'nī'ttza' jā tzeya ū'nī'n ē chī'xcu' ixmālhekē'canī'ttza' ē ca'cs ixuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús. Xlaca'n tajicua'nli.

³⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanilh chī ixlitzeyanī't chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'.

³⁷ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Gadara tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza' ixpālacata tajicua'nli.

Chuntza' Jesús tojōlh nac barco ē a'lh.

³⁸ Masqui chī'xcu' tī ixtzeyanī'ttza' squi'ni'lh Jesús camakxtekli natā'a'n, Jesús māpa'ksīlh catahuī'lh ē huanilh:

³⁹ —Cataspi'tti na minchic. Nacāhua'ni'kō'ya' ka'tla' tū tlahuani'nī'ta'n Dios ē chī a'kspulanī'ta'n.

Chī'xcu' a'lh ē tzuculh līchihuīna'n tū ixtlahuani'nī't Jesús calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'.

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43

⁴⁰ A'cxni' Jesús taspit'pāl̄h, tachi'xcuhuī't talaktzī'lh ē tapāxuhualh ixpālacata ixlīpō'ktuca'n ixtaka'lhīmā'nal̄h.

⁴¹ Palaj tunca milh chā'tin chi'xcu', ixtacuhuīni' Jairo ē xapuxcu' ixuanī't na ixtemploca'n israelitas. Xla' tatzokostani'lh Jesús. Huanilh ca'a'lh na ixchic

⁴² ixpālacata xmān chā'tin ixtzu'ma'jāt ē ixnīmā'lh̄tza'. Ixka'lhī chī a'kcāujtu' cā'ta. A'cxni' ixa'mā'lh Jesús na ixchic Jairo, līlhūhua' ixtastālani'mā'nal̄h hasta ixtalālacxquititēl̄ha.

⁴³ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lh̄tza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'. Ī'sputni'kō'nī'ttza' ixtumīn tū ixlīxokolh doctornu'. Jā tī chā'tin mātzeyīlh.

⁴⁴ Xla' talacatzuna'jīlh na ixchakēn Jesús ē xa'mal̄h ixquilhtūn ixl̄u'xu'. Palaj tunca cāsni'lh ixka'lhni'.

⁴⁵ Jesús kelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu quixa'manī't?

Ixlīpō'ktuca'n tahuanli jā tī chā'tin. Pedro ē ā'makapitzīn tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', līlhūhua' lītamacsti'li'ca'nī'ta' ē lālacxquitimā'ca ē hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tī quixa'mal̄h?”

⁴⁶ Jesús cāhuanilh:

—Icmakca'tzī catīhuā quixa'manī't ē iclīmātzeyīnī't quilītlī'hui'qui.

⁴⁷ A'cxni' puscāt ca'tzīlh Jesús cuenta tlahualh xa'maca, ī'xpipitēl̄ha lakmilh ē tatzokostal̄h na ixtujan Jesús. Huanilh na ixlacatīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't chī līxa'mal̄h Jesús ē chuntza' palaj tunca ixtzeyanī't.

48 Palaj tunca Jesús huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' hui'x ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit.

49 Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' chillh chā'tin xala' na ixchic Jairo xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. Huanica Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. Jātza' camāmakchu'yi' Mākelhtahua'kē'ni'.

50 A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā', huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Mintzu'ma'jāt natzeyan, xmān ca'a'ka'ī'.

51 A'cxni' chā'lh nac chic, Jesús jā makxtekli natā'tanū jā tī chā'tin, xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ē ixtāta' ē ixtzī' tzu'ma'jāt.

52 Ixlīpō'ktuca'n ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh ixpālacata tzu'ma'jāt. Jesús cāhuanilh:

—Jā cacalhua'ntit. Tzu'ma'jāt jā xanīn, xmān lhtatamā'lh.

53 Xlaca'n talīlītzī'nli ixpālacata ixtaca'tzī ixnīnī'ttza'.

54 Palaj tunca Jesús macachi'palh tzu'ma'jāt ē palha' huanilh:

—Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.

55 Taspi'tli ixlīstacna' ē palaj tunca tā'kaquī'lh. Jesús māpa'ksīni'lh camāhuī'ca.

56 Ixtāta' ē ixtzī' talī'a'cnīlh ē Jesús cāmāpa'ksīlh jā tī chā'tin ixuanli tū ixa'kspulanī't.

9

*Jesús cāmacā'lh ī'scuju'nī'n nata'a'kchihuīna'n
Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13*

¹ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē cāmaxquī'lh lītlī'hui'qui ē līmāpa'ksīn natamāxtu catūxcuhuālh jā tzeya ū'ni'. Nā cāmaxquī'lh lītlī'hui'qui natamātzeyī ta'jatatlanī'n.

² Cāmacā'lh natahuan chī māpa'ksīni'n Dios.

³ Cāhuanilh:

—Jā tū tilī'pinā'tit na mintejca'n, nūn mimpāla'cca'n nūn tumīn nūn mimpūtumīnca'n nūn pāntzīn. Jā catilī'pintit pūtu' mincamisaca'n, xmān pūtin.

⁴ Calhāhuālh nac chic jā nachipinā'tit a'ntza' nat-achokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'.

⁵ Palh jā cātamānūyān na ixchicca'n, cataxtutit tzamā' nac cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxtit mintujanca'n ē nayuja pokxni' ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yū'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli.

⁶ Palaj tunca tataxtulh scujnu'nī'n ē ta'a'lh calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'. Tatā'chihuīna'nli ē tahuanih chī nacālīmakapūtaxtūcan ē tamātzeyīlh ta'jatatlanī'n calhāxcuhuālh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29

⁷ Gobernador Herodes māca'tzīnīca ixlīpō'ktu tū Jesús ixtlahuamā'lh. Jā ixca'tzī chī nalacpuhuan ixpālacata ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nalh Juan Mā'kpaxīni' ixlacastālancuana'nī't ixlacpu'na'ītātca'n nīnī'n ē ixtahuan palhāsā' ū'tza' Jesús.

⁸ Ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nampālh Jesús ū'tza' Elías tī tasu'yulh. Ā'makapitzīn huampala

ixtalāhuanimā'nalh chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' lacastālancuana'nli.

⁹ Herodes huanli:

—Quit icmā'a'cchu'cunīni'lh Juan. ¿Tīchu huā'mā' tī ixpālacata ickexmata lhūhua' catūhuālh?

Herodes ixlaktzī'ncu'tun Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14

¹⁰ A'cxni' tataspi'tli apóstoles, tahuanilh Jesús tū ixtatlahuani't. Palaj tunca Jesús cālē'lh ixlīmānca'n ē tatā'a'lh nac ā'lacatin cā'lacchicni' jā huanican Bet-saida.

¹¹ A'cxni' tachi'xcuhuī't taca'tzīlh, tastālani'lh. Jesús cāhuanilh catatahuī'lh ē tzuculh cālītā'chihuīna'n ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Dios. Cāmātzeyīlh ta'jatatlani'n.

¹² A'cxni' ixkōtanūmā'lh'tza', talaktalacatzuna'jīlh Jesús kelhacāujtu' scujnu'nī'n ē tahuanilh:

—Cacāmācapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni' jā lacatzuna'j. Huā'tzā' jā hui'lāna'uj jā tū a'nan tū hua'can.

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' palh jā na'ica'nāuj na'ictamāhuayāuj. E lhūhua' xlaca'n.

¹⁴ Ixtahuī'lāna'lh hua'chi a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n. Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catatahuī'lh i'tātna' ciento.

¹⁵ Chuntza' tatlahualh ē tatahuī'lakō'lh.

¹⁶ Palaj tunca Jesús cātayalh makquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'. Talacayāhualh nac a'kapūn ē

maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmāpitzini'lh ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n natamāpitzini' na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't.

¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, apóstoles tasacli lhūhua' xalacpītzun. Tatzumalh pācājutu' chā'xta tū quītāxtūlh.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29

¹⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ixlīmān ixorarlīmā'lh Jesús. Ī'scujnu'nī'n lacatzuna'j tatahuī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Tachi'xcuhuī't, ¿chī tahuan quimpālacata?

¹⁹ Takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpaxīni'. Ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías. Ā'makapitzīn huampala tahuan hui'x chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' tī lacastālancuana'nī't.

²⁰ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīlh:

—Hui'x Cristo tī Dios macamilh.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1

²¹ Jesús cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

²² Cāhuanilh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n

līmāpa'ksīn, xluca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Masqui naquimaknīcan, ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālanacuana'n.

²³ Ā'listān cāhuanilh ixlīpō'ktuca'n:

—Palh catīxcuhuālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quilīmāpa'ksīn lakalī lakalī masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquištālani'lh.

²⁴ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalīpātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tī natalīpātīni'n masqui natanī quimpālacata, xluca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

²⁵ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan huā'mā' palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli.

²⁶ Palh chā'tin naquilīmāxana'n ē nalīmāxana'n quintachihuīn, ū'tza' na'iclīmāxana'n a'cxni' na'icmin hua'chi Puxcu' ē na'icka'lhī ixlīṭli'hui'qui quinTāta' Dios ē naquintatā'min ángeles tī tze. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

²⁷ Iccāhuaniyān tū ixlīcāna'. Tahui'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j makapitzīn tī jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlīṭli'hui'qui Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakah Jesús

Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8

²⁸ Ixli'a'ktzayan quilhtamacuj Jesús tahua'ca'lh a'ktin nac sipej natlahua oración. Tatā'a'lh Pedro ē Jacobo ē Juan.

²⁹ Līhuan ixtlahuamā'lh oración Jesús, xla' talak-palīh ē xtum ixtasu'yu ixlacan. Stala'nka' huanli ixl'u'xu' hasta xkakalh.

³⁰ Palaj tunca tatasu'yulh chā'tu' chi'xcuhuī'n ē ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. Xlaca'n Moisés ē Elías tī makāstza' ixtanīnī't.

³¹ Cālītamacsti'li'lh taxkaket. Ix-tatā'chihuīna'mā'nalh chī Jesús napātīni'n ē nanī nac Jerusalén.

³² Pedro ē tī cātā'a'lh masqui ixtalhtatacu'tun ixtalakahuahui'lāna'lh ē talaktzī'lh chī xkakalh Jesús ē chā'tu' chi'xcuhuī'n ixtatā'yāna'lh.

³³ A'cxni' huā'mā' chi'xcuhuī'n ixtamakx-tekma'nalhtza' Jesús, Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¡xalītze hui'lāna'uj huā'tzā'! Na'ictlahuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila'nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī tū ixuan.

³⁴ Līhuan ixchihuīna'mā'lh, milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacsti'li'lh. Tajicua'nli a'cxni' tamakca'tzīlh na ixpūlacni' poklhnu'.

³⁵ Palaj tunca takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxqui'. Cak-expa'tni'tit tū huan.

³⁶ A'cxni' huankō'lh tachihuīn, talaktzī'lh ixlīmān ixuī'lh Jesús. Ca'cs tatāyalh ē jā tī chā'tin tahuanilh tū ixtalaktzī'nī't.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'

Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29

³⁷ Ixlilakalī huampala, a'cxni' tayujli nac sipej, līlhūhua' tachi'xcuui't talakapāxtokli Jesús.

³⁸ Palaj tunca chā'tin chi'xcu' na ixpu'na'i'tātca'n palha' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icsqui'ni'yān a'ktin talakalhu'mān. Capit laktzī'na' quinka'hua'cha, tzaj chā'tin icka'lhī.

³⁹ Chi'pa jā tzeyā ū'ni' ē makata'sa ē palha' xpipi ē kelhpupu. Māmakahuasī ē jāla makxteka.

⁴⁰ Iccāsqui'ni'lhtza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh jā tzeyā ū'ni' ē jāla tamāxtuni'lh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—¡Hui'xina'n tachi'xcuui't jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'kaī'yā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān ē jā nakexpatā'tit hui'xina'n? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān? Calī'ta' huā'tzā' minka'hua'cha.

⁴² A'cxni' ka'hua'cha ixlaktalacatzuna'jīmā'lhtza', tzuculh xpipi ē paxnīni'n ē jā tzeyā ū'ni' māmakahuasīlh nac ti'ya't. Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni'. Mātzeyīlh ka'hua'cha ē maxquī'pālh ixtāta'.

⁴³ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ixlīka'tla' Dios.

Jesús māca'tzīnīni'mpālh chī nanī

Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32

Līhuan ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh tū Jesús tlahualh, xla' cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁴ —Tzej cakexpa'ttit ē jā tipātza'nkāyā'tit; quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tachi'xcuui't.

⁴⁵ Scujnu'nī'n jā takexmatli tū cāhuanilh ixpālacata xtum ixtalacapāstacmā'nalh. Jā

ixtakelhasqui'nīcu'tun tū ixuanicu'tun ixpālacata
ixtajicua'n.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37

⁴⁶ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tatzuculh
talālītā'chihuīna'n ixpālacata tīchu xluca'n ā'chulā'
ixlacasqui'nca.

⁴⁷ Jesús ca'tzīlh chī ixtalacapāstacmā'nalh. Palaj
tunca macachi'palh chā'tin ska'ta' ē yāhualh na
ixpāxtūn

⁴⁸ ē cāhuanilh:

—Catīxcuhuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza'
natalīpāxquī' chā'tin ska'ta' chī huā'mā' ka'hua'cha,
ū'tza' lacxtim hua'chi quit quintapāxquī'lh.
Catīxcuhuālh tī quintapāxquī', nā tapāxquī' tī
quimacamilh ē jā xmān quit. Ū'tza' tī jā ka'tla'
makca'tzī na mīmpu'na'i'tātca'n, ū'tza' tī ka'tla'
nalītaxtu na ixlacatīn Dios.

Tī quincāmaktāyayān

Mr. 9:38-40

⁴⁹ Palaj tunca Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī
ixcālītamakxtumā'lh jā tzeya ū'nī'n milītlī'hui'qui.
Icuaninī'tauj jā'tza' catlahualh chuntza' ixpālacata
jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

⁵⁰ Jesús cāhuanilh:

—Jā tihua'nā'tit chuntza' ixpālacata tī jā quin-
quiclhaktzi'ca'n xla' quincāmaktāyayān.

Jesús cālacaquilhnīlh Jacobo ē Juan

⁵¹ A'cxni' ixmimā'lh quilhtamacuj a'cxni' Jesús
ixa'lh nac a'kapūn, līhui'līlh na'a'n nac Jerusalén.

⁵² Cāmāpūlīlh ā'makapitzīn ī'scujnu'nī'n ē ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'. Ta'a'lh taputza jā nata-maklhtata. Cā'lacchicni' xala' nac Samaria,

⁵³ ē xalanī'n a'ntza' jā tamānūcu'tunli na ix-chicca'n ixpālacata ixtasu'yu Jesús ixa'mā'lh nac Jerusalén.

⁵⁴ A'cxni' scujnu'nī'n Jacobo ē Juan talaktzī'lh huā'mā', tahuanihlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē lacasqui'na' na'icmāyujūyāuj macscut xala' nac a'kapūn natalīsputa xlaca'n chuntza' chī tlhualh a'kchihuīna' Elías?

⁵⁵ Palaj tunca Jesús cālaktalakspi'tli ē cālacaquilhnīlh. Huanli:

—Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit jā tze chī lacapāstacna'nā'tit.

⁵⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā ictimilh na'iccāmālakspūtūkō' ixlamatca'n tachi'xcuhi't. Icmilh na'iccāmakapūtaxtū.

Palaj tunca ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'.

Tī tastālani'cu'tunli Jesús

Mt. 8:19-22

⁵⁷ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, chā'tin chi'xcu' huanilh Jesús:

—Quit na'icstālani'yān calhāxcuhuālh jā napina'.

⁵⁸ Jesús kelhtīlh:

—Tanqui'hui' taka'lhī ixlhu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'iclhata.

⁵⁹ Jesús huanilh ā'chā'tin:

—Caquistāla'ni'.

Xla' kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', caquimakxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

60 Jesús kelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' tzē natamā'cnū mintāta'. Hui'x capit ē cacāmāsu'yuni' tachi'xcuui't chī natalī'a'kapūtaxtu.

61 Palaj tunca huanipālh ā'chā'tin:

—Māpa'ksīni', icstālani'cu'tunān, xmān pūla ica'ncu'tun na'iccāmāca'tzīnī na quinchic.

62 Jesús huanilh:

—Tī natzucu nalīscuja arado ē palh palaj natalakaspī'ta na ixchakēn, jā tze chī līscuja. Nā chuntza' jā minī'ni' palh hui'x natā'scuja Dios ixpālacata taspī'tcu'tuna' na minchic.

10

Jesús cāmacā'lh tu'tumpu'xamacāuj chi'xcuui'n

1 Ā'līstān Māpa'ksīni' cālacsacli tu'tumpu'xamacāuj chi'xcuui'n xtum huampala ē cāmacā'lh chā'tu'yūn. Ixtapūlani' nac cā'lacchicni' ē calhāxcuui'lh ixā'mā'lh.

2 Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' a'nan tī jāna'j ta'a'ka'ī' ē jā lhūhua' tī nacāmāsu'yuni' xlaca'n. Chuntza' chī a'cxni' lhūhua' la cuxi' ē jā tī tī ī'nin. Dios hua'chi ixtēcu' cuxi'. Ū'tza' nalīkelhasqui'nīyā'tit Dios cacāmācamilh chi'xcuui'n nacāmāsu'yuni'can tī jāna'j ta'a'ka'ī'.

3 Capintit ē cuenta catlahua'tit. Iccāmācā'nān hua'chi xalacstīn purecu' na ixlacpu'na'ī'tātca'n misinī'n.

4 Jā tilīpinā'tit nūn murralh, nūn pūtumīn, nūn cacłhi'. Jā titamakapalīyā'tit natā'chihuīna'nā'tit ā'chā'tin nac tej.

5 'A'cxni' natanū'yā'tit a'ktin nac chic jā chipinā'tit, pūla nacāhuani'yā'tit: “Dios cacāsicua'lanātlahuan tī hui'lā'na'ntit huā'tzā' nac chic.”

6 Palh a'nan tī ta'a'ka'ī', Dios nasicua'lanātlahua; ē palh jā a'nan tī ta'a'ka'ī', Dios jā caticāsicua'lanātlahualh.

7 Catahui'la'tit a'ktin nac chic ē tū nacātalakahui'līyān, nahua'yā'tit ē nako'tnu'nā'tit ixpālacata tī scuja xla' nahuā'yan. Jā tilactā'kchokoyā'tit a'katunu' nac chic.

8 'A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' jā nacātamānūyān nac chic, tū nacātalakahui'līyān nahua'yā'tit.

9 Nacāmātzeyīyā'tit tī tata'jatatla a'ntza' ē nacāhuani'yā'tit tachi'xcuhui't: “Laktzī'mpā'na'ntit ixlītlī'hui'qui Dios.”

10 Palh nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' ē palh jā tī lacasqui'n natachokoyā'tit, napimpalayā'tit nac tej ē nacāhuani'yā'tit:

11 “Pokxni' xala' ā'tzā' tū quincātantūpasañ'ta'n na'ictincxmaka'nāuj ē ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n līpinā'tit cuenta. Caca'tzītīt huā'mā', hui'xina'n laktzī'nī'ta'ntittza' chī Dios māpa'ksīni'n.”

12 'Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nalaccāxtlahuakō', ā'chulā' nacāmakapātīnīn xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ē jā xalanī'n nac Sodoma.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Mt. 11:20-24

13 Jesús cāhuanipālh:

—¡Koxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín! ¡Koxa tila'yā'tit xalanī'n nac Betsaida! Nalīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'ī'tit. Tlahuacanī't

lī'a'cnīn na milacpu'na'i'tātca'n. Palh ixcātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlu'xu'ca'n ē ixcā'a'cpūmāhua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixlītasu'yulh ixtalīpuhuātca'n ixpālacata tū jā tze tū tlhualh.

14 'A'cxni' Dios naputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamakapātīnīnān hui'xina'n ē jā xalanī'n nac Tiro ē nac Sidón.

15 Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, ¿ē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit nac pūpātīn.

16 Jesús cāhuanilh ī'scuju'nī'n:

—Tī cākexmatni'yān hui'xina'n, xla' naquinke-matni'. Tī nacālakmaka'nān hui'xina'n, chuntza' naquilakmaka'n nā quit. Tī naquilakmaka'n quit chuntza' nalakmaka'n Dios ixpālacata ū'tza' tī quimacamilh.

Taquītaspi'tli tu'tumpu'xamacāuj chi'xcuhuī'n

17 Tu'tumpu'xamacāuj taquītaspi'tli cā'tapāxuhuān. Tāhuanilh:

—Māpa'ksīni', hasta jā tzeya ū'nī'n quincātalakachi'xcuhuī'n ixpālacata milīmāpa'ksīn.

18 Jesús cāhuanilh:

—Nā quit iclaktzī'lh a'cxni' skāhuī'ca skāhuī'ni'. Tasu'yulh hua'chi a'ktin makli'pit.

19 Iccāmaktaka'lhān ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n jāla caticāskāhuī'n. Iccāmaxquī'kō'nī'ta'ntza' lītli'hui'qui tū nalīskāhuī'yā'tit ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'.

20 Jā calīpāxuhua'tit xmān ixpālacata jā tzeya ū'nī'n cātalakachi'xcuhuī'yān. Calīpāxuhua'tit ixpālacata a'ka'ī'tit ē Dios cālakapasān chī ixlacstīn.

Jesús pāxuhualh

Mt. 11:25-27; 13:16-17

21 Palaj tunca Jesús ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo ē Jesús orarlīlh:

—QuinTāta', hui'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cāti'ya'tna'. Icmāxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū ixcāmātzē'kni'nī'ta' tī laskalalhna'. Ū'tza' tla'hua' chuntza' chī mintalacasqui'nīn.

22 Nā Jesús huanli:

—QuinTāta' quimacamaxquī'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī ī'ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin lakapasa Dios xaTāta' chī ī'ska'ta'. Nā natalakapasa xlaca'n tī na'iccāmāsu'yuni'.

23 Palaj tunca talakspi'tli ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n xmān ixlīmānca'n:

—Līpāxuhua tī talaktzī'n tū hui'xina'n laktzī'nā'tit.

24 Iccāhuaniyān lhūhua' a'kchihuīna'nī'n ē ka'tla' xapuxcu' ixtalaktzī'ncu'tun huā'mā' tū hui'xina'n laktzī'nā'tit, ē jā talaktzī'lh. Ixtakexmatcu'tun tū kexpa'tā'tit, ē jā takexmatli.

Tzeya chī'xcu' xala' nac Samaria

25 Palaj tunca chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn tāyalh ē tā'chihuīna'nli Jesús nalīlaktzī'n. Kelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

26 Jesús kelhtīlh:

—¿Tū tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés? ¿Chī līkēlhtahua'kaya'?

27 Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn kelhtīni'lh:

—“Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu milītlī'hui'qui ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'. Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mina'cstu.”

28 Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī kelhtīni'nī'ta'. Palh chuntza' natlahua'ya', naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilak-sputli.

29 Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixlī'a'kapūtaxtūcu'tun tū kelhasqui'nīlh ē huanilh Jesús:

—¿Tīchu ā'makapitzīn tī na'iccāpāxquī'?

30 Kelhtīlh Jesús:

—Ixi'lh chā'tin chi'xcu'; taxtulh nac Jerusalén ē ixa'mā'lh nac Jericó. Ka'lhāna'nī'n tachi'palh ē tamakka'lhankō'lh hasta ixlū'xu' tū ī'lhakā'nī't. Tatucsli ē ta'a'lh. Xala'ca'lhtzīncsni' tamakxteklī.

31 Chuntza' a'kspulalh ixa'mā'lh nac tej chā'tin pālej. A'cxni' laktzī'lh chi'xcu', xmān makskāhuī'maka'lh.

32 Nā tētaxtulh chā'tin ixmaktaka'lhna' xaka'tla' templo. A'cxni' laktzī'lh chi'xcu', nā xla'stī'li'maka'lh.

33 A'cxni' milh chā'tin samaritano, xla' laktzī'lh ē lakalhu'manli.

34 Palaj tunca talacatzuna'jīlh chi'xcu' ē līcu'chū'lh aceite jā ixtakāhuī'nī't. Hui'līni'lh venda. Palaj tunca kēhui'līlh ixburro tī ixtakāhuī'nī't ē lē'lh nac mesón ē a'ntza' maktaka'lhli.

³⁵ Ixlīlakalī xkakah a'cxni' samaritano ixtaxtumā'lh, maxquī'lh tumīn ixtēcu' mesón ē huanilh: “Camaktaka'lhti huā'mā' takāhuī'n. Palh jā a'cchā'n tzamā' tumīn, na'icmaxquī'yān ixlakxoko a'cxni' na'icchimpala.”

³⁶ Jesús huanilh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn:
—Chuhua'j caquihua'ni', ¿tichūyā chi'xcu' chī kelhatu'tun tī ā'chulā' pāxquī'lh takāhuī'n?

³⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanli:

—Tī lakalhu'manli.

Jesús huanilh:

—Capit ē chuntza' catlahua'.

Jesús a'lh na ixchicca'n Marta ē María

³⁸ Jesús tēlh ixtej ē chā'lh a'ktin nac cā'lacchicni'. A'ntza' chā'tin puscāt tī ixuanican Marta mánūlh na ixchic.

³⁹ Marta ixka'lhī ixtā'tin tī ixuanican María. Xla' tahuī'lh na ixtujan Jesús nakexmata tū xla' ixmāsu'yumā'lh.

⁴⁰ Marta ixlītamakchuyīmā'lh ixpālacata ixka'lhī ixlītlahuat ē laktalacatzuna'jilh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā laktzī'na' quintā'tin quimakx-tekni'kō' lītlahuat? Cahua'ni' caquimaktāyalh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—Marta, hui'x māmakchuyīnīna' ē lī'a'ktuyuna' lhūhua'.

⁴² Huī'lh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. María lac-sacnī't tū ā'chulā' xatze ē jā tī chā'tin catimaktīlh.

11

Jesús quincāmāsu'yuni'yān chī na'orarlīyāuj
Mt. 6:9-15; 7:7-11

¹ A'ktin quilhtamacuj Jesús ixorarlīmā'lh. A'cxni' orarlikō'lh, chā'tin ī'scujni' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāasca'tūj chī orarlican chuntza' chī cāmāasca'tīlh ī'scujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni'.

² Jesús cāhuanilh:

—A'cxni' orarliyā'tit, chuntza' nahua'nā'tit:

QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcuhuī'ca'.

Camilh a'cxni' natzucuya' namāpa'ksīni'nkō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

³ Caquilāmaxquī'uj quilīhua'tca'n tū na'icua'yāuj lakalī lakalī.

⁴ Caquilāmātza'nkēna'ni'uj quincuen-taca'n ixpālacata nā quina'n iccāmātza'nkēna'ni'yāuj tī quincāquiclhaktzī'nān.

Jā camakxtekti tū naquincā'a'kspulayān naquincāmātlahuīyān tū jā tze.

⁵ Nā Jesús cāhuanilh:

—Nalīhui'liyāuj chā'tin chī hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minamigoca'n. I'tāt tzī'sa napina' na ix-chic ē nahuani'ya': “Amigo, caquimpāhua'maxqui' mactu'tun pāntzīn.

⁶ Na'jtza' quilakchilh chā'tin quinamigo na quinchic ē jā tū icka'lhī tū na'ictā'hua'.”

⁷ Ē xla' na ixpūchakān chic nakelhtīyān: “Jā caquijicsmāhui'. Lacchahuayālhtza' mākelhcha ē quilīpō'ktuca'n iclhtatamā'naujtza'. Jāla ictāquī' na'icmaxquī'yān tū quisqui'ni'ya'”, nahuaniyān minamigo.

8 'Iccāhuaniyān masqui minamigo jā tāquī'cu'tunli namaxquī'yān catūhuālh, ixpālacata lī'amigo hui'xina'n, xla' namaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasquī'na'. Chuntza' jātza' jics catimāhui'.

9 'Chuntza' iccāhuaniyān: Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxquī'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxquī'cu'tunān ē namaclayā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākēlhcha ē nacātamālaquī'ni'yān.

10 Chuntza' tī nasqui'n, xla' namaktīni'n; ē tī naputza tū Dios namaxquī', xla' namacla; ē tī namacasā'nan nac mākēlhcha, namālaquī'ni'can.

11 'Hui'xina'n ka'lhīyā'tit milacstīnca'n. ¿Ē namaxquī'ya' chihuix minka'hua'cha a'cxni' squi'ni'yān pāntzīn? ¿Ē tzē namaxquī'ya' a'ktin lūhua' palh squi'ni'yān squi'ti'?

12 ¿Ē namaxquī'ya' a'ktin a'ca'cūlūtī palh squi'ni'yān ka'luhā'?

13 Hui'xina'n masqui jā tze ca'tzīyā'tit, tzē namaxquī'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTāta'ca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxquī' Espīritu Santo tī tasqui'ni'.

*Huancan Jesús ixlīscuja ixlītli'hui'qui skāhuī'ni'
Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27*

14 Jesús ixmāxtuni'mā'lh chi'xcu' jā tzeya ū'ni' tū ixmakakō'ko'nī't. A'cxni' taxtulh jā tzeya ū'ni', tzētza' tzuculh chihuīna'n tī kō'ko' ixuanī't. Masqui tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh huā'mā',

15 makapitzīn tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' cālīmāxtu jā tzeya ū'nī'n ixlītli'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu' jā tzeya ū'nī'n.

16 Ā'makapitzīn ixtalīlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixtasqui'ni' a'ktin lī'a'cnīn xala' nac a'kapūn.

17 Xla' ixca'tzītza' tū xlaca'n ixtalacpuhuan ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzi ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n makās. Natalāmālakspūtūkō'. Palh tamputin familia tatapitzi ē natalātucsa lītā'timīn, jā catitatāyani'lh.

18 Chuntza' palh tatapitzi xlaca'n tī tatapa'ksīni' skāhuī'ni' ē ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan, ¿chī nalīka'lhī ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'? Iccāhuaniyān huā'mā' ixpālacata hui'xina'n quilāhuaniyāuj quit iclīmāxtulh jā tzeya ū'ni' ixlītlī'hui'qui Beelzebú.

19 Palh quit iccālīmāxtu jā tzeya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú, ¿tīchu ixlītlī'hui'qui taka'lhī xlaca'n tī tatapa'ksīni' hui'xina'n ē talīmāxtu jā tzeya ū'ni'? Chuntza' xlaca'n talīmāsu'yu jā ixlīcāna' tū quilālīmālacsu'yuyāuj.

20 Quit iccālīmāxtu jā tzeya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Dios. Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

21 'A'cxni' maktaka'lh mā'lh ixchic chā'tin chī'xcu' tī tli'hui'qui ē tī ka'lhī līcā'n tū nalīmaktāyacan, jā tū cati'a'kspulalh catūhuālh.

22 Palh namin ā'chā'tin ā'chulā' xatli'hui'qui, ū'tza' naskāhuī' ē namaktī ixlīcā'n tū līpāhuan ē namāpitzi tū namaktī.

23 Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun quit, ū'tza' quintā'lāquiclhaktzi'. Tī jā quintā'scuja, ū'tza' lactlahuana'n.

Jā tzeya ū'ni' quītaspi'tpālh
Mt. 12:43-45

24 Jesús cāhuanipāl̄h:

—A'cxni' chā'tin jā tzeyā ū'ni' nataxtuni' chi'xcu',
nalatā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā na-
jaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan:
“Na'ictaspi'tpala jā ictaxtukēnī'tancha'”

25 'A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chi'xcu' hua'chi
a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhnancañi't.

26 Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā
tzeyā ū'nī'n ā'chulā' xalīhua'ca'lhtza'. Ixlīpō'ktuca'n
natatanū natatahui'la na ixpūlacni' chi'xcu'.
Chuntza' ā'chulā' nalītahua'ca'ni' chi'xcu' ē jā a'cxni'
ixka'lhī xmān chā'tin jā tzeyā ū'ni'.

Ixlīcāna' tapāxuhuān

27 A'cxni' Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'tin
puscāt na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhui't ta'salh
ē huanli:

—iLīpāxuhua puscāt tī mālacatuncuhui'n ē tī
mātzi'quī'n!

28 Jesús huanli:

—iĀ'chulā' natalīpāxuhua tī takexmata tū Dios
huan ē tatlahua!

Tachi'xcuhui't tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn

Mt. 12:38-42; Mr. 8:12

29 Tachi'xcuhui't ā'chulā' talaktakēstokli Jesús ē
xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Hui'xina'n jā tze. Ū'tza' līsqui'nā'tit a'ktin
lī'a'cnīn. Xmān nacātamāsu'yuni'yān lī'a'cnīn chī
a'kspulalh Jonás.

30 Tū a'kspulalh Jonás cāmāsu'yuni'lh
ixlītlī'hui'qui Dios xalanī'n nac Nīnive. Nā
chuntza' tū na'a'kspula Chi'xcu' xala' Tālh mā'n
nacāmāsu'yuni'yān ixlītlī'hui'qui Dios.

31 Namin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ē reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabá natāya ē nacālīmālacsu'yuyān. Nacālīmālacsu'yuyān ixpālacata xlá' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj.

32 'Nā a'cxni' naputzāna'nīkō'can, xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nínive natatāya ē nacātalīmālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē li'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lakpali'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás.

Pūcās

Mt. 5:15; 6:22-23

33 Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī chā'tin namāpasī ixpūcās ē namātze'ka o nahui'lī ixtampīn cajón. Namāhua'ca' tālhmā'n ē chuntza' tī natatanū tzē natalaktzī'n.

34 Palh tzej a'kaī'ya' ē latlā'hua'na na ixtej Dios nalītaxtuya' hua'chi taxkaket tū cāmāxxakē ā'makapitzīn.

35 Cuenta catlahua'tit ē jā natzucuya'tit lacapāstacā'tit tū jā tze, ixpālacata chuntza' jāla catitlahua'tit tū tze.

36 Palh hui'x lacapāstaca' tū tze ē palh tlahua'ya' tū tze, chuntza' nala chī a'ktin pūcās tū tzej māxxakē mintej.

*Jesús cāmālacsu'yulh fariseos ē
xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn*

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47

³⁷ A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, chā'tin fariseo huanilh catā'a'lh tā'huā'yan na ixchic. Jesús tanūlh ē tahuī'lh huā'yan.

³⁸ Fariseo lī'a'cnīlh chī Jesús jā makacha'ka'lh chī xlaca'n ixtalīsmānī'nī't a'cxni' natahuā'yan.

³⁹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Hui'xina'n fariseos hua'chi tī namakche'kē' vaso ē pulātu ē jā catipūche'kē'lh. Masqui tasu'yu'yā'tit tzeya chi'xcuhuī'n hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n ixpālacata tampi'lhīni'nā'tit ē tlahua'cu'tunā'tit tū jā tze.

⁴⁰ ;jā kexpatcu'tunā'tit! ¿Ē jā ca'tziyā'tit Dios cātlahuanī'ta'n hui'xina'n nalakachi'xcuhuī'yā'tit Dios? A'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n, jāla catilakachi'xcuhuī'tit.

⁴¹ Palh ixlīcāna' lakachi'xcuhuī'cu'tunā'tit Dios, ixlacasqui'nca xatze mintalacapāstacni'ca'n. Palh tze mintalacapāstacni'ca'n, ixlīpō'ktuca'n nacātalaktzī'nān lactze.

⁴² ;Hui'xina'n fariseos nalīpuhuanā'tit! Māstā'yā'tit macsti'na'j līhua't chī culāntu' ē chī ā'cunculim ē ā'makapitzīn līhua't tū ixla' Dios nahuan. Chuntza' tze. Masqui chuntza' tlahua'yā'tit, jātza' tasu'yu palh pāxquī'yā'tit Dios ē palh natlahua'yā'tit tū lactze. Ixlacasqui'nca namakataxtūyā'tit tū ixla' Dios. Ā'chulā' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū xatze ē napāxquī'yā'tit Dios.

⁴³ ;Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos! Lacasqui'nā'tit natahui'la'yā'tit jā cātalaktzī'nān

nac templo. Lacasqui'nā'tit cacātalakachi'xcuui'n
a'cxni' pīmpā'na'ntit nac tej.

44 ꞑNalīpuhuanā'tit hui'xina'n
xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tī
laktza' lī'a'kskāhuī'ni'nā'tit! Hui'xina'n hua'chi
pūtā'cnūn tū jā tatasu'yu. Tachi'xcuui't tachi'nta
ē jā taca'tzī. Chuntza' tatlaha tū jā tze chuntza'
chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Nā chuntza'
hui'xina'n cāmātlahuanīyā'tit ā'makapitzīn chī
cāmāsu'yuni'yā'tit. Xlaca'n jā taca'tzī palh talaclē'n
—huanli Jesús.

45 Palaj tunca kelhtilh chā'tin
xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', a'cxni' chuntza' hua'na'
huā'mā' quilālacaquilhnīyāuj.

46 Jesús huanli:

—ꞑNalīpuhuanā'tit nā hui'xina'n
xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Lhūhua'
tahui'lat mātlahuī'ni'nā'tit ē jātza' la
mākentaxtūkō'can. Ū'tza' hua'chi ixcāmācu'quī'tit
tū tzinca. Jā tī chā'tin tzē natāyani' ē hui'xina'n jā
maktāyayā'tit.

47 ꞑNalīpuhuanā'tit hui'xina'n! Jā tze chī
tlahua'yā'tit. Xmān cālakachi'xcuui'cu'tunā'tit tī
tanīni'ntza' a'kchihuī'na'nī'n. Minapapana'ca'n
tamaknīlh a'kchihuī'na'nī'n ē

48 hui'xina'n tlahua'yā'tit ixpanteonca'n
a'kchihuī'na'nī'n tī cāmaknīcanī't. Nā chuntza'
hui'xina'n chī minapapana'ca'n, ē puhua'nā'tit tze
tū tatlhualh xlaca'n.

49 Ū'tza' līchihuī'na'nli Dios tī ixlicāna' ka'lhī
talacapāstacni'. Huanli: “Na'iccāmacamini'
a'kchihuī'na'nī'n ē apóstoles. Nacāmaknīcan

ā'makapitzīn ē nacāmakapātīnīncan ā'makapitzīn huampala.”

⁵⁰ Chuntza' tachi'xcuui't tī tahui'lāna'lh chuhua', ū'tunu'n natalē'n cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't hasta a'cxni' ixlītzucuni' cā'quilhtamacuj.

⁵¹ Natzucucan nacākelhasqui'nīcan ixpālacata Abel ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n hasta Zacarías tī maknīca na ixlacatzuna'j templo ē pūmacamāstā'n. Ū'tza' iccāhuaniyān Dios nacākelhasqui'nīyān hui'xina'n huā'tzā' ixpālacata a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't.

⁵² ;Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n, mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Ixtachihuīn Dios hua'chi tanūmā'lh a'ktin nac chic. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit xallave chic. Jā tanūyā'tit ē jā cāmāxtekā'tit natatanū ā'makapitzīn.

⁵³ A'cxni' Jesús cāhuanilh tzamā', mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tasītzī'ni'lh Jesús. Tatzuculh takelhasqui'nī lhūhua' catūhuālh.

⁵⁴ Ixtamaktaka'lmā'nalh palh tzē ixtamaclani'lh tū ixtalīmālacsu'yulh.

12

Tī a'ktu' tlahua ixlacan

¹ Līhuan ixtatakēstokmā'nalh lhūhua' tachi'xcuui't hasta ixtalālacsquititza'. Jesús tzuculh cāhuani pūla ī'scuju'nī'n:

—Cuenta natlahua'yā'tit fariseos ixpālacata xlaca'n a'ktu' tatlahua ixlacanca'n. Jā titlahua'yā'tit chī xlaca'n.

² Catūhuālh tū tzē'kcanī't, ū'tza' nalaktzī'ncan. Tū tzē'kcanī'tcus, naca'tzīkō'can.

3 Chuntza' tū hui'xina'n huaninī'ta'ntit xmān chā'tin, ū'tza' nakexmatcan calhāxcuhuālh. Tū tzē'k huanī'ta'ntit ixchakān nac chic, ū'tza' palha' nahuancan calhāxcuhuālh nac kēpūn.

Tīchu ixlacasqui'nca najicua'ni'can

Mt. 10:28-31

4 Jesús cāhuanipālh:

—Quinamigos, iccāhuaniyān jā tijicua'ni'yā'tit tī tamaknī'n ē ā'līstān jāla tū ā'chulā' tatlahua.

5 Na'iccāhuaniyān tī najicua'ni'yā'tit: Cajicua'ni'tit Dios tī tzē nacāmālakspūtūkō'yān ē ā'līstān nacāmacā'nān nac pūpātīn. Ū'tza' calijicua'ni'tit Dios.

6 'Jā tapalaxla' lakatin tantzicni'. Stā'can tanquitzis xmān a'ktu' tumīn. Dios jā cāpātza'nkā nūn lakatin xlaca'n.

7 Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātapūlhekeni'nī'tan kenatunu'. Ū'tza' jā tilijicua'nā'tit; hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā tantzicni'.

Calacan natahuan tatā'tapa'ksī Jesús

Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20

8 Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān catīxcuhuālh tī nahuan na ixlacatīnca'n tachi'xcuhū't: “Quit ictapa'ksīni' Cristo”, ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīnca'n ixángeles Dios: “Xla' quintapa'ksīni'.” Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

9 Palh catīxcuhuālh naquinkelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n tachi'xcuhū't, nā quit na'ickelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n ixángeles Dios.

10 'Tī cachihuālh talīchihuīna'n Chi'xcu' xala' Tālmā'n, tzē namātza'nkēna'ni'can. Tī tahuan

jā tze tū tlahua Espíritu Santo, xluca'n jāla cat-icāmātza'nkēna'ni'ca.

¹¹ 'A'cxni' nacātalē'nān na ixlaca'tīnca'n māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu', jā catilī'a'ktuyuntit chī nakelhtīni'nā'tit.

¹² A'cxni' nachihuīna'nā'tit, Espíritu Santo nacāmāsu'yuni'yān chī nakelhtīni'nā'tit —huanli Jesús.

Chā'tin chī'xcu' tī rico

¹³ Chā'tin ixpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhuī't huanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', cahua'ni' quintā'tin caquimaxqui'lh tū quila' nahuan.

¹⁴ Jesús kelhtīl:

—¿Tīchu quihui'līnī't quit hua'chi juez o tī māpitzi ti'ya't?

¹⁵ Nā huanli:

—Cuenta catlahua'tit. Jā tilakca'tzana'ntit catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj tū jāla caticāmaxqui'n milatamatca'n.

¹⁶ Palaj tunca Jesús cālīmāsu'yuni'lh a'ktin tachi-huīn ē cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu'; rico ixuanī't. Ix-makalanāna'n na ixti'ya't.

¹⁷ Xla' palaj tunca lacpuhuanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Jā icka'lhī jā na'icmāqui' lhūhua' quincuxi'.

¹⁸ Pūla na'iccāactlahua xalacsti'na'j ixpūtahuīlh quincuxi' ē na'ictlahua ā'chulā' xaka'tla' ē a'ntza' na'icmāqui'kō' quincuxi' ē ixlīpō'ktu tū icmakalalh.

¹⁹ A'cxni' na'icpuhuan quina'cstu: Chuhua'j icka'lhī lhūhua' tū icmakalalh tū naquilīmacuani'

ā'lhūhua' cā'ta. Chuhua'j na'icjaxa ē na'icua'yan ē na'icko'tnu'n ē na'icpāxuhua."

²⁰ Dios huanilh: "Hui'x jā tze lacapāstacna'na'. Chuhua'j huā'mā' tzi'sa nanī'ya'. Tū māquī'nī'ta', ¿tīchu ixla' nahuan?"

²¹ Chuntza' na'a'kspula chā'tin chi'xcu' tī mākēstoka lhūhua' catūhuālh tū ixla'. Ixlīpō'ktu tū ka'lhī, jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios.

Dios cāmaktaka'lha ixlacstīn

Mt. 6:25-34

²² Ā'līstān Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Iccāhuaniyān. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē tū nalhakā'yā'tit.

²³ Dios cāmaxquī'yān milatamatca'n ē mimacni'ca'n tū tzē nalīscujā'tit ē ā'chulā' nacāmaxquī'yān milīhua'tca'n ē milu'xu'ca'n.

²⁴ Cuenta cacātlahua'tit cha'kni'. Xlaca'n jā tacha'nāna'n ē nūn tamakalanāna'n. Jā taka'lhī ixpūcuxi'ca'n ē Dios cāmāhuī'. Ā'chulā' tapalaxla' hui'xina'n ē jā tzamā' spūnī'n.

²⁵ Jā tī chā'tin chī hui'xina'n tzē ā'chulā' makās natahuī'la masqui calī'a'ktuyunti.

²⁶ Palh chuntza' jāla natlahua'yā'tit, ¿tū ixpālacata lhūhua' tū lī'a'ktuyunā'tit?

²⁷ Cuenta cacātlahua'tit xanatna' chī natalīstaca. Jā tascuja ē jā tatza'pa' ixlu'xu'ca'n. Tzēhuanī't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlītzēhuanī't xanat ē xla' rico ixuanī't.

²⁸ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuanī't ē lakalī tū'xama'n nacā'ī'can ē nacālhucuyucan. Dios cāmaktaka'lha ē cāmakastaca pa'lhma' tū palaj

nascāca ē ā'chulā' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n.
¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit huā'mā'?

²⁹ Chuntza' jā tilī'a'ktuyunā'tit ixpālacata tū nahua'yā'tit ē tū nalīko'tnu'nā'tit.

³⁰ Tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj xmān ū'tza' taputzatlā'huan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' ca'tzī tū maclacasqui'nā'tit.

³¹ Xatze pūla caputzatit chī nalīkexpatni'yā'tit Dios xala' tālhmā'n ē nā namaktīni'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit.

Rico nahua'na' nac a'kapūn

Mt. 6:19-21

³² Jesús cāhuanipālh:

—Quilacstīn, jā cajicua'ntit. Masqui jā lhūhua' hui'xina'n, minTāta'ca'n nac a'kapūn lacasqui'n natapa'ksīni'yā'tit xla'.

³³ Castā'tit tū ka'lhī'yā'tit ē cacāmaxquī'tit tī tamaclacasqui'n. Chuntza' naka'lhī'yā'tit mimpūtumīnca'n tū jā maktin catimasli ē milīricujca'n nac a'kapūn ē jā maktin catisputli. A'ntza' jā catitanūlh ka'lhāna' ē nūn tū catilacua'lh.

³⁴ Jā huī'lh milīricujca'n, a'ntza' huī'lh mintalacapāstacni'ca'n.

Ixlacasqui'nca tacāxni'j natahui'la'yā'tit

³⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Cacāxtahui'la'tit. Camāpasītittza'
mimpūcāscā'n.

³⁶ Hua'chi tasācua' cahuantit tī taka'lhīmā'nalh ixpatronca'n tī a'nī't jā tamakaxtokmā'ca. A'cxni' nataspi'ta ē nalīmacasā'nan mākelhcha, lacasqui'n palaj camālaquī'ni'ca.

37 Līpāxuhua tasācua' tī talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixpatronca'n nacāhuani catahuī'lh ē nacāmāhuī'can.

38 Masqui cachilh i'tāt tzī'sa o xkakanī'ttza', līpāxuhua tasācua' palh talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n.

39 'Caca'tzītit huā'mā'. Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh tūyā hora nachin ka'lhāna', ixlakahuantahuī'lh ē jā ixtimakxtekli natanū ka'lhāna'.

40 Nā hui'xina'n caskalalhtahui'la'tit. Namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' jā ca'tzīyā'tit.

Xatze tasācua' ē tī jā xatze tasācua'

Mt. 24:45-51

41 Palaj tunca Pedro kelhasqui'nīlh:

—¿Ē quilālīmāsu'yuni'uj xmān quimpālacataca'n o ixlīpō'ktuca'n?

42 Jesús huanli:

—¿Chī huī'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī ixtēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ix-tasācua' ē xla' nacāmāhuī' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora.

43 Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtas-cujūt a'cxni' nataspi'ta ixpatrón.

44 Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namaca-maxquī' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī.

45 Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī ixpatrón. Chuntza' natzucu cālactucsa ā'makapitzīn tasācua'n ē natzucu nahuā'yan ē nako'ta ē naka'chī.

46 Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeya tasācua' jā ka'lhīmā'lh

ē jā ca'tzī. Ixtēcu' chic palha' namakapātīnīn tasācua' ē nacātā'pātīni'n xla'ca'n tī jā ta'a'ka'ī'.

⁴⁷ 'Tasācua' tī ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrón ē jā mākentaxtū ē jā lakachi'xcuhūi', xla' maklhūhua' natucscan.

⁴⁸ Tī jā ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrón ē masqui natlahua tū maclacasqui'n castigo, xla' jā maklhūhua' catihui'līni'ca. Palh jā lhūhua' macamaxquī'can, xla' jā lhūhua' catisqui'ni'can. Tī lhūhua' macamaxquī'can, ā'chulā' lhūhua' nasqui'ni'can.

Jesús cāmakpitzilh tachi'xcuhūi't

Mt. 10:34-36

⁴⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Quimpālacata quit jā lacxtim catihuantit. Makapitzīn natakexmatni' quintachihuīn ē ā'makapitzīn natalakmaka'n. Makapitzīn lacatancs natahuan ixlīcāna' quintachihuīn ē ā'makapitzīn lacatancs natahuan jā ixlīcāna'. Chuntza' calalh chuhua'j.

⁵⁰ Ixlacasqui'nca na'icpātīni'n. ¿Chī na'iclitāyani' hasta a'cxni' na'icmākentaxtū?

⁵¹ ¿Ē puhua'nā'tit icmilh ixpālacata lacxtim natahuan tachi'xcuhūi't? Iccāhuaniyān jā chuntza'. Na'iccāmāpitziyān.

⁵² Chuhua'j hasta kelhaquitzis xalanī'n a'ktin nac chic natatapāpitzī. Chā'tu'tun ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu', ē chā'tu' ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu'tun.

⁵³ Xatāta' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixka'hua'cha ē ka'hua'cha ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtāta'. Ixtzī' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzu'ma'jāt ē tzu'ma'jāt ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzī'. Puscāt ē ixpuhuiti' natalāquiclhaktzī'n.

Jā ixtaca'tzī tū huanicu'tun lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13

⁵⁴ Nā Jesús cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—A'cxni' hui'xina'n laktzī'nā'tit tā'kaquī'mā'cha' poklhnū' jā tā'cnū chi'chini', palaj tunca hua'nā'tit namin xcān. Ē chuntza' a'kspula.

⁵⁵ A'cxni' minācha' ū'ni' xala' nac sur, huancan nalhcācna'n. Ē chuntza' la.

⁵⁶ ;Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē nahuanā'tit palh namin xcān o jā namin, xmān ixpālacata laktzī'nā'tit a'kapūn. ¿Tū ixpālacata jā cuenta tlahua'yā'tit tū a'kspulamā'lh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' laktzī'nā'tit lī'a'cnīn?

Calī'hui'li' natā'lācāxla'ya' mintā'lāquichlaktzi'

Mt. 5:25-26

⁵⁷ Jesús cāhuanipālh:

—¿Tū ixpālacata jāla puhua'nā'tit palh catūhuālh tze o jā tze?

⁵⁸ Palh catīhuālh mālacapū'yān, calacapāstacti chī palaj nalitā'lācāxla'ya' lihuan jāna'j pinā'tit nac pūchihuīn ē chuntza' jā catilē'n na ixlcatīn juez. Palh nalē'nān na ixlcatīn juez, xla' namacamāstā'yān na ixmacan policia ē xla'ca'n natamānūyān nac pūlāchī'n.

⁵⁹ Palh chuntza' na'a'kspulayān icuaniyān jā catitaxtu hasta jā naxokokō'ya' ixlīpō'ktu.

13

Ixlacasqui'nca nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n

¹ Tzamā' quilhtamacuj tamilh chi'xcuhuī'n. Ixtahuanimā'nalh Jesús chī Pilato cāmāmaknīnīnī'lh

makapitzīn chi'xcuui'n xalanī'n nac Galilea. Cāmāknīca a'cxni' ixtalīlakatāyamā'nalh Dios animalhna'.

² Jesús cāhuanilh:

—¿Ē puhua'nā'tit chuntza' cā'a'kspulanī't tzamā' chi'xcuui'n ixpālacata ā'chulā' ixtalaclē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Galilea?

³ Iccāhuaniyān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā milīpō'ktuca'n nanīkō'yā'tit.

⁴ Kelhacāujtzayan tī tanīlh a'cxni' torre Siloé a'kā'lh ē cā'a'klhta'lalh, ¿ē puhua'nā'tit ā'chulā' ixtalaclē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Jerusalén?

⁵ Iccāhuani'yān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā nanī'yā'tit.

Xaquí'hui' higo tū jā ixka'lhī ixtahua'ca't

⁶ Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh tzamā' tū talīca'tzīni'lh ē cāhuanilh:

—Chā'tin chi'xcu' ixcha'nī't pūlactin xaquí'hui' higo na ixti'ya't. A'cxni' a'lh laktzī'n palh ixua'ca'lhtza', jā maclani'lh ixtahua'ca't.

⁷ Palaj tunca huanilh ixtasācua': "A'ktu'tuntza' cā'ta icmakputza ixtahua'ca't huā'mā' qui'hui' ē jā tū icmaclani't. Catanca'; xmān yālh. Jā tū līmacuan iccha'nli."

⁸ Tī ixmaktaka'lha ti'ya't kelhtīlh: "Camakx-tekti xmān huā'mā' cā'ta. Na'iclakponkni' ti'ya't ē na'icmaka'ni' abono.

⁹ Palhāsā' natahua'ca' huā'mā' cā'ta. Palh jā tahua'ca'lh nahuan a'cxni' natancā'ya'."

Quilhtamacuj tū pūjaxcan Jesús mātzeyīlh chā'tin puscāt tī ā'clhchā'cupulu ixuanī't

10 A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh nac templo.

11 Ixui'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixta'jatatla a'kcāujtzayan cā'ta. Ixchi'panī't a'ktin jā tzeya ū'ni' ē ixmakata'jatatla ē ixtacupucsnī'ttza' ē jātza' la ixtā'klhsaja nūn macsti'na'j.

12 Jesús, a'cxni' laktzī'lh puscāt, ta'sani'lh ē huanilh:

—Puscāt, tzeyanī'ta'tza'. Jātza' ka'lhī'ya' mintajatat.

13 Palaj tunca Jesús a'cpūhui'līlh ixmacan ē palaj tunca puscāt tastu'ncli ē tzuculh laktaquilhpūta Dios.

14 Xapuxcu' xala' nac templo sītzī'lh ixpālacata Jesús mātzeyīlh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan, ē cāhuanilh tachi'xcuui't:

—Xmān a'kchāxan quilhtamacuj nascujā'tit. Ē tzamā' quilhtamacuj a'cxni' cata'ntit tacu'chu'yā'tit ē jā a'cxni' jaxcan.

15 Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—¡Tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! ¿Ē jā catixcuttit mihuācaxca'n o mimburoca'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē namāko'tnīyā'tit?

16 Huā'mā' puscāt ī'xū'nātā'nat Abraham ē hua'chi līchī'huī'līlh skāhuī'ni' huā'mā' ta'jatat. Chuhua'j a'kcāujtzayantza' cā'ta. ¿Ē jā tze ixmaktīca ixta'jatat tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

17 A'cxni' Jesús huanli huā'mā', cāmāmāxanī'lh tī ixtaquiclhaktzī'n. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ixtalīpāxuhua lī'a'cnīn tū tlahualh Jesús.

*Xalīcha'nat mostaza**Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32*

18 Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Chī huī'lh ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī na'iclīmāsu'yu chī natalīlhūhua'n xlaça'n tī Dios cāmāpa'ksī?

19 Natalhūhua'n chuntza' chī staca a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chí'xcu' nac ti'ya't. Lacstī'na'j tzaamā' xalīcha'nat ē a'cxni' nastackō', hua'chi a'katin qui'hui' nahuan. A'cxni' ka'tla'tza' ē a'ntza' spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n.

*Levadura**Mt. 13:33*

20 Nā Jesús cāhuanilh:

—¿Chī na'iclīmāsu'yu chī nalīstaca ixlīmāpa'ksīn Dios?

21 Ū'tza' hua'chi a'ktin levadura tū chā'tin puscāt nalītlahua maktu'tun xatapūlhçān harina ē namakxteka hasta nalakhtāyakō' ixtasquit.

*Xapītuna'j mākēlhcha**Mt. 7:13-14, 21-23*

22 Jesús tayapālh ixtej nac Jerusalén. Ixtētaxtu nac cā'lacchicni' jā macstī'na'j ē jā laka'tla' ē ixmāsu'yu.

23 Chā'tin kelhasqui'nīlh:

—¿Ē xmān makapitzīn nata'a'kapūtaxtu?

Jesús kelhtīlh:

24 —Calīhui'lī'tit natanū'yā'tit xapītuna'j xamākēlhcha nac a'kapūn. Iccāhuaniyān lhūhua' nataputza chī natalītanūcu'tun ē jāla catitatanūlh.

25 A'cxni' ixtēcu' chic namālacchahua, hui'xina'n tī yā'na'ntit nac kēpūn nalīmacasā'na'nā'tit mākēlhcha. Nahua'nā'tit: “Caquilāmālaquīni'uj.”

Xla' nacākelhtīyān: “Jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n.”

²⁶ Hui'xina'n naquilhtzucuyā'tit nahua'nā'tit: “Iccātā'huā'yanī'ta'n ē hui'x māsu'yu'nī'ta' na quincā'lacchicni'ca'n.”

²⁷ Xla' nacākelhtīyān: “Iccāhuaninī'ta'ntza' jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n. ¡Caquilātapānūni'uj! Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze.”

²⁸ Chuntza' hui'xina'n nacalhua'nā'tit a'ntza' ē nalāmāxcani'yā'tit mīntatzanca'n a'cxni' nalaktzī'nā'tit Abraham ē Isaac ē Jacob ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahui'lāna'ncha' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē hui'xina'n jā caticātamakxtekni' natanū'yā'tit.

²⁹ 'Nataminācha' tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh ē natahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

³⁰ Tzamā' quilhtamacuj nacālakachi'xcuhuī'can xlaca'n tī jā ixlacasqui'nca chuhua'j; ē tī cālakachi'xcuhuī'cantza' chuhua'j ē ā'līstān jātza' caticālakachi'xcuhuī'ca —huanli Jesús.

Jesús līlīpuhuanli ixpālacata Jerusalén

Mt. 23:37-39

³¹ Chū ū'tza' tzamā' quilhtamacuj ā'makapitzīn fariseos talakchilh Jesús ē tahuanihlh:

—Cataxtu huā'tzā' ixpālacata Herodes maknīcu'tunān.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Calakpintit tzamā' chi'xcu' tī a'kskāhuī'nin ē nahuanī'yā'tit: “Chuhua'j ē lakalī na'iccāmāxtukō' jā tzeya ū'ni'. Ē ā'nā na'iccāmātzeyī ta'jatatlanī'n. Tū'xama'n na'ictlahuakō'.”

33 Ixlacasqui'nca na'ica'n na quintej chuhua'j ē lakalī ē tū'xama'n ixpālacata jā minī'ni' calhāxcuhuālh nanī chā'tin a'kchihuīna', xmān jā huanican nac Jerusalén.

34 ꝑiccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmaknīyā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācucta'layā'tit lacscujnī'n tī Dios cāmacamini'yan. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chī xatzī' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn ē jā lacasqui'ntit.

35 Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxtekl-itza' mincā'lacchicni'ca'n. Iccāhuaniyān jātza' quīntilāktzī'mpalayāuj hasta a'cxni' tzamā' quīlhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Sicua'lanātlahuani't tī min ē ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios.”

14

Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' tī cu'nli

1 Milh a'ktin quīlhtamacuj tū pūjaxcan ē a'cxni' Jesús quīmakuā'yalh na ixchic chā'tin xapuxcu' fariseos. Ā'makapitzīn fariseos ixtamaktaka'lh mā'nalh.

2 Nā ixuī'lh chā'tin chi'xcu' na ixlacatīn tī ixcu'nī't.

3 Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos:

—Ixlīmāpa'ksīn Moisés ꝑē makxteka namātzeyīcan chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quīlhtamacuj tū pūjaxcan?

4 Xlaca'n ca'cs tatāyalh. Palaj tunca Jesús macachi'palh ta'jatatlani' ē mātzeyīlh ē huanilh ca'a'lh.

⁵ Cāhuanilh fariseos:

—Palh mimburroca'n o mihuācaxca'n nakōstojō xapūlhmā'n nac xcān, ¿ē jā palaj namācutuyā'tit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan?

⁶ Jā tū takelhtīni'lh.

Tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca

⁷ A'cxni' Jesús laktzī'lh tī cā'invitarlīcanī't ē chī ixtaputzamā'nalh pūtahuī'lh tū ā'chulā' xatze, cāmaxquī'lh huā'mā' talacapāstacni':

⁸—A'cxni' na'invitarlīca'na' jā tamakaxtokcan, jā titahui'la'ya' jā xatze pūtahuī'lh. Palhāsā' nachin ā'chā'tin tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā hui'x.

⁹ Tī invitarlīyān nalaka'nān nahuanīyān: “Cama'xqui' mimpūtahuī'lh huā'mā' chā'tin tī ā'līstān chilh.” Chuntza' līmāxana'tza' napina' natahui'la'ya' nac cā'chakēn.

¹⁰ A'cxni' na'invitarlīca'na', natahui'la'ya' nac cā'chakēn. A'cxni' namin tī invitarlīnī'ta'n nahuanīyān: “Cata't, catahui'la' nac mesa.” Chuntza' nalakachi'xcuhūi'ca'na' na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn jā tamakaxtokcan.

¹¹ Tī ixa'cstu ka'tla' makca'tzī, ū'tza' namāmāxanī'can. Tī jā ixa'cstu putza ixlīka'tla', ū'tza' nalakachi'xcuhūi'can.

¹² Nā Jesús huanilh chī'xcu' tī ixinvitarlīnī't:

—A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani' o mintahua', jā nacā'invitarlīya' xmān minamigos ē mintā'timīn ē mintalakapasnī'n ē lacricujnu'. Xlaca'n a'cxni' natatlahua'ixcā'tani'ca'n, nā tzē nata'invitarlīyān ē chuntza' naka'lhī'ya' ixlakxoko mincā'tani'.

¹³ A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani', nacā'invitarlīya' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlanī'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n.

14 Chuntza' nalīpāxuhua'ya' ixpālacata xlaca'n jā tū catitamaxquī'n. Chuntza' naka'lhī'ya' mintatlaj a'cxni' natalacastālancuana'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios.

Xaka'tla' tahuā'

15 A'cxni' takexmatli huā'mā', chā'tin tī ixuī'lh nac mesa huanilh Jesús:

—Līpāxuhua tī nahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

16 Palaj tunca Jesús kelhtilh:

—Chā'tin chī'xcu' hui'līlh a'ktin ka'tla' tahuā' ē cā'invitarlīkō'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't.

17 A'cxni' chā'lh hora tū pūhuā'yancan, cāmacā'lh ixtasācua' natamāca'tzīnīni'n ē cāhuanilh tī ixcā'invitarlīnī't: “Cata'ntit. Cāxui'lakō'tza' ixlīpō'ktu.”

18 Ixlīpō'ktuca'n tamacā'lh tachihuīn ixpālacata jāla ta'a'n. Chā'tin huanli: “Ā'cus ictamāhualh a'ktin ti'ya't ē ixlacasqui'nca na'ica'n na'iclaktzī'n. Icsqui'ni'yān naquimātza'nkēna'ni'ya' ixpālacata jāla icti'a'ncha'.”

19 Chā'tin chihuīna'mpālh: “Ictamāhualh tanquitzis par huācax ē ica'nā iccālaktzī'n palh tze tasuja. Icsqui'ni'yān a'ktin lītze caquimātza'nkēna'ni' ixpālacata jāla icti'a'ncha'.”

20 Chā'tin chihuīna'mpālh: “Ictamakaxtoklicus ē chuntza' jāla icti'a'ncha'.”

21 A'cxni' taspī'tli tasācua', huanikō'lh ixpatrón chī a'kspulalh. Ixpatrón sītzī'lh ē huanilh ixtasācua': “Palaj capit xatej nac cā'lacchicni' ē cacālī'ta' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlanī'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n.”

22 A'mpālh ē ā'līstān taspī'tpālh tasācua' ē huanli: “Ictlahualhtza' chuntza' chī quihua'ni' ē huī'lhcus jā tahuī'lacan.”

23 Ixtēcu' huanilh ixtasācua': "Capit nac tej jā ā'chulā' makat ē cuesa nacālī'ta'na' ē natatzuma quinchić.

24 Iccāhuaniyān jā tī chā'tin xlaca'n tī iccā'invitarlīlh pūla natahua' quilihua't."

Tū ixlacasqui'nca ixpālacata tī nastālani' Cristo

25 Lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtastālani' Jesús, ē xla' cālaktalakspi'tli ē cāhuanilh:

26 —Palh catīhuālh quintapa'ksīni'cu'tun quit ixlacasqui'nca ā'chulā' napāxquī' Dios ē jā ixtāta' ē ixtzī' ē ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixtā'timīn ē hasta ixa'cstu. Palh jā chuntza', jāla quintitā'scuĵli.

27 Tī jā pātīni'ncu'tun quimpālacata ē jā latahui'lacu'tun chī icuī'lh quīt, jāla quintitā'scuĵli.

28 'Palh chā'tin chi'xcu' tlahuacu'tun a'ktin chīć, pūla natlahua ixcuenta chī huanī't nalē'n tumīn. Chuntza' naca'tzī palh na'a'cchā'ni' tumīn tū nalītlahuakō'.

29 Palh jā chuntza' natlahua, nasputa ixtumīn a'cxni' xmāncus xatantūn yālh.

30 Ixlīpō'ktu tī natalaktzī'n, natalīlītzī'n. Natahuan: "Huā'mā' chī'xcu' timātzuculh ixchīć ē jā mā'ksputukō'lh."

31 'Jā tī chā'tin rey tī jā pūla nalacapāstaca palh tzē nalīskāhuī'lh a'kcāuj mil soldados ā'chā'tin rey ixtā'lāquiclhlaktzi' tī ka'lhī a'kpu'xam mil.

32 Palh ca'tzī jāla catīskāhuī'lh ixtā'lāquiclhlaktzi', namacā'n chā'tin lacscuĵni' natā'lācāxla a'cxni' makatcus mimā'cha'.

33 Chuntza' palh hui'xina'n jā makx-tekcu'tunā'tit ixlīpō'ktu tū milaca'n, jāla quiscuĵnu'nī'n catihuantit.

*Matzat**Mt. 5:13; Mr. 9:50*³⁴ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Masqui tze matzat, palh jātza' sko'ko'xnin, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan?

³⁵ Jātza' tze. Xmāntza' namaka'ncan. Tī kexmata cuenta catlahualh.**15***Purecu' tū ixtza'nkānī't**Mt. 18:10-14*¹ Ixl̄ipō'ktuca'n tī mātā'jīni'nī'n līxokot ē tī jā lactze, xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús natakek-mata.² Fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīchihuīna'n Jesús. Talāhuanilh:

—Huā'mā' chī'xcu' cātā'huā'yan tachi'xcuhuī't tī jā tze.

³ Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh huā'mā' tū līca'tzīni'can:⁴ —Palh chā'tin chī'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh namakatzā'nkā lakatin, ¿tū natlahua? Nacāmakxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketni'. Na'a'n naputza purecu' tū makatzā'nkānī't. Naputza hasta jā namacla.⁵ A'cxni' namacla, napekxtūtahua'ca'līmin.⁶ A'cxni' nachā'mpala na ixchic, nacāmākēstoka ixamigos ē tī lacatzuna'j tahuilāna'lh na ixchic. Nacāhuani: “Caquilātā'pāxuhuáuj chuhua'j ixpālacata icmaclalh quimpurecu' tū ixtza'nkānī't.”⁷ Iccāhuaniyān ā'chulā' naka'lhī tapāxuhuān nac a'kapūn ixpālacata chā'tin tī lakpalī ixtalacapāstacni' ē jā chī xanoventa y nueve

tī tapuhuan lactzeya chi'xcuui'n. Xlaca'n jā tamakca'tzī palh ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Tumīn tū tza'nkālh

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh chā'tin puscāt ka'lhī pekcāuj moneda ē palh namakatza'nkā pektin, namāpasī ixpūcās ē napa'lhna'n ē tzej naputza hasta jā namacla.

⁹ A'cxni' namacla, nacāmākēstoka ixamigas ē tī lacatzuna'j tahui'lāna'lh na ixchic, ē nacāhuani: “Caquilātā'pāxuhuáuj ixpālacata icmaclalhtza' moneda tū xa'icmakatza'nkānī't.”

¹⁰ Iccāhuaniyān lacxtim natapāxuhua ángeles a'cxni' nalakpalī ixtalacapāstacni' chā'tin tī jā tze.

Ka'hua'cha tī pāxcat līlakō'lh ixtumīn

¹¹ Nā Jesús huanli:

—Chā'tin chi'xcu' ixka'lhī chā'tu' ixcamana'.

¹² Xastancu huanilh ixtāta: “Tāta', caquima'xqui' chuhua'j tū quila' nahuan.” Xatāta' cāmāpitzini'lh ixherenciaca'n.

¹³ Jā makās xastancu mākēstokkō'lh ixtamacatzucun ē a'lh makat ā'lacatin cā'lacchicni'. A'ntza' pāxcat līlakō'lh ixtumīn.

¹⁴ 'A'cxni' ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn, lakmilh a'ktin tatzi'ncstat tzamā' nac cā'lacchicni' ē xla' tzuculh tzi'ncsa.

¹⁵ Palaj tunca a'lh putza jā namakscuja. Chā'tin chi'xcu' xala' nac cā'lacchicni' macā'lh nacāmaktaka'lha pa'xni'n.

¹⁶ Tihua'cu'tunli tū ixcāmāhuī'mā'lh pa'xni', ē jā tī chā'tin ixmaxquī' tū nahua'.

17 Palaj tunca tzuculh lacapāstaca: “Chī kelhalā't tasācua' na ixchic quintāta' jā tahuā'yamā'nalh ē cāquītāxtūni' ē quit ictzi'ncsnīmā'lh huā'tzā'.

18 Na'iclaka'mpala quintāta' ē na'icuanī: Tāta', ictlahuani'nī'ta'n tū jā tze ē nā ictlahuani't tū jā tze na ixlalatīn Dios.

19 Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha. Caquilīmāxtu hua'chi chā'tin mintasācua'”

20 Palaj tunca tayalh ixtej nalaka'n ixtāta'.

'A'cxni' makatcus ixa'mā'cha' na ixchic, ixtāta' laktzī'lh ē lakapasli ē lakalhu'manli. Tu'jnun a'lh lakapāxtoka ixka'hua'cha ē skōkalh ē mu'sulh.

21 Palaj tunca ixka'hua'cha huanilh: “Tāta', ictlahuani't tū jā tze na ixlalatīn Dios ē na milalatīn. Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha.”

22 Masqui chuntza' huanilh ka'hua'cha, xatāta' cāhuanilh ixtasācua'n: “Calīta'ntit pūtin xasāsti' lu'xu' ē camālhekē'tit huā'mā' quinka'hua'cha. Camāmakanū'tit tū nalītasu'yu quinka'hua'cha ē camātūnū'tit ixcaclhi'.

23 Calīta'ntit huācax tū xako'ntīntza' ē camaknī'tit. Natlahuayāuj a'ktin cā'tani' ē nahuā'yanāuj.

24 Hua'chi xanīntza' ixuanī't huā'mā' quinka'hua'cha ē lacastālancuana'nī't. Ixtza'nkānī'ttza' ē icmaclapālh.” Ū'tza' lī'a'nalh tapāxuhuān.

25 Tzamā' quilhtamacuj xapuxcu' ixka'hua'cha ixa'nī't scuja. A'cxni' ixmimā'lh na ixchic, kexmatli chī ī'sla'knamā'ca ē ixtlī'mā'ca.

26 Palaj tunca ta'sani'lh chā'tin tasācua' ē kelhasqui'nīlh tūchu lamā'lh.

27 Xla' kelhtīlh: “Mat milh mistancu. Mintāta' māmaknīnī'lh xako'ntīn huācax ixpālacata tze chilh ē jā ta'jatatla.”

28 'Xapuxcu' sītzi'lh ē jā ixtanūcu'tun. Ixtāta' taxtulh ē huanilh catanūlh.

29 Xla' huanilh ixtāta': “Hui'x ca'tziya' lhūhua'tza' cā'ta ictā'scujnī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj ickexmatni'nī'ta'n. Jā maktin quimaxquī'nī'ta' nūn lakatin xaska'ta' chivo na'iccālītā'pāxuhua quinamigos.

30 Chuhua'j ixpālacata chilh huā'mā' minka'hua'cha tī pāxcat cātā'līlakō'lh mintumīn tī jā tzeya puscan ē hui'x māmaknīnī'nī'ta' xako'ntīn huācax.”

31 'Palaj tunca xatāta' huanilh: “Hui'x quinka'hua'cha ē hui'x pō'ktu quilhtamacuj quintā'hui'la', ē ixlīpō'ktu tū icka'lhī pō'ktu mila'.

32 Chuhua'j ixlacasqui'nca natlahuayāuj cā'tani' napāxuhuayāuj ixpālacata mistancu hua'chi xanīntza' ixuanī't ē lacastālancuana'mpāl'h. Hua'chi ixtza'nkānī'ttza' ē chuhua'j icmaclapāl'h.”

16

Chā'tin xapuxcu' tasācua' tī skalalh ixuī'lh

1 Nā Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixuī'lh chā'tin patrón; rico ixuanī't. Ixka'lhī chā'tin xapuxcu' ixtasācua'. Mālacsu'yuca tzamā' xapuxcu' tasācua' chī pāxcat ixlīlani'mā'lh ixtumīn.

2 Palaj tunca ixpatrón māta'satīnī'lh ē huanilh: “¿Chī quilīhuanimā'ca tzamā' tachihuīn tū mimpālacatā? Caquimāsu'yuni' tū icmacamaxquī'nī'ta'n. Jātza' quintitā'scujti chī xapuxcu' tasācua'.”

3 'Xapuxcu' tasācua' tahuī'lh ē tzuculh lacapāstaca: “¿Tūchu na'ictlahua chuhua'j ixpālacata quimpatrón quimaktīlh quintascujūt? Jā tli'hui'qui quit ē jāla ca'ictiscujli nac cā'tacuxtu, ē icmāxana'n na'icsqui'nīhuā'yan.

4 Quit icka'lhī quintalacapāstacni' ē chuntza' tzē na'icchā'n a'ktin nac chic na'icūā'yan a'cxni' jā tū icka'lhī quintascujūt.”

5 'Chuntza' chā'tunu' cāmāta'satīnīni'lh tī ixta-maklaclē'n ixpatrón. Tī chā'lh pūla kelhasqui'nīlh: “¿Chī huanī't laclīpini'ya' quimpatrón?”

6 Xla' kelhtīlh: “Icmaklaclē'n a'ktin ciento barriles aceite.” Palaj tunca xapuxcu' tasācua' huanīlh: “Ā' huī'lh minca'psnap. Palaj tunca catahui'la' ē catlahua'pala' ā'a'ktin xmān cincuenta.”

7 Ā'līstān kelhasqui'nīlh ā'chā'tin: “¿Ē hui'x, chī huanī't laclīpini'ya'?” Huanīlh: “A'ktin ciento cuartillo trigo.” Palaj tunca huanīlh: “Ā' huī'lh minca'psnap. Catlahua'pala' ā'a'ktin xmān ochenta.”

8 'Ixpatrón puhuanli xapuxcu' tasācua' skalalh huanī chī tlhualh. Chuntza' tī xalanī'n nac cā'quillhtamacuj lakskalalhna' chī natatlahua ixnegocioca'n. Ā'chulā' skalalhna' xlaca'n ē jā tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios.

9 'Quit iccāhuaniyān: Nacālīmaktāyayā'tit mintumīnca'n tī jā tū taka'lhī. Chuntza' a'cxni' nanī'yā'tit ē jāla catilī'pintit mintumīnca'n, nacātāmānūyān jā pō'ktu natahui'la'yā'tit.

10 'Tī tzej namaktaka'lha macsti'na'j tū macamaxquī'can, nā tzej namaktaka'lha lhūhua' palh namacamaxquī'can. Tī jā tzej

namākentaxtū ixtascujūt tū jā ixlacasqui'nca, xla' jāla catimākentaxtūlh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

11 Palh jāla cātamacamaxquī'yān tū xala' nac cā'quilhtamacuj, ¿chī nacātalīmacamaxquī'yān tū ixla' Dios?

12 Palh jā maktaka'lhā'tit tū cātamacamaxquī'yān hui'xina'n, jā caticātamaxquī'n tū milaca'n nahuan.

13 'Jā tī chā'tin tasācua' tzē nacātā'scuja chā'tu' ixpatrón. Chā'tin napāxquī' ē ā'chā'tin jā catilaktzī'ncu'tunli. Nakexmatni' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' hui'xina'n jāla nalīpāhua'nā'tit Dios palh nalīpāhua'nā'tit mintumīnca'n.

14 Fariseos tī ixtapāxquī' ixtumīnca'n ixtakexmatmā'nalh ixlīpō'ktu huā'mā' ē ixtalilītzī'mā'nalh Jesús.

15 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Masqui hui'xina'n lacasqui'nā'tit tachi'xcuui't natapuhuan lactze hui'xina'n, Dios cālakapasni'yān milīstacna'ca'n. Masqui cā'a'kskāhuī'yā'tit chī'xcuui'n ē chuntza' xlaca'n cātalakachi'xcuui'yān, Dios lakmaka'n tū tachi'xcuui't tapuhuan ā'chulā' ka'lhī ixtapalh.

Ixlīmāpa'ksīn Moisés ē chī Dios māpa'ksīni'nkō'

16 Jesús cāhuanipālh:

—Ixuī'lh ixlīmāpa'ksīn Moisés hasta a'cxni' ixlatlā'huan Juan Mā'kpaxīni', ē ū'tza' lacxtim chī tamāsu'yulh a'kchihuīna'nī'n. Chuhua'j talīchihuīna'n xatze tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixlīpō'ktu tatanūcu'tun.

17 'Jicslīhua' namālakspūtūcan a'kapūn ē ti'ya't, ē ā'chulā' jicslīhua' nalakpalīcan ixtachihuīn Dios. Jā catilakpalīca nūn macstī'na'j.

*Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt
Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12*

¹⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh chā'tin chi'xcu' namakxteka ixpuscāt ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin, xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios. Tī tā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtekanī'ttza', nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios.

Lázaro ē chi'xcu' tī rico ixuanī't

¹⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu'; rico ixuanī't. Ixlhakā' ixlu'xu' xalactze. Lakaliyān ixtlahua cā'tani'.

²⁰ Nā ixuī'lh ā'chā'tin chi'xcu'; ixtacuhuīni' Lázaro. Lhūhua' ixka'lhī ixmactzi'tzi'. Ixtahui'la ī'squi'nīhuā'yan na ixtanquilhtīn rico.

²¹ Xla' ixlīka'scu'tun xalacpītzun pāntzīn tū ixyuja na ixmesa rico. Chichi'n ixtasnakani' ixtzi'tzi'.

²² 'Mīlh a'ktin quilhtamacuj ē Lázaro nīlh, ē ángeles talē'lh nac a'kapūn. Nā a'ntza' ixuī'lh Abraham. Nā rico nīlh ē mā'cnūca.

²³ 'A'cxni' ixpātīni'mā'lh rico nac pūpātīn, talacayāhualh ē cālaktzī'lh Abraham ē Lázaro ixchā'tu'ca'n.

²⁴ Palaj tunca ta'salh ē huanli: “Quintāta' Abraham, caquilakalhu'ma'nti ē cama'cata' Lázaro camojōlh nac xcān kentin ixmakaspulh ē camāske'hui'huī'lh quisī'ma'kā' ixpālacata icpātīni'mā'lh na ixpu'nan lamana'.”

²⁵ 'Abraham huanilh: “Quinka'hua'cha, calacapāstacti chī tzej ixlapā't na milatamat ē Lázaro jā tze ixlamā'lh. Chuhua'j xla' pāxuhuamā'lh huā'tzā' ē hui'x pātīni'mpā't a'ntza'.

26 Nā huī'lh a'ktin ka'tla' pūlu'cu' tū quincāmāpāpitziyān. Chuntza' tī ta'a'ncu'tun a'ntza' jāla catita'a'lh ē nūn xalanī'n a'ntza' jāla catitamilh huā'tzā'."

27 Palaj tunca rico huanli: "Quintāta' Abraham, icsqui'ni'yān cama'capi Lázaro na ixchic quintāta'

28 nacāhuani kelhaquitzis quintā'timīn tī tahui'lāna'ncha'cus. Chuntza' xlaca'n jā catitamilh huā'tzā' nac pūpātīn."

29 Abraham huanilh: "Xlaca'n taka'lhītza' tū tzo'kli Moisés ē profetas. Cuenta catatlahualh ū'tza'."

30 Rico kelhtīni'lh: "Ixlicāna'. Ū'tza' icca'tzītza'. Masqui chuntza' icca'tzī, icpuhuan palh ixcālaka'lh chā'tin tī nīnī'ttza', ixtalakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n."

31 Abraham huanilh: "Palh jā cuenta tatlahua tū tzo'kli Moisés ē profetas, jā catita'a'ka'ī'lh masqui ixcālaka'lh chā'tin tī lacastālancuana'nī'ttza' na cā'līnī'n."

17

Pō'ktu quilhtamacuj huī'lh tī jā lactze

Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42

¹ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Masqui pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcu'huī't, koxa titala xlaca'n tī tamāmakahuasī ā'makapitzīn ē tamātlahuī tū jā tze.

² Xatze ixpichī'hua'ca'ca a'ktin chihuix ē ixmacā'nca nac mar, ē jā ixmāmakahuasīlh jā tī chā'tin tī tzucumā'lhcus a'ka'ī'.

³ Cuenta catlahua'tit.

'Palh mintā'tin tlahuani'nī'ta'n tū jā tze, nala-caquilhnī'ya'. Palh xla' lacpuhuan jā tze tū tlahualh, namātza'nkēna'ni'ya'.

⁴ Namātza'nkēna'ni'ya' masqui a'ktin quilhtamacuj maktojon catlahualh tū jā tze ē maktojon nalakminān nahuaniyān: “Jā tze quit tū ictlahuani', ē jātza' ā'maktin ictitlahualh.”

Tī ta'a'ka'ī' taka'lhī līmāpa'ksīn

⁵ Ixapóstoles tahuanilh Jesús:

—Caquilāmaktāyauj ē ā'chulā' na'ica'ka'ī'yāuj.

⁶ Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Palh ixa'ka'ī'tit, masqui macsti'na'j, ixua'ni'tit huā'yālh qui'hui': “Catapu'ľhu' ē capit catacha'nti nac mar.” Chuntza' qui'hui' ixtlahualh.

Ixtascujūt tī tasācua'

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'x ixka'ľhīya' chā'tin mintasācua' tī scujnī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj ē ixtaspi'tli na minchic, jā catihua'ni': “Catanu', cahuā'ya'.”

⁸ Palhāsā' nahuani'ya': “Cacāxtlahua' quilihua't ē pūla naquimā'huī'ya' quit. Ā'ľistān nahuā'ya'na' hui'x.”

⁹ 'A'cxni' mintasācua' natlahuakō' ixtascujūt, jā catimaxqui' tapāxcatca'tzīn ixpālacata xla' sa'j tasācua'.

¹⁰ Chuntza' hui'xina'n, a'cxni' tlahuakō'yā'tit ixlīpō'ktu ixtalacasqui'nīn Dios, nahuanā'tit: “Jā ixlacasqui'nca naquincāhuaniyān pāxcatca'tzīlh ixpālacata xmān ictlahuáuj quintascujūtca'n.”

Jesús cāmātzeyīlh kelhacāuj tī ixcāmasni'mā'ľh ixquinītca'n

11 A'cxni' ixa'mā'lhcus nac Jerusalén, Jesús tētaxtulh lacalhūhua' cā'lacchicni' nac Samaria ē Galilea.

12 A'cxni' ixtalacatzuna'jītēlhatza' a'ktin cā'lacchicni', kelhacāuj chi'xcuhuī'n tī ixcāmasni'mā'lh ixquinītca'n tataxtulh ē talakapāxtokli. Makat tatāyalh xlaca'n

13 ē palha' tahuanih:

—Jesús, Mākelhtahua'kē'ni', caquilālakalhu'manui!

14 A'cxni' Jesús cālaktzī'lh, cāhuanilh:

—Capintit cāmāsu'yuni'tit mimacni'ca'n pālejni'.

A'cxni' xlaca'n ixta'a'mā'nalhcus nac tej, talak-tzī'lh ixmacni'ca'n tzetza' ixtahuanī't.

15 Chā'tin xlaca'n, a'cxni' laktzī'lh ixtzeyani'ttza', taspi'tli makapāxuītēlha Dios.

16 Laktatzokostalh Jesús namaxquī' tapāxcatca'tzīn. Huā'mā' chi'xcu' xala' nac Samaria ixuanī't.

17 Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Ē jā kelhacāuj tī tatzeyanli? ¿Tū ixpālacata jā tamilh makapitzīn kelhana'jāstza'?

18 ¿Ē xmān huā'mā' samaritano taspi'tli naquimaxquī' tapāxcatca'tzīn?

19 Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Catāqui' ē catlā'hua'nti. Tzeyani'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'.

Chī nachin ixlīmāpa'ksīn Dios

Mt. 24:23-28, 36-41

20 Fariseos takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Jā'cxni' nalacchā'n a'cxni' namāpa'ksīni'nkō' Dios?

Xla' cākelhtīlh:

—Chī Dios namāpa'ksīni'nkō', jā tasu'yu.

21 Jāla catihuanca: “Ā' hui'lh”, o “Ā' hui'lacha.” Ixlīmāpa'ksīn Dios hui'lhtza' na ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't.

22 Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nalaktzī'ncu'tunā'tit chī namāpa'ksīni'n Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Nalaktzī'ncu'tunā'tit masqui xmān a'ktin quilhtamacuj. Jā catilaktzī'ntit.

23 Nacātahuaniyān: “Ā' hui'lh”, o “Ā' hui'lacha.” Jā tipinā'tit ē jā tistālani'yā'tit.

24 Chuntza' chī tasu'yu a'ktin makli'pit tū palaj xkaka nac a'kapūn, chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n.

25 Pūla na'icpātīni'n ē naquintalakmaka'n xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

26 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Noé, nā chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n.

27 Ixtahuā'yan ē ixtatamakaxtoka ē ixtamāstā'mā'nalh ixtzu'ma'jātca'n natā'tamakaxtokcan hasta a'cxni' quilhtamacuj tū pūtanūlh Noé nac arca. Lakuat milh ē tanīkō'lh.

28 Nā chuntza' a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Lot; ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh; ixtatamāhuana'mā'nalh ē ixtastā'namā'nalh; ixtacha'nāna'n ē ixtatlahua ixchicca'n.

29 A'cxni' Lot taxtulh nac cā'lacchicni' Sodoma, yujli macscut ē azufre nac a'kapūn ē cāmaknīkō'lh ixlīpō'ktuca'n.

30 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixtahui'lāna'lhcus Lot ē Noé, chuntza' nala a'cxni' na'iccātasu'yuni'yān quit Chī'xcu' xala'

Tālhmā'n. Tachi'xcuhuī't jā tapuhuan palh palaj na'icmimpala.

³¹ 'A'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj, tī huī'lh nac kēpūn ē ixtamacatzucun tanūmā'lh na ixchic, jā catitanūlh nacāmāxtu. Tī scujmā'cha' na ixā'tacuxtu, jā catitaspī'tli na ixchic nataya catūhuālh.

³² Calacapāstactit tū a'kspulalh ixpuscāt Lot.

³³ Tī makapūtaxtūcu'tun ixlīstacna', jā catilacapāstacli tū huī'lh nac cā'quilhtamacuj. Tī xmān lacapāstaca tū a'nan nac cā'quilhtamacuj, xla' jā cati'a'kapūtaxtulh.

³⁴ 'Iccāhuaniyān tzamā' cā'tzī'sni' chā'tu' natalhtata a'ktin nac pūtama', ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin.

³⁵ Chā'tu' puscan lacxtim natasquiti, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin.

³⁶ Chā'tu' chī'xcuhuī'n natasuja ixchā'tu'ca'n nac cā'tacuxtu, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ī'scujnu'nī'n takelhasquī'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'?

Xla' cākelhtīlh:

—Na'a'kspula chuntza' chī chū'ni' tatakēstoka calhāxcuhuālh jā mā'lh tū xanīn.

18

Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē juez

¹ Jesús cāmāsu'yuni'lh chī ixlakalīyān nata'orarlī ē jā maktin catitaxlajuani'lh.

² Cāhuanilh:

—Ixuī'lh a'ktin nac cā'lacchicni' chā'tin juez. Jā ixlakachi'xcuhui' Dios ē jā cuenta ixcātlahua tī ixtaputza justicia.

³ Nā a'ntza' tzamā' cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't. Ixlakaliyān ixa'n laktzi'n juez natlahuani'can a'ktin justicia ixpālacata ixtā'lāquiclhaktzi'.

⁴ Ixlīmakhūhua'tza' ixuani juez ē jā ixtlahuani' justicia. Ā'līstān puhuanli: “Masqui jā iclakachi'xcuhui' Dios ē jā quincuenta tī taputza justicia,

⁵ huā'mā' tī nīmaka'ncanī't jicstza' quimāhuī'lh. Ū'tza' na'iclitlahuani' justicia. Chuntza' jātza' catimilh jics quimāhuī'.”

⁶ Māpa'ksīni' Jesús huanli:

—Cuenta catlahua'tit tū tlhualh juez masqui jā tze ixuanī't.

⁷ Ā'chulā' nacālīmaktāya Dios xlaca'n tī cālacsacnī't ē tī ixlakaliyān ē pō'ktu tzi'sa tasqui'ni'. ¿Ē natamakapālī nacāmaktāya?

⁸ Iccāhuaniyān palaj nacālīmaktāyayān. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. A'cxni' na'icmimpala, ¿ē na'icmacla tī ta'a'ka'i' nac cā'quilhtamacuj tī tasqui'ni'mā'nalh Dios ixlakaliyān?

Fariseo ē mātā'jīni' līxokot

⁹ Jesús cāhuanipālh tamāsu'yun ixpālacata tī tapuhuan xlaca'n xalactze ē talakmaka'n ā'makapitzīn. Huanli:

¹⁰ —Chā'tu' chi'xcuhui'n ta'alh nac templo nata'orarlī. Chā'tin xlaca'n fariseo ixuanī't, ē ā'chā'tin mātā'jīni' līxokot ixuanī't.

11 Fariseo t̄ayalh orarlī chuntza': "Dios, icmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn quit jā hua'chī ā'makapitzīn. Jā icka'lhāna'nī't. Jā ictampi'lhīni'nī't. Quit jā icka'lhī quintā'lāpāxquī'n. Ē quit jā chuntza' chī huā'mā' mātā'jīni' līxokot.

12 A'ktu' quilhtamacuj chī a'ktin semana quit jā icuā'yan, ē icmāstā' quindiezmo chuntza' chī ixlacasquī'nca."

13 'Xtum huanli mātā'jīni'. Xla' makat t̄ayalh. Jā ixtalacayāhuacu'tun. Ixcu'xatucsmā'ca ixa'cstu ē ixuan: "¡Dios, caquilakalhu'ma'nti ixpālacata quit jā tze!"

14 'Iccāhuaniyān huā'mā' mātā'jīni' ā'chulā' tze tasu'yu na ixlacatīn Dios ē jā fariseo. Chuntza' tī ka'tla' makca'tzī, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcu'huī'can.

Jesús cāsica'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16

15 Nā Jesús cālīmini'ca lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ixmacan. A'cxni' talaktzī'lh ī'scujnu'nī'n, talacaquil-hnīlh tī ixtalīmin.

16 Jesús cāmāta'satīnīni'lh lacstīn ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmakxtektit lacstīn caquintalakmilh ē jā cacāmāmakchuyī'tit ixpālacata tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn.

17 Ixlīcāna' iccāhuaniyān. Tī jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachi-huīn Dios chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'ī', jā maktin catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Chā'tin chī'xcu' tī rico tā'chihuīna'ni Jesús

Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31

18 Chā'tin xapuxcu' kelhasqui'nīlh Jesús:

—Tzeyā Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspuṭli?

19 Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios.

20 Hui'x ca'tziya' ixlīmāpa'ksīn Dios tū chuntza' huan:

Jā tika'lhīya' mintā'lāpāxquī'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchi'huīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Cacālakachi'xcuhuī' mintāta' ē mintzī'.

21 Chi'xcu' kelhtīlh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'.

22 A'cxni' kexmatli huā'mā', Jesús huanilh:

—Ā'xmān a'ktin sputni'yān tū natlahua'ya'. Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīnī'n ē chuntza' naka'lhī'ya' tū rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquīntā'pina'.

23 A'cxni' chi'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ixpālacata rico ixuanī't.

24 A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixlīpuhuan, huanilh:

—Jīcslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xlaca'n tī lacricu-jnu'.

25 Jīcslīhua' nalīpātle'kecu'tun lakatin camello na ixtani' līxtokon. Ā'līhua'ca' jīcslīhua' natanū chā'tin rico jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

26 Tī takexmatli huā'mā' tahuānli:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtū?

27 Jesús cāhuanilh:

—Chi'xcuui'n jāla catitatlhualh tū natali'a'kapūtaxtu; xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū.

²⁸ Pedro huanilh:

—Quina'n ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n.

²⁹ Palaj tunca Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'lī ixchicca'n natakexmatni' Dios. A'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'lī ixtā'taca'n o ixtzī'ca'n o ixta'timinca'n o ixpuscātca'n o ixcamanaca'n,

³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj, ē nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭlī jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34

³¹ Jesús cāmāta'satīnīni'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—A'mā'nauj nac Jerusalén jā namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū tatzo'kli profetas quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

³² Naquintamacamāstā' na ixmacanca'n tī jā israelitas ē naquintalakapala ē naquintalakmaka'n ē naquintalakachojmanī.

³³ Naquintakēsnoke ē ā'līstān naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

³⁴ Ī'scujnu'nī'n jā ixtakexmatni' tū huanicu'tun huā'mā', nūn ixtaca'tzī tū ixlīchihuīna'mā'lh ixpālacata hua'chi xatatzē'kni' tū ixcāhuanimā'lh.

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n xala' nac Jerico

Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52

35 A'cxni' Jesús ixchā'mā'lh'tza' nac cā'lacchicni' Jericó, ixuī'lh chā'tin lakatzī'n na ixpāxtūn tej. Ī'squi'nīhuā'yan.

36 A'cxni' ixkexmata tētāxtumā'ca, ixkelhasqui'nīni'n tīchu ixtētāxtumā'lh.

37 Huanica Jesús xala' nac Nazaret ixtētāxtumā'lh.

38 Palaj tunca ta'salh ē huanli:

—¡Jesús! ¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti!

39 Tī ixtapūlani' Jesús talacaquilhñilh lakatzī'n ē tahuanli caquilhca'cslalh, ē xla' ā'chulā' ta'salh ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti!

40 Palaj tunca Jesús tāyalh ē huanli calīmini'ca. A'cxni' lacatzuna'j ixlakayā'lh'tza', kelhasqui'nīlh:

41 —¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n kelhñilh:

—Māpa'ksīni', caquimālacahuā'ni'.

42 Jesús huanilh:

—¡Calacahuā'na'! Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tzē na'icmālacahuā'nīyān ē ū'tza' lītze'ya'ntitza'.

43 Xamaktin lacahuāna'lh lakatzī'n. Stālani'lh Jesús, ē makapāxuītēlha Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talaktzī'lh huā'mā' ē nā xlaca'n tamakapāxuīlh Dios ixlīpō'ktuca'n.

19

Jesús ē Zaqueo

1-2 Ixuī'lh chā'tin rico; ixtacuhuīni' Zaqueo. Xapuxcu' mātā'jīni'nī'n līxokot ixuanī't. A'cxni' Jesús ixtētāxtumā'lh nac Jericó, a'ntza' ixuī'lh Zaqueo.

³ Huā'mā' Zaqueo ixlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixlakapascu'tun. Jāla ixlaktzī'n Jesús ixpālacata a'ctzuna'j chi'xcu' ixuanī't ē lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtokokecan.

⁴ Palaj tunca tu'jnumpūlah jā natētaxtu Jesús ē tahua'ca'lh nac a'katin ka'tla' qui'hui' tū huanican sicómoro. Chuntza' tzē nalaktzī'n.

⁵ A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh a'ntza', talacayāhualh ē huanilh Zaqueo:

—Palaj cayujti. Chuhua'j na'ictētachoko na minchic.

⁶ Zaqueo palaj tunca yujli ē lipāxuhua lē'lh Jesús na ixchic.

⁷ A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', ixlipō'ktuca'n tatzuculh talīchihuīna'n ē talāhuanilh Jesús tachokolh na ixchic tī jā tzeya chi'xcu'.

⁸ Ā'līstān Zaqueo tāyalh ē huanilh Jesús:

—Chuhua'j, na'iccāmaxquī' i'tāt tū icka'lhī xcamanīnī'n. Palh xa'iccā'a'kskāhuī'maktīnī't ā'makapitzīn, na'iccāmaxquī' maktā'ti' ixlakxoko.

⁹ Jesús huanilh:

—Chuhua'j a'kapūtaxtunī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta' chuntza' chī Abraham a'ka'ī'lh. Nā xalanī'n na minchic nata'a'kapūtaxtu.

¹⁰ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n icmilh iccāputza tī jā ta'a'ka'ī' ē na'iccāmāsu'yuni' chī nacālīmakapūtaxtūcan.

Pekcāuj tumīn

¹¹ A'cxni' ixtakexmatmā'nalh tachi'xcuhuī't tū ixcāhuanimā'lh Jesús, xla' cāhuanilh tū lītamāsu'yu. Ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac Jerusalén, ē xlaca'n tapuhuanli palaj natasu'yu chī Dios namāpa'ksīni'nkō' nac cā'quilhtamacuj.

12 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ē xla' jā catīhuālh chi'xcu'. Ixa'mā'lh makat a'ktin nac ti'ya't jā nalīhui'līcan ixlīrey ē ā'līstān nataspi'tpala.

13 A'cxni' ixtaxtumā'lhtza', cāmākextimīlh kel-hacāuj ixtasācua' ē lacxtim cāmaxquī'lh lhūhua' tumīn chā'tunu' ē cāhuanilh: “Camāscujū'tit tzamā' tumīn hasta a'cxni' na'icmimpala.”

14 Tachi'xcu'huī't xalanī'n ixcā'lacchicni' jā ixta-laktzī'ncu'tun ē cāmāstālīca lacscujnī'n natahuan: “Jā iclacasqui'nāuj huā'mā' chi'xcu' rey nahuan.”

15 Masqui jā ixtalacasqui'n, lihui'līca ixlīrey ē chuntza' taspī'tli na ixti'ya't.

'A'cxni' chilh, cāmāta'satīnīni'lh tasācua' tī ixcāmaxquī'nī't tumīn. Ixca'tzīcu'tun chī ixtatlanjā'ttza'.

16 Tī xapūla lakmilh ē huanli: “Mintumīn tlan-janī't makcāuj.”

17 Rey kelhtīlh: “Tzeya tasācua' hui'x, ixpālacata tzej māscuju'nī'ta' masqui macsti'na'j tumīn. Na'icui'liyān milīgobnador lakacāuj cā'lacchicni'.”

18 Chā'mpālh chā'tin ē huanli: “Mintumīn tlan-janī't makquitzis.”

19 Nā kelhtīlh: “Hui'x nalītahui'la'ya' milīgobnador lakaquitzis cā'lacchicni'.”

20 Palaj tunca chā'mpālh chā'tin ē huanli: “Ā' huī'lh mintumīn. Icmāquī'lh a'ktin nac pixtahua'ca'

21 ixpālacata icjicua'ni'yān. Hui'x palha' milīmāpa'ksīn. Hui'x taya'ya' tū jā hui'līnī'ta' ē makalana'na' jā jā cha'nāna'nī'ta'.”

22 Palaj tunca rey huanilh: “Hui'x jā tzeya tasācua'. Mintachihuīn līmālacsu'yuyān. Hui'x

puhua'na' palh quit palha' icmāpa'ksīni'n ē ictaya tū jā quit icui'līnī't, ē icmakalana'n jā jā quit iccha'nāna'nī't.

²³ ¿Tū ixpālacata jā hui'li' nac banco quintumīn? Chuntza' xa'icmaktīni'lh quintumīn ē ī'ska'ta' a'cxni' xa'ictaspi'tpālh na quinchic.”

²⁴ Cāhuanilh tī ixtayāna'lh: “Camaktīt itxtumīn ē camaxquī'tit tī tlajanī't makcāuj.”

²⁵ Tahuanih: “Xla' ka'lhītza' makcāuj.”

²⁶ Rey kelhtīni'lh: “Iccāhuaniyān ā'chulā' namaxquī'can tī ka'lhī, ē tī jā lhūhua' ka'lhī namaktīkō'can tū ka'lhī.

²⁷ Quintā'lāquichlaktzi'nī'n tī jā talacasqui'n na'ictahui'la hua'chi rey, caquilī'ta'ni'tit ē cacāmaknī'tit na quilacatin.”

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19

²⁸ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús tayalh ixtej nac Jerusalén.

²⁹ Ixtalacatzuna'jīmā'lhltza' nac cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. A'ntza' lacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n

³⁰ ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu milacatzuna'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit, nalaktzi'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jāna'j tī chā'tin ixkētahui'lanī't. Caxcuttīt ē caquilālīmini'uj huā'tzā'.

³¹ Palh catīhuālh nacākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burrito?” hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n.”

32 Scujnu'nī'n ta'a'lh ē tamaclalh chuntza' chī Māpa'ksīni' ixcāhuaninī't.

33 A'cxni' ixtaxcutmā'nalh burro, ixtēcu' cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burro?

34 Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni' namaclacasqui'n.

35 Lē'ni'ca Jesús palaj tunca ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē Jesús kētahuī'lh burro.

36 A'cxni' Jesús ixa'mā'lh'tza' punchuna'j, ixmāpī'ni'tēlhacan lu'xu' nac tej.

37 A'cxni' ixtatalacatzuna'jītēlhatza' ē ixta'a'kapūmācha'tza' nac sipej Olivos, tatzuculh tapāxuhua ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtastālani'tēlha. Tata'salh ē tamakapāxūilh Dios ixpālacata ixlīpō'ktu lī'a'cnīn tū talaktzī'lh.

38 Ixtahuan:

—¡Sicua'lanālanī't Puxcu' tī mimā'lh ixpālacata ixlīmāpa'ksīn quinDiosca'n! ¡Līpāxuhua nac a'kapūn! ¡Calakachi'xcuhuī'ca Dios!

39 Palaj tunca ā'makapitzīn fariseos tī ixtayāna'lh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't, tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', cacāquilhni' tī tastālani'yān.

40 Jesús cākelhtīlh:

—Iccāhuaniyān palh tzamā' nataquilhca'csla, chihuixni' natata'sa.

41 A'cxni' lacatzuna'jtza' ixa'mā'cha', Jesús lak-tzī'lh cā'lacchicni' Jerusalén ē calhuanli

42 ē huanli:

—¡Tze ixuanli mimpālacataca'n xalanī'n nac Jerusalén palh ixkexpa'ttit cahuālh chī nalī'a'kapūtaxtuyā'tit, masqui huā'mā'

quilhtamacuj! Chuhua'j tatzē'knī't ē jāla cati'a'kapūtaxtutit.

⁴³ Namin a'ktin quilhtamacuj tū jā tze. Mintā'lāquiclhaktzi'ca'n natamin natayāhua a'ktin culalh ixmacni' mincā'lacchicni'ca'n ē nacātalītamacsti'li'yān calhāxcuhuālh.

⁴⁴ Nacātalīsno'ktamacatāyān nac ti'ya't. Nacātamaknīkō'yān milīpō'ktuca'n ē natalak-paklhkō' ē jā catimakxtekli nūn a'ktin chihuix ixa'cpūn talhta'm. Chuntza' nacā'a'kspulayān ixpālacata jā lakapastit Dios a'cxni' ticālakmin ixcāmakapūtaxtūcu'tunān.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22

⁴⁵ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātamacxtu tī ixtastā'namā'nalh ē ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo.

⁴⁶ Cāhuanilh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic xmān ixpūtlahuacan oración.” Chī tlaha'pā'na'ntit līmāxtunī'tantit hua'chi ixpūtatze'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

⁴⁷ Ixlakalīyān Jesús ixmāsu'yumā'lh nac templo. Ixtaputzani'mā'nalh chī natalīmaknī xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā māpa'ksīni'nī'n.

⁴⁸ Jā ixtamaclani' chī natalīmaknī ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ca'cs ixtakex-matmā'nalh.

20

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33

¹ A'ktin quilhtamacuj Jesús ixcāmāscatīmā'lh tachi'xcuui't nac templo ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī tzē nalī'a'kapūtāxtucan. Tachilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā xanapuxcu'nu' israelitas.

² Tahuanih:

—Caquilāhuaniuj: ¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzmā'? ¿Tīchu maxquī'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

³ Palaj tunca cāhuanilh Jesús:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Caquilākelhtūj:

⁴ ¿Tī ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksī'nca'n chi'xcuui'n? Caquilākelhtūj.

⁵ Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj Dios māpa'ksīlh Juan, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū xpālacata jā a'ka'tī'nī'ta'ntit?”

⁶ Palh nahuaniyāuj chi'xcuui'n tamāpa'ksīlh, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't naquincātacucta'lamaknīyān xpālacata xlaca'n tahuān Juan ixlīcāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁷ Chuntza' takelhtīlh jā ixtaca'tzī tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan.

⁸ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahua huā'mā'.

Xalacca'tzāna' maksujni'n

Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11

⁹ Palaj tunca Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuui't. Cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Ixui'lh chā'tin chi'xcu' tū cha'nli mayāc tū māstā' uva. Ā'listān māsācua'nīlh ixti'ya't makapitzīn tasācua'n natascuja i'tātna' ē makās a'lh ā'lacatin.

¹⁰ 'A'cxni' chilhtza' ixpūlan uvas, macā'lh ī'scujni' na ixpū'uva. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. Xlaca'n talacni'cui'līlh lacscujni' ē tzaj chuntza' māspi'tca. Jā tū tū maxquī'ca.

¹¹ Palaj tunca ixtēcu' pū'uva macā'mpālh ā'chā'tin ixlacscujni'. Nā chuntza' tlahuaca chī xapūla; lacni'cui'līca ē talakapalalh ē chuntza' māspi'tca.

¹² Ixlimaktu'tun macā'mpālh ā'chā'tin. Nā xla' mātakāhuī'ca ē makatzā'laca.

¹³ 'A'listān ixtēcu' ti'ya't huanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Na'icmacā'n quinka'hua'cha tī icpāxquī'. A'cxni' nalaktzī'ncan palhāsā' nalakachi'xcuui'can.”

¹⁴ A'cxni' talaktzī'lh ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.”

¹⁵ Tamāxtulh nac pū'uva ē tamaknīlh.

Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Ixtēcu' pū'uva, ¿tū puhua'nā'tit nacātlahuani' tī ixtamakscujmā'nalh?

¹⁶ Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

A'cxni' tachi'xcuui't takexmatli huā'mā' tachi-huīn, tahuanli:

—¡Nūn calacasqui'nli Dios!

¹⁷ Jesús cālaktzī'lh ē huanli:

—¿Tū huanicu'tun tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹⁸ Jesús chihuīna'mpālh:

—Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī talī'a'kchekxlalh chihuix ē tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'ī' quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī cā'a'klhta'lalh ka'tla' chihuix ē cālakka'nkxli ē tanīlh.

Ixpālacata tamātā'jin

Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17

¹⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn titachi'pacu'tunli Jesús palaj tunca huā'mā' quilhtamacuj ixpālacata taca'tzīlh xlaca'n hua'chi scujnu'nī'n nac pū'uva. Jā tachi'palh ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhuī't.

²⁰ Palaj tunca cālakmacā'nca maktaka'lhna'nī'n tī ixtatasu'yu lactzeya chi'xcuhuī'n. Cālakmacā'nca natakexmatxtu catūhuāl hū tū tzē natalīmālacsu'yun. Chuntza' tzē ixtalīmālacapū'lh na ixlacatīn gobernador.

²¹ Ū'tza' talikelhasqui'nīlh huā'mā':

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj tū hua'na' ē tū māsuyu'ya' ū'tza' ixlīcāna'. Icca'tzīyāuj hui'x jā catlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuhuī't. Hui'x lacxtim cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'x tzej māsuyu'ya' chī Dios lacasqui'n.

²² ¿Ē tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

23 Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quilālīlaktzī'ncu'tunāuj?

24 Caquilāmāsu'yuni'uj tumīn tū līxokocan. ¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzō'kni'?

Takelhtīlh:

—Ixla' emperador.

25 Palaj tunca cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

26 Jā tū tamaclalh tū tzē ixtalīmālacsu'yu tū ixuan ixlacatīnca'n tachi'xcu'huīt. Talī'a'cnīlh chī kelhtīni'lh ē chuntza' taquilhca'cslalh.

Chī nala a'cxni' nalacastālanacuana'n

Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27

27 A'līstān makapitzīn saduceos talaka'lh Jesús. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālanacuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

28 —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakxtekni'nī'tan huā'mā' tatzō'kni': Palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtokni'ttza' ē palh nīmakxtekli ixpuscāt ē jā tī ixka'hua'cha, ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncu'huī' ixka'hua'cha nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'.

29 'Ixtahui'lāna'lh kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ka'lhīlh ī'ska'ta' a'cxni' nīlh.

30 Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē chuntza' nīpālh chī'xcu'; jā tī chā'tin ī'ska'ta' makxtekli.

31 Ixlīchā'tu'tun tā'tamakaxtokpālh tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā chuntza' ixlīkelhatojon

ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh; jā tī chā'tin ī'ska'ta'ca'n tamakxtekli.

³² A'līstān nā puscāt nīlh.

³³ A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtoknī't.

³⁴ A'cxni' Jesús cākelhtīlh:

—Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj tamakaxtokcan ē tamāmakaxtoka ixtzu'ma'janca'n.

³⁵ Tī natalacastālancuana'mpala ē natachā'n nac a'kapūn jātza' catitatomakaxtokli ē jātza' catitalāmāmakaxtokli,

³⁶ ē jātza' maktin catitanīlh. Chuntza' natala hua'chī ixángeles Dios. Ixlacstīn Dios natahuan ixpālacata talacastālancuana'nī't.

³⁷ Nā Moisés quincāmāca'tzīnīyān chī nīnī'n natalacastālancuana'mpala, a'cxni' tzo'kli ixpālacata pūtzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. Tzo'kli chī Māpa'ksīni' ū'tza' ixDios Abraham ē ixla' Isaac ē ixla' Jacob.

³⁸ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixlaca'n xanīn. Dios cālaktzī'n ixlīpō'ktuca'n talakahuan.

³⁹ Palaj tunca ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanih Jesús:

—Tzej kelhtīni'nī'ta'.

⁴⁰ Ē jātza' talīhui'līlh natakelhasqui'nī catūhuālh.

Cristo ī'xū'nātā'nat David
Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī līhuancan Cristo tī Dios hui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David?

⁴² David tzo'kli nac libro tū huanican Salmos: Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j,
⁴³ hasta a'cxni' na'iccāskāhuī'kō'
 mintā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁴ Palh David līchihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē
 māpācuhuīlh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanīcu'tun xla'
 ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

*Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n
 līmāpa'ksīn*

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54

⁴⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtakex-
 matmā'nalh ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁶ —Catamaktaka'lhtit ē jā ticāta'a'kskāhuī'yān
 xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī
 tapūlatā'kchokocu'tun xapūlhmā'n ixlu'xu'ca'n.
 Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē
 cacālakachi'xcuhuī'ca nac cā'tejen. Na ixtemploca'n
 israelitas xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun ē
 talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca jā tlahuacan
 cā'tani'.

⁴⁷ Xlaca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī
 ixcānīmaka'ncanī'ttza' ē ā'līstān naj tunca ta'orarlī
 jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'ni'n.
 Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

21

Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Mr. 12:41-44

¹ Jesús ixuī'lhcus nac templo ē cālaktzī'lh chī
 lacricujnu' ixtamojō lhūhua' tumīn jā māquī'can
 tumīn tū lakalhu'mancanī't Dios.

² Nā laktzī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't ē xcamanīn.
 Mojōlh pektu' ixtumīn ixla' cobre tū jā tapalaxla'.

³ Jesús huanli:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān. Huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't māstā'nī't tū ā'chulā' ixtapalh na ixlacatīn Dios ē jā ā'makapitzīn.

⁴ Xlaca'n tamāstā' tū cāquītāxtūni'nī'ttza'. Xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh tū ixlīhuā'yan.

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2

⁵ Ā'makapitzīn ixtalīchihuīna'mā'nalh chī ixlītzeḥuanī't templo ē ixlītzeḥuanī't chihuix ē ixlīpō'ktu tū chī'xcuḥuī'n ixtalīmini'nī't Dios.

⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahū'lh. Ixlīpō'ktuca'n natapac'lhkō' ē talhta'm nalac'la.

Tū nalīca'tzīcan a'cxni' na'a'ksputa cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā'cxni' na'a'kspula tzamā'? ¿Chī na'ic'licā'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit ē jā nacāta'a'k'kāhuī'yān ixpālacata lhūhua' chī'xcuḥuī'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacnī't.” Natahuampala: “Chuhua'j chilhtza' ixquilhtamacuj Cristo.” Jā tistālani'yā'tit.

⁹ Nakexmatcan chī sā'nan jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacātamāca'tzīnīyān chī tatā'kaquī' tachi'xcuḥuī't. Jā tijicua'nā'tit ixpālacata huā'mā' pūla na'a'kspula ē ā'līstān na'a'ksputa cā'quilhtamacuj.

10 Cāhuanipāl̄h:

—Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin.

11 Palha' natachiqui ti'ya't ē calhāxcuhuāl̄h na'a'nan tatzi'ncstat ē lhūhua' ta'jatāt. Lījicua' tū natatasu'yu nac a'kapūn ē laka'tla'n lī'a'cnīn.

12 'Pūla nacātachi'payān hui'xina'n ē nacātamakapātīnīnān. Nacātālē'nān nac templo natlahuacan justicia, ē nacātamānūyān nac pūlāchī'n ē nacātālē'nān ixlacatīnca'n reyes ē gobernadores ixpālacata quilā'a'ka'ī'ni'yāuj.

13 Chuntza' tzē naquilālīchihuīna'nāuj.

14 Calīhui'lī'tit jā nalī'a'ktuyunā'tit chī nalītamaktāyayā'tit.

15 Quit na'iccāmāsu'yuni'yān tachihuīn ē na'iccāmaxquī'yān talacapāstacni' ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā caticāskāhuī'n ē jā catitā'lāhua'nitit.

16 'Hui'xina'n nacāmacamāstā'yān mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n ē mintā'timīnca'n ē mintalaka-pasni'ca'n ē minamigoca'n. Ā'makapitzīn hui'xina'n nacātamaknīyān.

17 Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't nacātaquiclhaktzī'nān ē xmān quimpālacata.

18 Jā caticāyujni'n nūn kentin miya'jca'n.

19 Calīhui'lī'tit natāyani'yā'tit ē a'cxni' na'a'kspulakō', naka'lhī'yā'tit milatamatca'n.

20 'A'cxni' nalaktzī'nā'tit Jerusalén lītamacsti'li'nī't soldados, naca'tzīyā'tit palaj nalactlahuacan cā'lacchicni'.

21 Palaj tunca ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac estado Judea.

Ti tahuil'āna'lh nac Jerusalén ixlacasqui'nca natataxtuyācha'. Ti ta'a'nī't nac cā'tacuxtu jā catitataspi'tli nac cā'lacchicni'.

²² Ē tzamā' quilhtamacuj ū'tza' napūpātīni'ncan. Namākentaxtūcan ixlipō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachi-huīn Dios.

²³ 'Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n ē tī tamātzi'qui'ni'ncus ixpālacata lhūhua' tapātīn na'a'nan. Ixtasīzi' Dios nacāmakapātīnīn tachi'xcuhuī't.

²⁴ 'Makapitzīn natanī nac guerra ē ā'makapitzīn xatachi'n nacālē'ncan lacatīn nac cā'lacchicni'. Tī xalanī'n makat natalactlahua ixlika'tla' nac Jerusalén ē natamaknī xalanī'n a'ntza' hasta a'cxni' Dios nahuan jātza' catatlahualh.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palaj tunca na'a'nan lī'a'cnīn nac cā'quilhtamacuj ē nac mālhcuyu' ē nac sta'cu. Xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj natatamakchuyikō' ē nūn catitaca'tzīlh tū natatlahua. Najicua'xnīncan chī namacasā'nan mar.

²⁶ Tachi'xcuhuī't natajicua'xnīkō' a'cxni' natalacapāstaca tū nacā'a'kspula huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Hasta nac a'kapūn natachiqui.

²⁷ A'cxni' naquilaktzī'ncan quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'īcpūmin nac poklhnu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka.

²⁸ A'cxni' natzucu a'kspula huā'mā', calīpāxuhua'tit ē catalacayāhua'tit ixpālacata palaj na'a'kapūtaxtuyā'tit.

29 Nā cāhui'līni'lh huā'mā' tamāsu'yun:

—Calaktzī'ntit xaqui'hui' higo ē catūhuālh qui'hui'.

30 A'cxni' tasu'yutza' a'kapu'mā'lh qui'hui' a'cxni' naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' lhcācnan.

31 Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

32 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahuilāna'lhcus jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' jāna'j cati'a'nalhxlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin.

33 Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihiūn; namākentaxtūkō'can.

34 'Cuenta catlahua'tit ē jā camaxtektit palha' nala milīstacna'ca'n ixpālacata vicio ē taka'chīn ē nūn ixpālacata catūhuālh tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Caskalalhtahui'la'tit; xamaktin namin huā'mā' quilhtamacuj.

35 Namin hua'chi a'ktin a'ktā'lh tū xamaktin yuja. Lacxtim chuntza' nacā'a'kspula ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

36 Tacāxni'j catahui'la'tit ē pō'ktu quilhtamacuj nasqui'ni'yā'tit Dios ē chuntza' tzē nalītāyani'yā'tit ixlīpō'ktu tzamā' tū na'a'nan. Na'orarli'yā'tit ē chuntza' tzē natāyayā'tit na quilacatīn quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

37 Cā'cuhiūni' Jesús ixmāsu'yu nac templo ē cā'tzī'sni' ixa'n tahuila' nac sipej jā huanican Olivos.

38 Tachi'xcuui't tzī'saj ixta'a'n nac templo natakexmata tū Jesús ixcāhuani.

22

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53

¹ Lacatzuna'jtza' ixmimā'lh ixcā'tani'ca'n israeli-tas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura.

² Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī na-talīmāmaknīnīni'n Jesús. Ixtajicua'n tachi'xcuhuī't.

³ Palaj tunca skāhuī'ni' tanūni'lh Judas tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Iscariote. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't.

⁴ Xla' ū'tza' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policía tī ixtamaktaka'lha templo. Ū'tza' cātā'chihuīna'nli chī nacālīmacamaxquī' Jesús.

⁵ Xlaca'n tapāxuhuakō'lh ē tahuanihl natamaxquī' tumīn.

⁶ Judas cākelhtilh ē tzuculh putzani' chī tzē nalīmacamāstā' Jesús a'cxni' jā lhūhua' ixtahui'lāna'lh tachi'xcuhuī't.

Jesús cātā'huā'yalh ixapóstoles

Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

⁷ Ixtzucumā'lhtza' cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā lītlahuacanī't levadura. Huā'mā' quīlhtamacuj ixlacasqui'nca namaknīcan a'ktin xaska'ta' purecu' tū nalakahui'līcan Dios.

⁸ Jesús cāmacā'lh Pedro ē Juan ē cāhuanilh:

—Capintit nacāxtlahua'ya'tit jā nahua'yāuj purecu'.

⁹ Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'iccāxtlahuayāuj?

10 Jesús cākelhtīlh:

—A'cxni' natanū'yā'tit nac cā'lacchicni', napāxtokā'tit chā'tin chi'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit hasta jā natanūyācha' nac chic

11 ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿jā hui'lh cuarto jā tzē na'iccātā'hua' quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?”

12 Palaj tunca nacāmāsu'yuni'yān a'ktin ka'tla' cuarto cāxyālhtza' ixlē'ktu' piso. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quilihua'ca'n.

13 Ta'a'lh ē chuntza' tamākentaxtūlh chī Jesús cāhuanilh, ē tacāxtlahualh līhua'.

14 A'cxni' lacchā'lh hora, Jesús ē ixapóstoles tatahuī'lh tahuā'yan.

15 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Xa'iccātā'huā'yancu'tunān huā'mā' smalanka'n ixpālacata quit palaj na'icnī.

16 Chuhua'j ā'xmān na'iccātā'huā'yanān hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū Dios māpa'ksīni'lh.

17 Palaj tunca tayalh vaso tū ixlītzumā'lh xaxcān uva ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Camaktīni'ntit ē cahua'tit milīpō'ktuca'n.

18 Quit jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' nalaktzī'nā'tit chī Dios māpa'ksīni'nkō'.

19 Ixlītza'la tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē māpitzilh. Cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quimacni' tū macamāstā'mā'ca mimpālacataca'n. Chuntza' natlahua'yā'tit naquilālīlacapāstacāuj.

20 Nā chuntza' tlahuapālh vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh ē cāhuanilh:

—Xaxcān uva tū pūhuī'lh huā'mā' vaso, ū'tza' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan ixpālacata chī Dios nacālimakapūtuxtū tachi'xcu'huī't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n mimpālacataca'n.

21 'Chuhua'j chī huī'lh quimacan nac mesa, nā chuntza' huī'lh ixmacan chi'xcu' tī naquimacamāstā'.

22 Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chi'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīpuhuan —huanli Jesús.

23 Palaj tunca tatzuculh talākelhasqui'nī chā'tunu' xlaca'n tī ixmacamāstā'lh.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

24 Palaj tunca tatzuculh talālītā'chihuīna'n tīchu chī xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca.

25 Jesús cāhuanilh:

—Reyes tamāpa'ksī hua'chi ixtēcu'ca'n tachi'xcu'huī't ē tachi'xcu'huī't tahanan lactze reyes.

26 Jā chuntza' tila'yā'tit hui'xina'n. Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca chī hui'xina'n xla' nala chuntza' chī xastancu. Tī namāpa'ksīni'ncu'tun ixlacasqui'nca nala chuntza' chī chā'tin tasācua'.

27 ¿Tīchu puhua'na' ā'chulā' ixlacasqui'nca, tī huā'yamā'lh o tī mojōmā'lh pulātu? ¿Ē jā ixlīcāna' ā'chulā' ixlacasqui'nca tī huā'yamā'lh? Quit iclītaxtulh chuntza' chī tī mojōmā'lh mimpulātuca'n.

28 'Hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj
 quilātā'latlā'huanāuj masqui lhūhua' tū
 ixquina'kspula.

29 QuinTāta' quimaxquī'lh quilīmāpa'ksīn, ē nā
 quit na'iccāmaxquī'yān milīmāpa'ksīnca'n.

30 Chuntza' na'iccātā'huā'yanān jā
 na'icmāpa'ksīni'n. A'ntza' natahui'la'yā'tit
 ē nacāputzāna'nīyā'tit kelhacāujtu' tribus tī
 israelitas.

Jesús huanilh Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38

31 Nā Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ixpālacata skāhuī'ni'
 cālīlaktzī'ncu'tunān palh tzē nacā'a'kskāhuī'yān.

32 Quit icsqui'ni'lh Dios mimpālacata, Simón.
 Icsqui'ni'lh jā catipātza'nkākō'j ixlīpō'ktu
 tū a'ka'ī'nī'ta'. Hui'x a'cxni' naquintalak-
 spitni'palaya', cacāmaktāya' mintā'timīn.

33 Simón Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīhui'lī na'ictā'a'nān hasta
 nac pūlāchī'n ē na'ictā'nīyān.

34 Jesús huanilh:

—Pedro, icuaniyān huā'mā' quilhtamacuj,
 a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, maktu'tun
 naquinquilhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'.

Ixtalacatzuna'jīmā'lh hora tū napūpātīni'n Jesús

35 Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' iccāmacā'n ē jā lī'pintit mimpūtumīnca'n
 nūn mimurralhca'n nūn mincaclhī'ca'n, ¿ē
 cāspitni'n tū ixmaclacasqui'nā'tit?

Xlaca'n tahuanli:

—Jā tū.

36 Palaj tunca cāhuanilh:

—Chuhua'j xtum iccāhuaniyān. Tī ka'lhī ixmurralh, calē'lh ē calē'lh ixpūtumīn. Palh jā ka'lhī ixmachīta, castā'lh ixchamarra nalītamāhua.

37 Ū'tza' iccāhuaniyān ixpālacata quit na'icmākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatzo'kni' quimpālacata. Chuntza' tatzo'kni':

Laktzī'ncan hua'chi chā'tin tī jā tze.

Chuhua'j ixlīpō'ktu tū tatzo'kni' quimpālacata, ixlacasqui'nca nakentaxtu.

38 Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', ā' huī'lh kentū' machīta.

Jesús kelhtīni'lh:

—Tzetzta'.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemaní

Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42

39 Palaj tunca Jesús taxtulh nac cuarto ē chī ixlīismanīnī'ttza', a'lh nac sipej jā huanican Olivos. Tastālani'lh ī'scujnu'nī'n.

40 A'cxni' tachā'lh, cāhuanilh:

—Na'orarlīyā'tit jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān.

41 Palaj tunca Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh na'orarlī.

42 Huanli:

—QuinTāta' Dios, palh hui'x lacasqui'na', caquimā'a'kapūtaxtu huā'mā' tapātīn. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

43 Palaj tunca tasu'yuni'lh chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. Tā'chihuīna'nli Jesús namaxquī' tatli'huī'clhtat.

44 Lhūhua' ixpātīni'mā'lh, ē Jesús ā'chulā' squi'ni'lh Dios. Ī'skakana'mā'lh ixpālacata lhūhua' ixpātīni'mā'lh. Tasu'yulh hua'chi ĩ'sta'jmā'lh ixka'lhni' chī skakana'lh.

45 A'cxni' orarlikō'lh, tāyalh ē taspi'tli jā ixcāmakxteknī't ĩ'scujnu'nī'n. Ixtalhtatamā'nalh cāmaclalh ixpālacata ixcāskāhuī'mā'lh talhtata ē ixtalīpuhuamā'nalh.

46 Palaj tunca cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lhtatapā'na'ntit? Catā'kaquī'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacātaskāhuī'yān a'cxni' nacātālīlaktzī'ncu'tunān.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11

47 Ixcātā'chihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tachā'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't. Chā'tin ixlīkelhacāujtu' scu-jnu'nī'n tī ixuanican Judas, ū'tza' ixcāpūlani'tēlha. Laktalacatzuna'jīlh Jesús ē mu'sulh.

48 Palaj tunca Jesús huanilh:

—Judas, hui'x quilacamu'su'ya' ē chuntza' quilīmacamāstā'ya' quit, Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

49 A'cxni' talaktzī'lh tū ixa'kspulamā'lh Jesús, tī ixtatā'huī'lāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Ē na'icmāxtuyāuj machīta na'iccālīhui'līni'yāuj?

50 Chā'tin ĩ'scujni' mātakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kapekcāna'j.

51 Jesús huanilh:

—Camakxtektit; jātza' catlahua'tit.

Palaj tunca Jesús xa'malh ixa'ka'xko'lh tasācua' ē tzej cāxlapālh.

52 Palaj tunca cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policía tī ixtamaktaka'lha templo ē xanapuxcu'nu' israelitas, ixlīpō'ktuca'n tī ixtam-inī't tachi'pa, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata līta'nā'tit mimachītaca'n ē min-qui'hui'ca'n? Hua'chi chi'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'.

53 A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakalī lakalī nac templo, ¿tū ixpālacata jā quilāchi'pauj a'cxni'? Ā'cus milh minquilhtamacujca'n ē namāpa'ksīni'n tī jā tze.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27

54 Palaj tunca chi'paca Jesús ē lē'nca na ixchic xapuxcu' pālej. Pedro lacapunchuna'j ī'stālani'tēlha.

55 A'ntza' tahuī'līlh macscut nac tanquilhtīn ē tatzuculh tasko'n. Nā Pedro tahuī'lh pu'nan.

56 A'cxni' laktzī'lh chā'tin tzu'ma'jāt jā ī'sko'huī'lh, lakalaktzī'hui'līlh ē huanli:

—Nā huā'mā' chi'xcu' ū'tza' ixtā'latlā'huan Jesús.

57 Pedro kelhtatzē'kli ē huanli:

—Puscāt, jā iclakapasa.

58 Ā'līstān ā'chā'tin laktzī'mpālh ē nā huanilh:

—Nā hui'x iccātā'lātlā'hua'na' xlaca'n.

Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā quit.

59 Ixlī'a'ktin hora ā'chā'tin lacatancs huanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' ixtā'latlā'huan ē xala' nac Galilea.

60 Palaj tunca Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā icca'tzī tū hua'na'.

Huā'mā' puntzuna' a'cxni' ixchihuīna'mā'lhuc Pedro, palaj tunca puyux ta'salh.

61 Māpa'ksīni' Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh Pedro, ē Pedro lacapāstacli chī ixuaninī't Māpa'ksīni': "A'cxni' jā ā'ta'sa puyux, maktu'tun naquinkelh-tatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa."

62 Palaj tunca Pedro taxtulh ē ixtalīpuhuāt līcalhuanli.

Lakapalaca Jesús

Mt. 26:67-68; Mr. 14:65

63 Chi'xcuhui'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús talakapalalh ē tatusli.

64 Talakachī'lh ē talacala'sli ē tahuanihlh:

—¡Calakapasti tīchu lacala'sni'!

65 Lhūhua' ixtahuani catūhuālh ixpālacata ixtamāmāxani'cu'tun.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24

66 A'cxni' xkakalh, tatakēstokli xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ē talē'lh Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. A'ntza' kelhasqui'nīca:

67 —Caquilāhuaniuj: ¿Ē hui'x Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu'?

Xla' cākelhtīlh:

—Masqui xa'iccāhuanin palh ixlīcāna', jā ixquintilā'a'ka'ī'uj.

68 Palh quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh, jā quintilākelhtīuj nūn quintilāmakxtekui.

69 Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē chuhua'j quit na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī ā'chulā' tunca māpa'ksīni'n.

70 Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ī'Ska'ta' Dios?

Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna'. Chuntza' chī huanā'tit.

⁷¹ Palaj tunca talāhuanilh:

—Jātza' maclacasqui'nāuj ā'chā'tin
 naquincāhuanipalayān jā tze xla'. Quina'n
 kexmatnī'tauj tū līhuanli ixquilhni'.

23

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38

¹ Xlītza'la ixlīpō'ktuca'n tatāyakō'lh ē talē'lh Jesús na ixlacatīn Pilato tī gobernador ixuanī't.

² A'ntza' tatzuculh talīmālacsu'yu ē tahuanli:

—Iclaktzī'nī'tauj chī huā'mā' chī'xcu'
 cāmāmakchuyī tachi'xcuhuī't. Huanli jā
 ixlacasqui'nca naxokoyāuj ixlīxokot emperador,
 ē nā huanli ū'tza' Cristo tī Dios hui'līni't
 ixlīmakapūtāxtūnu', ē huā'mā' tachihuīn
 huanicu'tun xla' xapuxcu'.

³ Palaj tunca Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī huanī'ta'.

⁴ Palaj tunca Pilato cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē tachi'xcuhuī't:

—Jā tū icmaclanī't tū ixpālacata.

⁵ Xlaca'n palha' tahuanli:

—Cāmāmakchuyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac
 Judea chī māsuyumā'lh. Tzuculh māsuyu nac
 Galilea ē ixmāsuyutēlha hasta chilh huā'tzā'.

Jesús na ixlacatīn Herodes

6 A'cxni' Pilato kexmatli huā'mā', kelhasqui'nīni'lh palh xala' nac Galilea Jesús.

7 A'cxni' huanica ixlicāna' xala' nac Galilea, macā'ni'ca Herodes tī gobernador xala' nac Galilea ixuanī't. Nā xla' ixmini't nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj.

8 A'cxni' Herodes laktzī'lh Jesús, lipāxuhualh ixpālacata makāstza' ixlaktzī'ncu'tun. Ixkexmatnī't chī ixlīchihuīna'ncan ē puhuanli nalaktzī'n a'ktin lī'a'cnīn.

9 Lhūhua' catūhuālh kelhasqui'nīlh Jesús ē xla' jā tū kelhtīlh.

10 Nā a'ntza' ixtahui'lāna'nkō'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xlaca'n palha' ixtalīmālacsu'yumā'nalh.

11 Herodes ē īsoldados talakmaka'lh Jesús ē tamāhekē'lh tzēhuanī't lu'xu' hua'chi ixla' rey natalīlītzi'n. Ā'līstān Herodes macā'ni'pālh Pilato.

12 Chuntza' huā'mā' quilhtamacuj Pilato ixamigo tlhualh Herodes. Xapūla ixtā'lāquiclhaktzi' ixuanī't.

Jesús līchihuīna'nca chī namaknīcan

Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16

13 Pilato cāmākēstokpālh xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n ē tachi'xcu'huī't.

14 Cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilālīmini'uj huā'mā' chi'xcu' ē quilāhuaniuj cāmāmakchuyī tachi'xcu'huī't. Quit ickelhasqui'nīni'ttza' na milacatīnca'n ē ca'tzīyā'tittza' jā tū icmaclani'lh tū līmālacsu'yuyā'tit.

15 Nā chuntza' Herodes jā tū maclani'lh. Ū'tza' līmacamimpalacha'. Laktzī'nā'tittza' chī jā tū tlahuanī't nachī'can ē nanī.

16 Na'iclīmāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

17 Ixa'nān tahuī'lat ē ū'tza' Pilato ixlīmakxteka chā'tin tachī'n a'cxni' ixlāmā'lh cā'tani'.

18 Ixlīpō'ktuca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Camāmaknīni'ni' huā'mā' ē camakxtekti Barrabás!

19 Barrabás ixlīchī'canī't ixpālacata xla' ē ixchī'xcuhi'n tatā'kaquī'lh ixpālacata tatā'lāquiclhaktzī'n māpa'ksīni'nī'n romanos ē hasta tamaknīni'lh.

20 Pilato ixmākstekcu'tun Jesús ē cātā'chihuīna'mpāl.

21 Ā'chulā' tata'salh ē tahuanli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

22 Ixlīmaktu'tun Pilato cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't? Quit jā tū icmaclani't tū ixpālacata nalīmāknīcan. Xmān na'iclīmāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

23 Xlaca'n ā'chulā' palha' tahuanli caxtokohua'ca'ca. Palha' tahuanli xlaca'n ē xanapuxcu'nu' pālejni', ē chuntza' talīskāhuī'lh.

24 Chuntza' Pilato tlhualh tū ixtalacasqui'n xlaca'n,

25 ē makxtekli chi'xcu' tū ixtalacsacnī't. Ū'tza' Barrabás tū ixmānūcanī't ixpālacata tā'kaquī'lh ē maknīni'lh. Macamāstā'lh Pilato Jesús natatlahuani' tū ixtalacasqui'n.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27

26 A'cxni' ixtalē'mā'nalh Jesús nataxtokohua'ca', tachi'palh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simón ē xala' nac Cirene. Xla' ixtanūtēlha nac cā'lacchicni' Jerusalén ē sāmācu'quī'ca cruz ē māstālica Jesús.

27 Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtastālani'tēlha, nā lhūhua' puscan tī ixtacalhuantēlha ē talīpuhuanli ixpālacata Jesús.

28 Jesús cālakalaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Puscan xalanī'n nac Jerusalén, jā cacalhua'ntit quimpālacata. Xatze nacalhua'nā'tit tū mimpālacataca'n ē ixpālacataca'n mincamana'ca'n.

29 Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nahuan-can: “Līpāxuhua tī jāla ka'lhī ī'ska'ta'. Līpāxuhua tī jā maktin lacatuncuhuī'lh ī'ska'ta' ē jā maktin mātzi'quī'nilh.”

30 A'cxni' tachi'xcuhuī't natahuani sipej: “Caquilā'a'kta'pū'j”; ē natahuani ixmacni' sipej: “Caquilāmātzē'kui.”

31 Palh chuntza' tlahuani'can xastaka qui'hui', ā'chulā' natlahuani'can xascahuahua. Palh chuntza' quintlahuani'can ē quit jā tū ictlahuanī't tū jā tze, ā'chulā' nacātlahuani'can tī tatlahualh tū jā tze —huanli Jesús.

32 Nā ixcālē'mā'ca chā'tu' maknīni'nī'n nacātā'maknīcan Jesús.

33 A'cxni' tachā'lh jā huanican La Calavera (ū'tza' huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn), a'ntza' xtokohua'ca'ca Jesús ē nā chuntza' chā'tu' maknīni'nī'n ē chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē chā'tin na ixpekxtūxui.

34 A'cxni' ixtaxtokohua'ca'mā'nalh, Jesús huanli:

—QuinTāta', cacāmātza'nkēna'ni' ixpālacata jā taca'tzī tū tatlahuamā'nalh.

Soldados talītlahualh suerte ixlu'xu' Jesús natat-
apitzi chā'tunu' xluca'n.

³⁵ Tachi'xcu'huī't ixtayāna'lh ē ixtalaktzī'mā'nalh
ē hasta māpa'ksīni'nī'n talīlītzi'nli ē tahuanlı:

—Ā'makapitzīn cāmakapūtaxtūlh. Chuhua'j
ca'a'kapūtaxtulh ixlīmān palh ixlīcāna' Dios
lacsacnī't ē hui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu'.

³⁶ Nā soldados ixtalīlītzi'mā'nalh. Talaktala-
catzuna'jīlh ē tamāhuī'lh xaxcān vinagre.

³⁷ Tahuanlıh:

—Palh hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas,
ca'a'kapūtaxtu milīmān.

³⁸ Ixua'ca'lh a'ktin letrero ixa'cpūn ē ixtatzo'kni'
nac griego ē latino ē hebreo. Letrero ixuan: Ū'tza'
huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁹ Chā'tin maknīni' tī ixtā'hua'ca'lh līlītzi'nli ē
huanilh:

—Palh ixlīcāna' hui'x tī Dios hui'līlh
ixlīmakapūtaxtūnu', ca'a'kapūtaxtu milīmān ē nā
caquilāmakapūtaxtūj quina'n.

⁴⁰ Ā'chā'tin quilhnīlh ixtā'maknīni' ē huanilh:

—¿Ē jā jicua'ni'ya' Dios? Nā hui'x lacxtim
pātīni'mpā't.

⁴¹ Quina'n quincāminī'ni'yān pātīni'mā'nauj
ixpālacata xokomā'nauj tū laclē'nāuj. Huā'mā'
chī'xcu' jā tū laclē'n.

⁴² Palaj tunca huanilh Jesús:

—Naquilacapāstaca a'cxni' namāpa'ksīni'na'.

⁴³ Jesús kelhtīlh:

—Ixlīcāna' icuaniyān. Chuhua'j, huā'mā' quilh-
tamacuj naquintā'tahui'la'ya'chi nac a'kapūn.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30

44 Hua'chi tastu'nūttza' ixuanī't a'cxni' cā'pucsua' lakō'lh calhāxcuhuālh nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' lalh hasta hua'chi maktu'tun kōtanū.

45 Chi'chini' jā māxxakēni'lh. Līlakamilīn nac templo ixlīmān taxtī'tli ē tapūpitzilh. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzi templo.

46 Palaj tunca Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—QuinTāta', icmacamaxquī'yān quilīstacna'.

A'cxni' huankō'lh, nīlh.

47 A'cxni' capitán romano laktzī'lh tū a'kspulalh, laktaquilhpūtalh Dios ē huanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' tzeya chi'xcu' ixuanī't.

48 Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't tī tamilh ē talaktzī'lh tū a'kspulalh, tatapānūlh ā'tzā' ē cācu'xatucstēlhacan ixpālacata ixtalīpuhuātca'n. Ta'a'lh na ixchicca'n.

49 Ixtalakapasnī'n Jesús ē nā puscan tī ixtastālani'nī't nac estado Galilea makat tatāyalh ē ixtalaktzī'mā'nalh huā'mā'.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42

50 Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' José ē ū'tza' xala' nac Arimatea nac estado Judea. Ixcātā'tapa'ksī māpa'ksīni'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n israelitas. Tzeya chi'xcu' ixuanī't.

51 Ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Jā lakatīlh tū ixtatlahuanī't māpa'ksīni'nī'n ixpālacata Jesús.

52 Nā huā'mā' chi'xcu' laka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesús.

53 A'cxni' ixmāyujūnī'ttza' nac cruz, līmaksui'tli a'ktin lu'xu' ē mánūlh a'ktin nac lhu'cu' tū

ixcāxtlahuacanī'ttza' nac ka'tla' chihuix. A'ntza' jāna'j tī chā'tin ixmā'cnūcanī't.

⁵⁴ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūcāxtlahuakō'can ixpālacata ixlīlakālī quilhtamacuj tū pūjaxcan ē itzucumā'lhtza'.

⁵⁵ Puscan tī ixtatā'minī't Jesús nac estado Galilea ta'a'lh talaktzī'n lhu'cu' ē cuenta tatlahualh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús.

⁵⁶ Tataspi'tli na ixchicca'n ē tacāxtlahualh perfume ē pomada ixla' tī nīnī't. Tapūjaxli quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī māpa'ksīlh Moisés.

24

Jesús lacastālancuana'nli

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10

¹ Tzī'saj domingo tzamā' puscan ta'a'mpālhnac pūtā'cnūn ē ixtalē'mā'nalhn perfume tū ixtacāxtlahuanī'ttza'. Ā'makapitzīn puscan tatā'a'lh.

² A'cxni' tachā'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcanī'ttza' chihuix tū ixlīmālacchahuacanī't pūtā'cnūn.

³ Tatanūlh ē jā tamaclalh ixmacni' Māpa'ksīni' Jesús.

⁴ Tajicua'nli ē jā ixtaca'tzī tū natatlahua ē a'cxni' talaktzī'lh chā'tu' ángeles tī ixtatasu'yu hua'chi chi'xcuui'n. Snapapa ixlu'xu'ca'n ixtahuanī't ē ixtayāna'lh ixlacatzuna'jca'n puscan.

⁵ Xlaca'n tajicua'nli, ē tataquilhpūtalh ē ángeles cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata putzayā'tit na ixpu'nanca'n nīnī'n chā'tin tī lakahuanlītza'?

⁶ Huā'tzā' jātza' tihui'lh. Xla' lacastālancuana'nī'ttza'. Calacapāstactit chī cāhuanin a'cxni' ixuī'lhcus nac Galilea.

7 Huanli chī ixlacasqui'nca Chi'xcu' xala' Tālmā'n nacāmacamaxquī'can tī jā tzeya chi'xcu'huī'n ē nataxtokohua'ca' ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālancuana'mpala.

8 Palaj tunca puscan talacapāstacli ixtachihuīn Jesús.

9 A'cxni' tataspi'tli nac pūtā'cnūn, tahuanikō'lh kelhacāujtin apóstoles ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn.

10 Puscan, xla'ca'n cāhuanīcan María Magdalena ē Juana ē María tī ixtzī' Jacobo ē ā'makapitzīn puscan huampala.

11 Apóstoles takexmatli hua'chi takelhkamān tū ixcāhuanimā'ca ē jā ta'a'ka'ī'lh.

12 Masqui jā ta'a'ka'ī'lh, Pedro taxtulh ē tu'jnulh nac pūtā'cnūn. Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē lak-tzī'lh xmān lu'xu' jā ixmā'lh. A'lh na ixchic ē ixlī'a'cnīmā'lh ē ixlacapāstacmā'lh tū a'kspulanī't.

Na ixtej cā'lacchicni' Emaús

Mr. 16:12-13

13 Ū'tza' huā'mā' quilhtamacuj chā'tu' tī ixtastālani'nī't Jesús, ixta'a'mā'nalh a'ktin nac cā'lacchicni' jā huanīcan Emaús. Ū'tza' hua'chi a'kcāujtin kilómetros ixlīmakat Jerusalén.

14 Ixtalītā'chihuīna'ntēlha ixlīpō'ktu tū ixa'kspulanī't.

15 Lihuan ixtalītā'chihuīna'mā'nalh ē ixtalālīhuani'mā'nalh, Jesús cālaktalacatzuna'jīlh ē tzuculh cātā'tlā'huān.

16 Masqui talaktzī'lh, jāla talakapasli ixpālacata catūhuālh talītamakchuyīlh.

17 Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'ntēlhayā'tit?   ¿Tūchu līlīpuhua'nā'tit?

18 Chā'tin tī huanican Cleofas kelhtīni'lh:

—Ixlīpō'ktu tachi'xcuui't taca'tzikō' tū a'kspulalh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj. ¿Hui'x tī ixui'la'chi a'ntza' ē jā ca'tzīya'?

19 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū lalh?

Tahuanilh:

—Lhūhua' tū a'kspulalh ixpālacata Jesús xala' nac Nazaret tī a'kchihuīna' ē ixka'lhī lītli'huī'qui na ixlacatīn Dios ē na ixpu'na'i'tātca'n tachi'xcuui't. Ū'tza' lītasu'yulh tū tlahualh ē tū huanli.

20 Xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n tamacamāstā'lh namaknīcan ē naxtokohua'ca'can nac cruz.

21 'Quina'n xa'icka'lhīmā'nauj ū'tza' xla' tī nacāmakapūtāxtū israelitas. Ixlīlakatu'tuntza' quilhtamacuj chuhua'j a'cxni' a'kspulalh.

22 Ā'makapitzīn puscan na quilacpu'na'i'tātca'n quincātalīmekē'klhanī'tan. Tzī'saj taquīlalh nac pūtā'cnūn,

23 ē jā talaktzī'lh ixmacni' Jesús ē tataspi'tli. Quincātahuanin talīlakachuyalh ángeles tī cāhuanilh lakahuan Jesús.

24 Palaj tunca ā'makapitzīn quincompañerosnu'ca'n taquīlalh nac pūtā'cnūn ē chuntza' chī tahuanih puscan, chuntza' tamaclalh. Jā talaktzī'lh Jesús.

25 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Jā lacaca'tzīyā'tit. ¿Jā'cxni' na'a'ka'ī'yā'tit ixlīpō'ktu tū tahuanih a'kchihuīna'nī'n?

26 Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtāxtūnu', ¿ē jā ixlacasqui'nca pūla napātīni'n chuntza' ē ā'līstān natanū jā xkaka?

27 Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'kō' ixlīpō'ktu tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Díos ē tū līchihuīna'n xla'. Tzuculh tū tzo'knunī't Moisés ē cāmāsu'yuni'lh tū ixtatzo'knunī't ixlīpō'ktuca'n profetas.

28 A'cxni' tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixta'a'mā'nalh, tasu'yulh hua'chi Jesús ixa'mā'lh ā'chulā'pekanācha'.

29 Xlaca'n cuesa tahuanilh natachoko ē tahuanilh:

—Xatze catachoko. Licua' tzi'suamā'lhtza'. Cā'pucsua'tza'.

Palaj tunca Jesús cātā'tanūlh nac chic.

30 A'cxni' tatahuī'lh tahuā'yan, xla' tayalh pāntzīn ē māsā'lh tapāxcatca'tzīn ē māpitzilh ē cāmaxquī'lh.

31 Palaj tunca huā'mā' tza'la hua'chi tzej talacahuāna'nli ē talakapasli ē xla' cālaksputni'lh.

32 Xlaca'n talāhuanilh:

—¿Ē chā jā ixlīcāna' quina'n līpāxuhauaj a'cxni' ixquincāmāsu'yuni'tēlhayān ixtachihuīn Díos?

33 Xamaktin tachi'papālh ixtejca'n. Jā tata-makapalīlh nūn macstī'na'j. Tataspi'tpālh nac Jerusalén ē cātā'lāpāxtokli kelhacāujtin apóstoles jā ixtatakēstoknī't ē ā'makapitzīn.

34 Cāhuanica huā'mā' chā'tu':

—Ixlīcāna' lacastālancuana'nli Māpa'ksīni'. Tasu'yuni'lh Simón.

35 Palaj tunca xlaca'n cāhuanilh chī cā'a'kspulalh nac tej ē chī talakapasli Jesús a'cxni' māpitzilh pāntzīn.

Jesús cātasu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23

36 A'cxni' ixtalīchihuīna'mā'nalhcus tzamā', a'cxni' Jesús tāyah na ixpu'na'i'tātca'n. Cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

37 Cāmekē'klhaca ē tajicua'nli ē ixtapuhuan ixtalaktzī'mā'nalh espíritu.

38 Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? ¿Tū ixpālacata xtum puhua'nā'tit mina'cstuca'n?

39 Calaktzī'ntit quimacanī'n ē quintujanī'n. Naquilālakapasāuj. Caquilāxa'mauj ē caquilālaktzī'uj. Espíritu jā ka'lhī quinīt ē lucut chuntza' chī quit.

40 A'cxni' chuntza' cāhuanilh, cāmāsu'yuni'lh ixmacanī'n ē ixtujanī'n.

41 Masqui līpāxuhua talaktzī'lh, jāla ta'a'ka'ī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē huī'lh līhua't?

42 Palaj tunca maxquī'ca pītzuna'j xatatzi'li' squī'ti' ē pītzuna'j xatachu'cu cera tū ka'lhī xaxcān.

43 Xla' maktīni'lh ē hua'kō'lh na ixlacatīnca'n.

44 Ā'līstān cāhuanilh:

—Tū quina'kspulalh ū'tza' tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān. Ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios quimpālacata, jā tzo'knulh Moisés ē profetas ē jā huanican Salmos.

45 Palaj tunca cāmāscatīlh ixtachihuīn Dios.

46 Cāhuanilh:

—Chuntza' tatzo'kni'. Ixlacasqui'nca nanī Cristo tī Dios huī'līni't ixlīmakapūtaxtūnu'. Ixlacasqui'nca ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālancuana'n jā tahuī'lāna'ncha' nīnī'n.

47 Ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'kō'can
ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac
cā'quilhtamacuj ixpālacata Cristo. Natzu-
cucan nac Jerusalén ē nacāhuanikō'can
ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n
ē nacāmātza'nkēna'ni'can.

48 Hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tzaamā'
catūhuālh ixpālacata laktzī'nkō'tit.

49 Chuhua'j calaktzī'ntit. Na'iccāmacamini'yān tū
huanli quinTāta'. Natachokoyā'tit huā'tzā' nac
Jerusalén hasta a'cxni' namaktīni'nā'tit lītli'hui'qui
tū xala' nac a'kapūn.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Mr. 16:19-20

50 Palaj tunca Jesús cālē'lh ī'scujnu'nī'n nac tej
hasta nac Betania ē makayāhualh ixmacanī'n ē
cāsīcua'lanātlahualh.

51 Līhuan ixcāsīcua'lanātlahuamā'lh, tzuculh
tā'kayāhua na ixlacaťīnca'n ē lē'nca nac a'kapūn.

52 Xlaca'n talaktaquilhpūtalh ē ā'līstān līpāxuhua
tataspī'tli nac Jerusalén.

53 Pō'ktu quilhtamacuj ixtahui'lāna'lh xaka'tla'
nac templo natamāka'tli Dios. Amén.

**Xasāsti' testamento (Xatze tachihuīn
ixpālacata Jesucristo)
New Testament in Totonac, Upper Necaxa
(MX:tku:Totonac, Upper Necaxa)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totonac, Upper Necaxa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Totonaco, Patla y Chicontla [tku], Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Totonac, Upper Necaxa

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b40e03ec-1023-5d81-b8c2-7e6838bd9354